

S. 711. 7.

EX BIBLIOTH.
NATIONIS HUNGAR.

VITEBERG.

III Aug.

SIGNAT. c1515CCCXIII.

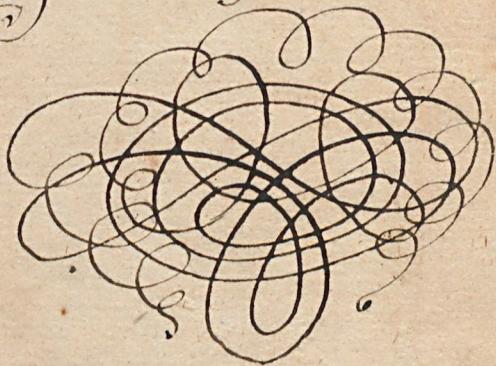
ΣΥΝ ΘΕΩ.

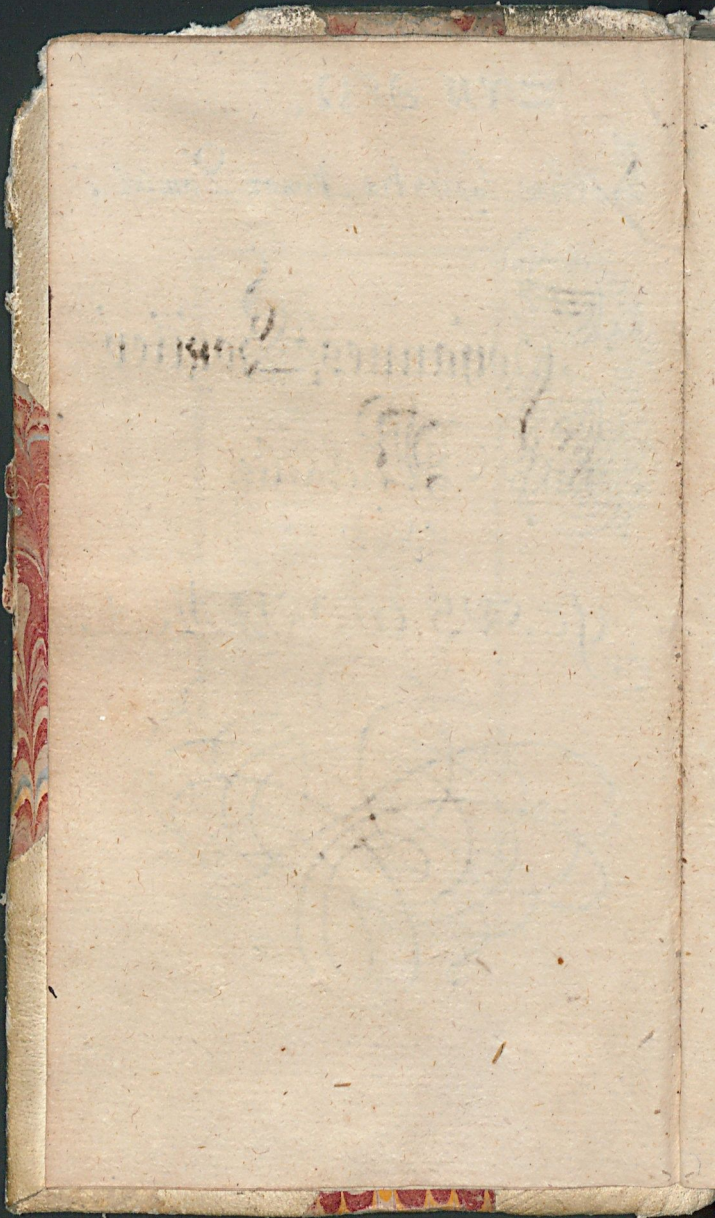
Initium Sapientia, timor Domini.

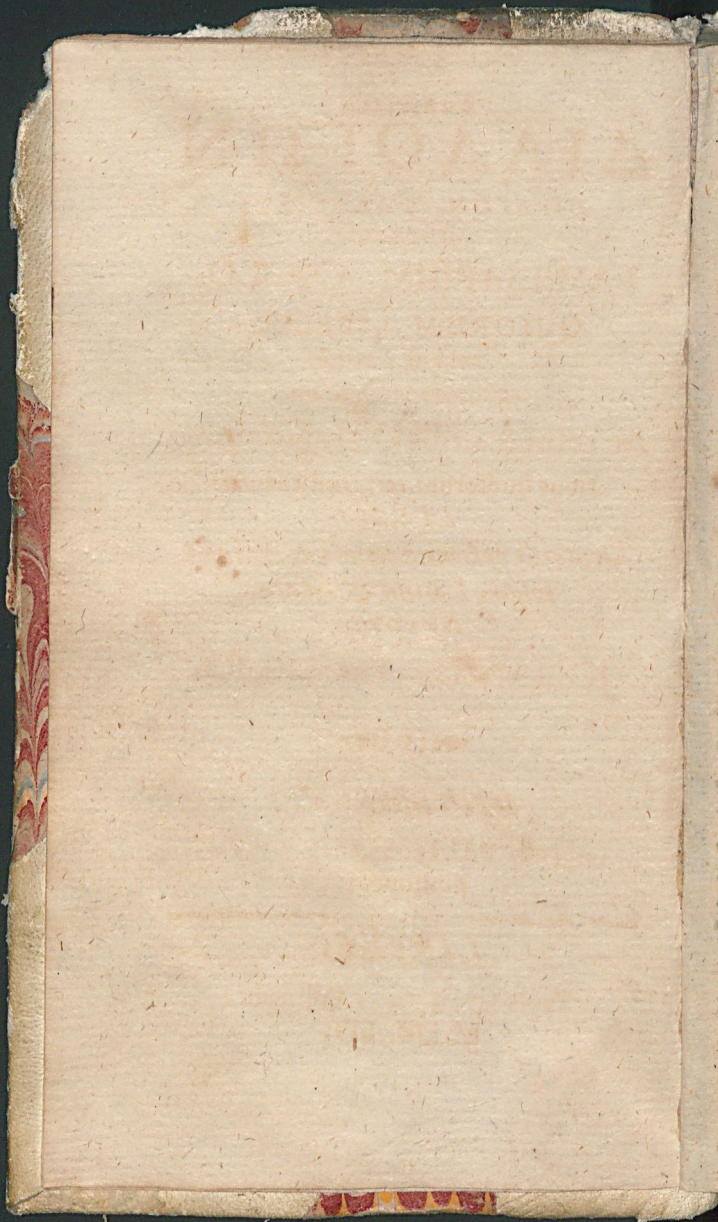
Johannes Boklieb
Michaelis

Symb:

IESVS GLORIA MEA.

ΟΙΚΕΙΩΝ
ΔΙΑΛΟΓΩΝ

BIBAI'ON E'ΛΛΗΝΙΣΤΙ

καὶ ῥωμαϊστί,

FAMILIARIUM COLLO-

QUIORUM LIBELLUS

Græcè & Latinè,

auctus & recognitus.

Accessit & utilis Dialogus de ra-
tionè studiorum rectè instituenda.

ITEM

Oratio de ratione discendæ ac docendæ
linguæ Latinæ & Græcæ.

AUTORE

JOHANNE POSSELIO.

MD(0)DC

WITTEBERGÆ.

Impensis BALTHASARIS MEVII,

Bibliopolaræ.

LIPSIÆ,

Typis JOHANNIS Wittigau /

M. DC. LIV.

ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΠΟΣΣΕΛΙΟΣ

ΤΟΪΣ ΑΝΔΡΑΣΙ ΦΙΛΟΜΟΤΗΣΟΙΣ

και παρδαίοις, τοῖς μετὰ τῆς εὐσεβῆς παι-
δείας τὰς νεανίσκας τὰ ῥωμαϊκὰ ἔλ-
ληνικὰ γράμματα διδάσκων,
Εὐπρόσθετον.

Ορθῶς και νενεχόντως ὑπὸ τινὸς τῶν
σοφῶν εἴρηται,

ὅς μὴ ῥωμαϊκοῖς ἐλληνικὰ γράμματα μίξεν,
ἔδιώταται λογικὸν τῆνομα ἀνδρός ἔχειν.

Ὁμολογεῖται μὲν γὰρ ὑπὸ πάντων πε-
παιδωμένων και Κρησθέντων ἀνδρῶν, ἕως
ῥωμαϊκὸς λογογράφος και ποιητὴς, πᾶ-
σαν ἑαυτῶν παιδείαν και σοφίαν, ἔτι μὲν
ἐν τοῖς λόγοις δεινότητα, ὡς τῶν Ἑλλήνων
εἰληφέναι, και πλείσα σοκ ἄλλαις, ὡς τὴν
Ἑλλωικαῖς λέξεσιν, ἐκφωνεῖσθαι διώταται,
μᾶλλον ἢ τὸν λόγον ῥωμαϊκὸν σοκ ὀρθῶς γνω-
θῆναι, ἔδὲ γραφῆναι, ἔδ' ἐρμηνεύθῆναι,
ἀνθ' τῆς Ἑλλωικῆς γλώττης οἶοντ' εἶναι.
πλείσα τοιγαρῶν ὠφελῶνται πάντες, ὅσοι ἐν
ταῖς ἑαυτῶν σοκ τὰ γράμματα παρδαῖς, ἔδ'
ῥωμαϊκὰ τοῖς Ἑλλωικοῖς σιωπήσων, ὅπως
ἐν αἰμα-

LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF
SACHSEN-ANHALT
MAGDEBURG

ἐν ἀμφοτέροις ὁμοίως ἰσχύοντες τυγχάνω-
σιν. ἐγὼ δὲ ἵνα κατ' ἐμαυτὲ μέρῳ ἐν τῷ τὰς
ἀμφοτέρας γλώττας ὀρθῶς καὶ ῥαδίως μα-
θεῖν, τοῖς Φιλομαθεσι τῶν νεανίσκων βοηθή-
σω, τὰς τὰς διὰ λόγους ἐξέδωκα, αὐτὰς τῇ
ἐκείνων ψυχῇ καὶ χεῖρσὶ σωματώσιν, τὰ-
τας εἰ παρθαίως ἀναγνώσονται καὶ ἀμαχεῖ-
σονται πρὸς τὸν βίον, αἰσθάνονται τὰς τὰς
πόνος πλείστον ὀνησίμωροι, ἔρρωσθε, καὶ μετ'
ἐμῶ τῶν πρὸς τὰς τέχνας ἢ γλώττας παροῦν
εἰς τὸ τὸν Θεόν, τὸν πάντων τῶν ἀγαθῶν τῶν
ἐν τῷ βίῳ αἴμιον, δοξάζειν, καὶ τὴν ἀληθι-
νὴν περὶ αὐτῶ, καὶ τὰ ὑπὲρ αὐτῶ ἀγαπητέϊη-
σῶ Χριστῶ, τὰ κυρία ἡμῶν, διδαχὴν μη-
κίωειν, κατατιθεσθε, μεμνημῶροι τὸ τῶ Δα-
νιῆλος, οἱ σωιέντες ἐκλάμψουσιν ὡς ἡ λαμ-
πρότης τῶ σφραγίσματος, καὶ διὰ τῶν δικαί-
ων τῶν πολλῶν ὡς οἱ ἀσέρες εἰς τὸν αἰῶνα
καὶ ἐπὶ. ἐκ τῆς Ροδοπόλεως, ἔτει διὰ
τῆς θεογονίας α φ π η.

Α 2 Π Α

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ὩΣ ΧΡΗ

ἀπαράξασθαι καὶ ὧ ἐπιδοχεῖσθαι.

Χαῖρε διδάσκαλε αἰδέσσιμε.

Χαῖρε ἀνερ ὡς Φανέσασθε.

Χαῖρε κύριε ἐκδοχότιτε.

Χαῖρε ὡ λείστον ἀδελφέ.

Χαῖρε συμμαθηταί.

Χαῖρετε συμμαθηταί.

Χαῖρε κατέε τιμολόγηται
ἀποκρίσις.

Χαῖρε καὶ σύ,

Χαῖρε ὁμοίως.

Σὼς ὅτι ἐπιπλήθεις ἡδομαι.

ἡδαιά μοι ἰ παρασία ἰ

δεν ἡ ἰ ἀφιξίς ἰ σε.

χαίρω σοι ἔχω.

θέομαι τῷ θεῷ, ὁ δαίμονά σοι ποιῆσαι τὴν
ἡμέραν ταύτην.

ἀποκρίσις.

Ταυτὸ καὶ σοι ἔυχομαι.

ἔυχομαί σοι νύκτα ὀτυχή.

ἔπιδοχομαί σοι ὑπνον ἡσυχον.

ἀποκρίσις.

Τοιοῦτον καὶ σοι ἔυχομαι, ὦ Παῦλε φίλτατε.

ἀποκρίσις.

SALUTANDI ET BENE
Precandi formulæ.

Salve Doctor observande.
Salve vir ornatissime.
Salve Domine clarissime.
Salve plurimum frater.

Salve condiscipule.

Salvete condiscipuli. **M** Salve Pater honoratissime.

Responsio.

Salve Et tu.

Salve similiter.

Salvum te advenisse gaudeo

lucundus est adventus.

mihī tuus reditus.

Habeo tibi gratiam.

Precor Deum, ut tibi hanc diem felicem
reddat.

Responsio.

Idem Et tibi precor.

Precor tibi felicem noctem.

Precor tibi placidam quietem.

Responsio.

Talem Et tibi precor, Paule carissime.

FAMILIARIA.

Prosit tibi balneum.

Deus fortunet lavationem tuam.

Responsio.

Habeo tibi gratiam.

Grata mihi est precatio tua.

Vale feliciter.

Et tu { ^{benè} feliciter } vale.
 { ^{optimè} }
Valete.

INVITANDI AD CON-
vivium formulæ.

Salve Præceptor.

Præceptor.

Salve & tu mi { ^{puer.} discipule.
 { Petre.
 Puer.

Meus pa- { prandeas. { decima
ter rogat } { hora } { undecima
te, ut a- } { quinta.
pud se } { cænes. } { sexta.

Dominus meus petit à te, ut sis ^{suis} convivæ in { prandio.

{ cæna.

A 4

Pater

COLLOQUIA

πατήρ.
Εαδίξε { ωροπάγειν } τῶς κεκλημῆρας
 { καλέσαι }
 παιδάριον

Εαδίξω πάτερ.
προβόμα κύριε.

ἐκτελέσω τὰ ωροσεταγμῆρα.

χαῖρε { κύριε } Φιλανθρωπότατε
 { καθηγητῆ }
 δύο κρείσις.

Χαῖρε καὶ σὺ παιδάριον φίλον.
 παιδάριον.

πατήρ { με φιμῆρει τὴν Φιλανθρωπίαν }
κύριός { σε, αὐτῆ, ὅταν ἐθέλη, }

ὅτι τὸ { ἄριστον } ἐλθέτω.
 { δειπνον }

Διδάσκαλε λαμπρότατε, πάντες οἱ κεκλη-
μῆροι ἤδη παρῆσι, μόνον σε ἀναμῆροντες, καὶ
εἰάν μὴ σε ωροσοκῶσι, νυν ἂν ἀνέκειντο, Δε

τῶτο δεονταί σε, ὅτι τὸ { ἄριστον } ἐλθεῖν.
 { δειπνον }

ὅπικετα } ὥρα { πέντη.
ὅπικρέματα } { ἕκτη.
 { δεκάτη.
 { ἐνδεκάτη.

FAMILIARIA.

Pater.

Abi { *advocatum* } *convivas.*
 { *adductum* }

Puer.

Abeo Pater.

Vade Domine

Fiet. *Curabitur.*

Sis saluus { *Domine* }
 { *Præceptor* } *humanissime.*

Responsio.

Saluus sis tu quoque mi puer.

Puer.

Pater } *meus expectat humanitatem*
Hærus } *tuam.*

ea, ubi volet, ad { *prandium* }
 { *cænam* } *veniat.*

*Eximie domine Doctor, omnes convivæ
jam adsunt, unum te expectant, & nisi te
expectarent, jam accumberent, ideo te
rogant,*

{ *prandium* }
ut ad { *cænam* } *accedas.*

Imminet } { *quinta.*
 } { *sexta.*
Instat } *hora* } { *decima.*
 } { *undecima.*

A 5

Pran-

COLLOQUIA

ὁ τῶ { δεισᾶν } χερῶν { παρῶν }
 { δεῖπνεν } { παρῶν }

παρῶν οἱ κεκλημένοι ἐπὶ τῷ θύρατι
 εἰσαγε τὰς κεκλημένους.
 ὑποδέχῃ τὰς συνδείπνους.
 υἱός.

Χαῖρε διδάσκαλε αἰδεσσιμε:

Κεχαρισμῶς ἡμῖν πρῆεις, ἀξιώσους ἡμέτε-
 ρῶ εἶναι συμπότης.
 πατήρ.

ἐπίμασαν τὸ { ἄριστον } παιδάριον.
 { δεῖπνον }

ὠρῶσκέυαζε } τῷ τραπέζαν.
 ἔρῶσαν }

ὠρῶ } ἄριστον } δέγυρῶ.
 ἔρῶ } κοχλιάριον } ξυλικά.

Φέρε { κάρδοπον.
 { ὀθόνλι.
 { ποτήρια.

ἔκλυε } τὴν κύληκα.
 { τὸ δέγυρῶν ποτήριον.

τὸν κύκλον ἐν μέσῳ τῆς τραπέζης τίθει.
 τίθει κατὰ τὴν τάξιν τὰς ἐδρας, καὶ ὠρῶσκέ-
 Φάλαρα ὀπιτίθει.

Φέρε ὕδωρ πρὸς τὸ νίπναι τὰς χεῖρας.

Νίπναι

FAMILIARIA.

Prandendi }
Cœnandi } tempus adest.

Adfunt invitati praeforibus.

Duc intro convivias.

Excipito convivias.

Filius.

Salve Praceptor observande.

Gratam rem nobis facis, quod non dedi-
gnaris noster esse conviva.

Para { Prandium } puer.
 { cœnam }

Adorna }
Sterne } mensam.

Appone { cochlearia } argentea.
 { panem. } lignea.

Adfer { panarium.
 { mappam.
 { pocula.

Eluc { calicem.
 { argenteum poculum.

Circum in medium mense ponito.

Colloca ex ordine sellas, & pulvinaria
superpone.

Adfer aquam ad lavandas manus.

Lava

COLLOQUIA

Νίψτε σὺ πρῶτερον.

Νίψτε τὰς χεῖρας.

Νίψομεν ὁμῶς.

Ἐπίδοσ [χειρῶμακτρον.

μοι [αἰλοδόχον.

Τί ἐσθή- [καθέζεσθε.

κατε; [κατακλίθεσθε.

Τὸ { ἄριστον } Διαφθεί- { ἀπείσιαν.
 δείπνον } ρεται Δια { ἀναβολῆ.
 συμπόσιον } τῷ σὺ { βραδυτῆσ.

Τὸ στίον παρετέθη, καθέζεσθε ἐν,

Πῶ κελεύεις με καθέζεσθαι;

ἐν πρώτῳ τῷ [κατακλίνε,
 τόπῳ [ἀνάπεσε,

ἀνέπεσον οἱ κεκλημητοί,

παιδάριον, ἐυλόγησον τῷ τράπεζαν.

παιδάριον.

οἱ ὀφθαλμοὶ πάντων εἰς σε ἐλέπασιν κύ-
 ραι, καὶ τὰ λοιπὰ.

προστίθει καὶ γνώμην ἀξιομνημόνευτον,
 ἣν νεωστὶ ἐκ τῆς δημογορίας ἔμαθες.

πᾶν κτήσῃμα καλόν, καὶ ἕδὲν ἀπόβλη-
 τον, μετὰ εὐχαριστίας λαμβανόμενον, ἀγι-
 ἀζεται γὰρ ἀγαλόγασθῆσ, καὶ ἐντεύξεως,
 α. Τιμοθ, κεφ. δ.

Φέρε

FAMILIARIA.

Lava tu prior.

Lava manus.

Lavemus una.

Porrige *(mantile)*.

mibi *(salinum)*.

Absterge manus.

Quid *(sedete)*.

statis? *(accumbite)*.

Prandium } corrumpi- *(absentia)*.

Cæna } tur tua } *(mora)*.

Convivium } *(traditate)*.

Cibus appositus est, accumbite igitur.

Ubi jubes me sedere?

In primo *(accumbe)*.

loco *(discumbe)*.

Accubuerunt convivæ.

Puer consecra mensam.

Puer.

Oculi omnium in te sperant, Domine, &c.

Adde etiam sententiam memorabilem;
quam nuper ex concione sacra didicisti.

Quicquid creavit Deus, bonum est &
nihil reiiciendum, si cum gratiarum acti-
one sumatur. Sanctificatur enim per ver-
bum DEI, & precationem. 1. Timoth. 4.

Adfer.

COLLOQUIA.

φέρε { σπία, ^{τραφῆν} } ὄξϑ
 κρέα { ὀπεία.
 ἔφθτο }

ἰχθίας.
 δός μοι τὸ { ἔκπωμα } ὑαλῶν.
 ποτήριον }

ὀπίδος { ὡ δαγυρᾶ ἐκπώματα,
 κἀνθαρην.
 μοι τὸν. } τυρόν.
 ἄρτων. τὸ μαχαίριδιον.

εὐλογεῖτω { τῷ τὸ πῶλον } ὀχειστός.
 ὑμῖν { τῶν τὸν οἶνον }

ἔσω ὑμῖν σωτήρϑ ἔτϑ ὁ ζύθϑ,
 χύοιτο τῷ, φίλε παῖ ἀμήν.

δός ἐμοί τι { τῆς ἀρνιθϑ,
 τῶ ἀλέκτορϑ }
 τῶν ἰχθίων.
 τῶ ἄρτε.

ἐβλοῖ ἢ τῶ { κρέως; } ναί.
 { χυός; } ἐβλομαι.
 { ἰχθύϑ, } ἔβλομαι.

ἔχες { ζύθον } ἵνα πίνωμαι.
 μελίκρατον
 οἶνον }

ἔφθ

FAMILIARIA:

{ epulas. solum. acetum. }

Adfer } carnes { assatas.
 } pisces { elixas.

Da mihi poculum
vitreum.

Porrige { Argentea pocula, cantbarum,
 } caseum.
mibi { panem.
 } cultellum.

Sospitet { hunc potum } Christus.
vobis { hoc vinum }

Sit vobis saluti hac cerevisia

Id faxit Deus, chare puer. Amen.

Da mihi ali- { Gallina.
 quid de } Gallo.
 } Piscibus.
 } Pane.

Vis aliquid de { pisce? } { etiam! }
 } anser? } volo,
 } carne? } non volo.

Infunde { cerevisiam }
 } aquam mulsam } ut bibamus.
 } vinum. }

Non

COLLOQUIA.

ὃ θέλεις πίνειν,
 Διὰ τί ἔπινεις;
 καλῶς με ἐπέμνησάς, πάνυ γὰρ διψῶ.
 ἔ διψῶ. ικανῶς ἔπιον.
παραπίνω σοι ὁ Θεὸς εὐλογεῖται.

ἠθέως ὡς εὖ σε λαμβάνω.

μή ὅλον ἐκπινε,
 ἱκανόν σοι λείψω.

ὡ λείον σοι λείψω, ἢ μέλλω πίνειν,

ζύθον

οἶνον

ὕδρος μέλι

} ὅσα ἐπιέχομαι.

Διότι μὲ μοι τιτῆ κρέως βυκολικῆ, τῆ
καπνῶ πληρωθέντῳ.

αἶρε τὸν πίνακα τῆσιν, καὶ ὡς ἀλήθει ἐδέ-
σματα ἄλλα.

εἰνεπλήρωσα

ἔπαυσά

} τὴν ὄρεξιν.

σύ μὲρ

{ ὀλιγόσιτ

{ ὀλιγότεροφ

} εἰ.

ὅσα εἰμί ἀδδηφάγῳ.

πίνε, ὅσα ἀγνοεῖς τὸ τῶν παλαιῶν ἐλλή-

νων; ἢ τίσι ἢ ἀπιδι.

ἀλλὰ βέλλιόν ἐστι τὸ τῆ χειρῶν, προσέχετε
 ἑαυτοῖς, μήποτε βαρυνθῶσιν ὑμῶν ἀκαρδί-

αἰσιν κραπίλλη καὶ μέθη.

τα-

FAMILIARIA.

Non vis bibere

Cur non bibis?

Rectè me mones, omninò enim sitis.

Non sitio.

Satis bibi.

Propino tibi.

Deus benedicat.

Libenter à te accipio.

Ne totum ebibas.

Satis tibi relinquam.

Plus tibi relinquam, quam bibiturus sum

*Nibil { cerevisia }
 { vini } reliquum est.
 { aqua mulsa }*

*Abscinde mihi aliquid de carne bovina
fumo indurata.*

*Tolle hanc patinam, & appone cetera fer-
cula.*

*Explevi }
Sedavi } famem.*

Tu perpauci cibi es.

Non sum edax.

*Bibe: non ignoras veterum Græcorum
legem: Aut bibe, aut abi-*

*Sed melior est Christi lex: cave te va-
bis, ne quando graventur corda vestra
crapula & ebrietate.*

B

Præ-

FAMILIARIA.

Præbete } latos.

vos } hilares.

Torre, puer, hunc piscem in craticula, & cave ne aduratur.

Cura ut ova co- } molliuscula.

quantur } duriuscula.

! sunt mollia.

Ova } sunt cruda.

! justo molliora sunt.

Muta orbis.

Tolle } cibum Butyrum.
} panem. Caseum.

Appone pelvim cum mantili.

Adfer bellaria, puer.

Emunge candelam.

Cave ne lichnum extinguas.

poma.

pyra.

pruna.

cerasa.

Appone } nuces avellanas. } juglandes.

uvas.

amygdalas

uvas passas.

pyra tasta.

Ego vestra comitate fretus,

ad } prandium frugale } vos invita-

! cœnam frugalem } vi.

COLLOQVIA.

Οἱ κεκλημένοι.

Τὸ ἀριστὸν σε ὑπερβαλλόντως λαμπρὸν γέ-
γονε.

Τὸ δεῖπνόν σε σὸν ὀτελές, ἀλλὰ πολυτε-
λές ὄσι.

Τὸ δεῖπνον μεγαλοπρεπέστερον ἔδεοντ' ἔγ-
γονε.

Ὅτι διπλολογία ποιεῖς, ἴστω μόνον κατηγορε-
τέον ὄσι.

Ὡ οἰκεῖοι φίλῳτοι, δέομαι ὑμῶν, ἔτο τὸ δε-
πνίδιον, καὶ πρὸς ὀτελές εἰργεῖν.

Ἐχῶ σοι χάριν, ὃ τε ἐπὶ ἴστω τὸ δεῖπνον πο-
λὺ ἠδιστὸν με ἐκάλεσας.

Ἐδέν ὄσιν αἴτιον ἔχω χαρισεῖν.

Ἐγὼ ὁμολογῶ σοι χάριν ὀφείλειν, ὅτι εἰς ἴσ-
τω τὸ δεῖπνον λεπτόν ἐλθεῖν ἠξίωσας.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ὩΣ ΧΡῆ ΑἰΤῆσαι

πρὸς διδασκάλον.

Αἰδέσμε παιδαγωγέ, δέομαί σε συγχο-
ρῆσαί μοι τῆς σχολῆς ἀπεῖναι τῆ ἄρα πρώτῃ,
ἴστω λειν ἔνεκα.

Ἄξιῶ σε, δὲναί μοι ἐξουσίαν οἶκοι μένειν. δεῖ
γάρ με ὀτεπελέσαι π.

Ἀναγκαίως ἔχω σὺ τοῖς τοῦδ' ἔστιν εἰς ἀ-
γρὸν βαδίζειν, τὸτο σε συγχορησαίντ' ἔστιν ἐ-
ξ ἄξιῶ.

Δός

FAMILIARIA

Convivæ.

Prandium tuum supra modum splendidum fuit.

Cæna tua non frugalis, sed sumptuosa est. Cæna tua magnificentior fuit, quam æquum est.

Quod excusas, id unum habes, cur accusandus sis.

Amici charissimi, precor ut cænulã nostrã licet tenuem, æqui boniq; consulatis Habeo tibi gratiam, quod ad hanc cænam longè suavissimam me vocasti.

Non est quod gratias agas.

Ego agnosco me tibi gratiam debere, quod ad hanc tenuem cænam venire non dedignatus sis.

PEIENDI QUIPPIAM à PRÆceptore formulæ.

Observande Præceptor, queso ut liceat mihi schola abesse, hora prima, lavandi causa.

Precor, ut facias mihi facultatem manendi domi. Est enim mihi aliquid efficiendum.

Est mihi abeundum rus cum parentibus meis, id ut tua pace fiat, oro.

COLLOQUIA.

δός μοι ἐξουσίαν ἐξελ- [ἀποκαλέσασθαι. |
θεῖν ἐξω, ἕνεκα τῶν ἀποπειρήσαι.
χρησάσαι.

Δός μοι ἐξουσίαν εἰς οἶκον ἀναδραμεῖν πρὸς
τὸ κομίζειν βιβλίον τι.

ἐξέσω [τῆς διδασκαλείας] ἐξελ-
μοι [τῆς σχολῆς.] θεῖν.

πρὸς τὸ ἀγοράζειν { πᾶπυρον,
πῆργον.
ἄρτον.

πρὸς τῆς θυρας τις σὰς σπιθυμῆ με πρὸς-
ερεῖν. δέομαι ἐν σα δῶνά μοι ἐξουσίαν πρὸς
τῶτον ἐξίναμι.

κύριός [με ἐκέλευσέ με οἶκαδε ἔπαν
πατήρ] ελθεῖν.

τῆ ὥρα { δεκάτῃ } τῶτό ἵνα μοι ἐξῆ
πρώτῃ } ποινεῖν ἀξιώ,
τρίτῃ }

αἰγίω { τῷ κεφαλῷ,
τῶς ὀδόντας.
τῷ γαστέρα.

Ἡρὶς σάζειάμα.

Κακῶς ἔχω, τῶτῃ ἕνεκα δέομαι ἐξίναί μοι
οἶκαδε ἀπελθεῖν.

Φίλιππε καθηγητᾶ, Ἰωάννης αὐτοῖ αὐτῶ
ἀπόντῃ συγγνώμῃ ἔχειν.

Ἰωάν.

FAMILIARIA.

Concedas mihi potestatem { levandi alvi.
 { statem exeundi, { solvendi ventrem.
 causa { reddenda urina.

Licet mihi recurrere domum afferendi libelli cujuscumque gratia.

Liceat mihi { ludo literario } exire ad
 { schola. }
 emendum { Papyrus.
 { pennam.
 { panem.

Quispiam me praeforibus conventum experit. Quæso itaque ut liceat mihi tua pace ad hunc exire.

Dominus {
 Pater { meus iussit me domum redire hora {
 { decima } id ut mihi liceat facere, oro.
 { prima }
 { tertia }

Dolet mihi caput.

Dolent mihi dentes.

Dolet mihi ventriculus.

Nasus stillat sanguinem.

Malè habeo, ideo quæso, ut mihi liceat domum ire.

Amantissime Præceptor, Ioannes petit sibi absenti veniam dari.

COLLOQVIA.

Ἰωάννης καὶ Παῦλος αἰῶσι σφίσι αὐτοῖς
ἀπ᾽ ἑσὶ συγγνώμῃ ἔχεν.

Φίλτατε διδάσκαλε, χθὲς βιβλίον ἡ ἀπώλε-
σα ὃ ἔπω ἀνέλαβον διὰ τὸ δεομαί σε, να-
θετεῖν τὰς συμμαθητάς, ὅπως, εἴ τις πό τῷ
αὐτῷ ἔυρη μοι δοπῶ.

Ευδοξότατε καθηγητά, δίδαξόν με ὄν τρόπον
λέξω ἐλληνισί, Ioannes me verberavit.

Διδάσκαλος.

Καθὰ τὸν τρόπον λέξεις, Ἰωάννης ἔτυπτε με.

Παιδαίριον.

Δεομαί σε διδάσκαλε, γράφειν μοι τὰς
τῶν σοιχειῶν ἐλληνικῶν χαρακτήρας, ἕς τῷ
γράφειν ἄν μιμῶμαι.

Διδάσκαλος.

Πᾶ ἔχεις τὸν δεχέτυπον, ὃν πρὸς ὀλίγων
ἡμερῶν σοὶ κατέγραψα;

Παιδαίριον.

Τῷτον διὰ ἀμελείας ἀπώλεσα.

Ἰωάννης αὐτὸν μοι διεσπάραξε.

Διδάσκαλος.

Ἰδὲ ἔχεις νῦν ἄλλον, φρήνηζε ὅπως μὴ καὶ
τὸν ἀπολέσης.

Παιδαίριον.

Δεομαί σε διδάσκαλε, πρὸς τὸ θεομαί.
ξεν μοι τὸ πτερόν τῷτον.

Διδά-

FAMILIARIA.

Ioannes & Paulus petunt sibi absentibus
dari veniam.

Carissime præceptor, heri libellū quen-
dam amisi, quem nondum recepi. Rogo i-
gitur te, ut admoneas condiscipulos, ut, si
quis fortè eum invenerit, mihi restituat.

Clarissime præceptor, doce me quibus
verbis dicam Gracè, Ioannes me verbe-
ravit.

Præceptor.

Sic dices: Ioannes & c.

Puer.

Orote Præceptor, ut mihi describas fi-
guras elementorum Græcorum, quas scri-
bendo imiter.

præceptor.

Ubi habes archetypum, quem ante
paucos dies tibi præscripsi?

puer.

Eum per incuriam amisi.

Iohannes eum mihi discerpfit.

præceptor.

En habes jam alium, cave ne &
hunc perdas.

puer.

Quæso præceptor, ut præpares mihi
pennam hanc. B s Præ-

COLLOQUIA.

Διδάσκαλϑ.

Ποῖον πρὸν θέλεις.

Παιδάριον.

πρὸς αὐμὸς ἐ τῆ χειρὶ σ.

Δίδαξόν με ταῦτα ἀναγνώσκων.

Τίνα τρόπον ταῦτα ἀναγνώσκω;

πρὸς αὐμὸς μοι ὅστω χεῖρ με ἐμμανθάνων ἐν
τῆ ἡμέρᾳ ταύτῃ.

ἀγε μοι γραμμὰς.

ὅσκα ἔχω μέλαν γραφικόν.

ὅσκα ἔσι μοι { Μελανδοχεῖον. Μαχαιρίδιον
χεῖρματᾶ. πρὸν γραφικόν.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ὍΣ ΧΡῆ

πρὸς διδασκάλω πρὸς τῶ ἀπείνω ποιῆσαι
τῶς διπλολογίας,

Διδάσκαλϑ.

Ἄγε ἴδτω βραδέως ἤκει;

οἱ ἡμέτεροι βραδύτερον με ἤγειρον.

βραδύτερον ἀνέστη πρὸς γνώμῃ.

βραδύτερον { συμπό- } εἰς μέσην νύκτᾳ
ἐξυπνίδω { σπον, δεῖ } ἀναξέβλημένον.
Ἄγε τᾶ { πνον }

τὸ ἀεργολογεῖον ἡμῶν διήμαρτε.

Ἄγε ἀμελείας κατέλιπον εἰς βλον οἶκοι, ἔ-
νεκα τῶ κομίζων ταύτῃ, ἐκ τῆς ὁδῶ οἶκαδε
ἀνέοραμον.

ἔβωη

FAMILIARIA.

Præceptor.

Qualem pennam cupis?

Puer.

Attempera ad manum tuam.

Doce me hæc legere?

Quomodo hæc legam?

Præscribe mihi quantum ediscam hæc
hora.

Duc mihi lineas.

Non habeo atramentum.

Non est atramentarium. Cultellus.

mibi pecunia. penna.

FORMULÆ EXCLUSANDI apud

Præceptorem absentiz.

Præceptor.

Cur tam serò venis?

Nostri seriùs me somno excitaverunt.

Seriùs surrexi præter voluntatem.

Seriùs expergefatus sum propter

{ cõvivi- } in mediã
{ um, cæ- } noctem
{ nam. } prolatã.

Horologium nostrum aberravit.

Per negligentiam reliqueram librum do-
mi, hunc ut afferrem, ex itinere
domum recurri.

Adju.

COLLOQVIA.

Ἐβοήησθα τοῖς ἐν τῷ οἴκῳ, ἐν τῷ δάπτειναι
τὰ ξύλα.

ἀπέσφλε μέτῳ { δεσπότης, δέσποινα.
 { πατήρ. μήτηρ.

Ἦνεγκα { οἶνον } τῷ πατρὶ, τῷ κυρίῳ.
 { ζύθον }

Καθηγητής.

Τίνθ ἔνεκα, } τοσῶτον χρόνον σὺκ ἤλ-
διαλί } ρες.

εἰς } τὴν σχολήν;
 } τὸ διδασκαλεῖον.

διὰ τί ἔπαρεχθῆς { πρώτῃ, }
τῇ ὥρᾳ { τῆς τριτῆς, } τῇ ἀναγνώσει;
 { ἑκτῆς, }

τῇ δημιουργίᾳ ἱερᾶ. Τί ἐκάλυσε σε σήμε-
ρον ἔσθραγίνεσθ τῇ ἀναγνώσει;

Μαθητής.

κακῶς }
ἀρρώστως } εἶχον.

ἤλγησθα τὴν } κεφαλὴν.
 } γαστέρα.
 ἐπύρεσθον.

ἔχῃσθ ἡσχόν μοι { σπέλας.
 } ὑποδήματα.

Ἐλθόμεν ἐν τῇ οἰκίᾳ τῇ ἡμετέρᾳ.

FAMILIARIA.

Adjuvi familiam in seponendis lignis.

Miserat me } herus hera
quopiam } pater mater.

Attuli { vinum
 } cerevisiam } patri, hero

Præceptor.

Cur
Quam ob causam } tanto tempore non

venisti in } Scholam?
 } ludum literarium?

Cur nõ inter- { prima }
fuiſti hora { quarta } lectioni, cõcionẽ
 } sexta }

Quid te impedivit, quò minus hodie
interfueris lectioni?

Discipulus.

Malè habui.

Ægrotavi,

Doluit mihi { caput.
 } venter.

Laboravi febrì.

Non { erant mihi tibialia.
 } erant mihi calcei.

Lavimus domi nostra.

Parent

COLLOQVIA.

οἱ γονεῖς σὺκ ἤθελόν με εἰσιέναι εἰς σχολῶν.

{ τὸ ὑπερβάλλον ψύχῳ.
 Διά { τὸ πείρασον θάλπῳ.
 { τὸ ὑέτον. Τὸν ὄμβρον.

Ἐρφάξα { χοίρεα.

μῦ { ἔξ. πρόβατα.

γάμῳ ἐγένετο ἐν τῇ οἰκίᾳ ἡμῶν, ὃ οἱ γονεῖς ἤθελόν με πρῆνειαθ.

Δέομαι σε διδάσκαλε, συγγνώμῃ μοι ἔχειν. Μετὰ αὐτῶ γὰρ παρδαῖῳ καὶ συνεχῆς ἔσομαι ἐν τῇ σχολῇ.

Διδάσκαλῳ.

Ἰθι βλεψόμενῳ ἢ πρῆτῃ Πέτρῳ, ὅτι ἐν τῷ νυκτὶ ἀπεσι τῷ διδάσκαλῷ.

Μαθητῆς.

Ποίωσω διδάσκαλε, πορεύομαι

Χαῖρε Πέτρε.

Χαῖρε καὶ σύ συμμαθητῆ.

Γωάννης.

Ὁ διδάσκαλῳ ἐκελευσεν ἐρωτῆσαι, πῶς πρῆτῆς, ταῖς ἀναγνώσεσιν ἢ πρῆνιόμενῳ.

{ ἀσχολημένων.
 ἔραξ με { κακῶς ἔχοντα.
 { νοσῶντα.

FAMILIARIA.

Parentes noluerunt me frequentare scho

{ intensum frigus.

Iam propter { vehementem aestum.

{ pluviam, imbrem.

Maclavimus { porcos. Oves.
{ boves.

Nuptia celebrata sunt domi nostrae,
quibus parentes me voluerunt interesse.

Rogo te Praceptor, ut mihi veniam
des, posthac enim ero diligens & assiduo
in schola

Praceptor.

Eas visum quid agat Petrus, quod
nunc non sit in schola.

Discipulus.

Faciam Praceptor. Vado.

Salve Petre.

Salve & tu condiscipule.

Johannes.

Praceptor jussit interrogare, quid a-
gas quod lectionibus non interfis.

Petrus.

{ occupatum esse.

Vides me { male habere.

{ agrotare.

Idem

COLLOQVIA.

διὰ τὸ δεομαί σε, ἵνα ἐγὼ μὲν ἴδωμαι
ἀπολογείσθαι.

Ὅταν βέλπον ἔχειν ἀρξομαι, ταχέως ἀ-
ναστρέψω πρὸς ἡμᾶς εἰς τὴν σχολήν.

Μαθητής.

Δίπραξα, διδάσκαλε, ὅσα πρὸς τὸν ἄρξας.

Πέτρος λέγει { ἀσχολεῖσθαι.
κα- ἔχειν.
κῶς ἔχηκέναί.
ἵπιστολάς γεγραφέναί.

Κεῖται ἐν τῇ κλίνῃ τρεῖς ἡμέρας συνεχῶς.

Οἱ γονεῖς Πέτρος λεγασιν αὐτὸν ἀποδημή-
σαι.

Οἱ γονεῖς Ἰωάννης φασίν, αὐτῷ ἑδεμίαν
ὑπάρξαι πρῶμα, Διὰ τὸ δεόνταί
σε { κολάζειν } αὐτὸν, ὅταν εἰς τὴν σχολήν
{ εἰσβιβάσειν } ἐπανέλθῃ.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ὍΣ ΧΡΗ
κατηροῦσαι μαθητῶν πρὸς διδάσκαλῳ.

Φίλιππε διδάσκαλε, Ἰωάννης παρέχει μοι
πρῶμα.

Ἐνοχλεῖ με.

Ὅτι ἐγὼ με.

ὠθεῖ με

θλίβει με.

Ἰωάν-

FAMILIARIA.

Ideo ore, ut me absentem excuses.

*Ubi melius habere cœpero, statim
revertar ad vos in scholam.*

Discipulus.

Curavi Præceptor, quod mandasti.

Petrus di
cit se { occupatum esse.
 { malè { habere.
 { habuisse.
 { literas scripsisse.

Decumbit in lecto jam tres dies totos.

*Parentes Petri dicunt, ipsum peregrinè
profectum esse.*

*Parentes Iohannis dicunt, ei nihil fuisse
negotij, ideo { punias, } ipsum, cum in
 { virgis } scholam fuerit
rogant te { cœdas } reversus.
ut*

FORMILÆ DEFERENDI
discipulum ad Præcepto-
rem.

*Carissime Præceptor, Iohannes exhibet
mibi negotium.*

Est mihi molestus.

Non sinit me. Trudit me. Premit me.

C

Iohann

COLLOQVIA.

Γεώργιος { κατὰ γλῶσσαν } μὲ.
 { με.
 { προσεβαλέ μοι πόδα, ἵνα πίπῃ.
 { κνίξει τρεῖς τρίχας μὲ.
 { σὺκ εἶ με λαβαίνειν.

Πιοχλεῖ με { γράφοντα.
 { ἐκμανθάνοντα. (σιν.
 { ἀναγκασκόντι τῷ ἀνάγνω-

κατόχη τὸν τόπον μὲ.

ἐκβάλλει μὲ ἐκ τόπου μὲ.

ἤπιόν με { βακτηρία.
 με { μελαιδόχειω. κολάφω.
 { ἐκολάφισέ με.

ἔκβαλεν εἰς { βιβλίον.
 ἐμὲ. { λίθον. χιόνω.

ἔβαλέ με λίθω
 ἤτραυμαλίσέ με { Σίφω.
 με { μαχαιρῶ.

ἤναπυσεν εἰς { χλαίναν } μὲ.
 { εἰμά }
 { ἱμάτιον }

κατηρήσατο με,
 αἰμίως με ὀνόμασε.
 ἠπέλησέ μοι δεινῶς.
 ἄσπλγῶς μέ λειδορεῖ.

ἔσθι-

FAMILIARIA.

{ illudit. { mihi.
 { me.

Johannes { objecit mihi pedem, ut caderē
 { convellit mihi capillos.
 { non sinit me transire.

Interturbat me { scribentem.
 { ediscentem.
 { relegentem lectionem.

Occupat locum meum.

Extrudit me ex meo loco.

Percussit { baculo.

me { atramentario. pugna.

Colaphum mihi impegit.

Conjecit in { librum.

me { lapidem, nivem.

Petit me lapide,

Vulneravit { gladio.

me { cultello.

Conspuit { pallium }
 { vestimentum } meum.
 { vestem. }

Imprecatus est mihi, Maledixit mihi.

Appellavit me ignominioso nomine.

Comminatus est mihi graviter.

Petulanter me calumniatur.

COLLOQUIA.

ἑσπέραζε } τὴν βιβλον.
εκαυσε }

ἐρρύπαινε { τὸ βιβλίον }
 { τὸ πῖλον } μσ.
 { τὸ πλίθιον }

ὁφείλει μοι { χεῖματα.
 { δωάριον.

ὁ βέλεται μοι { ἀποπιεν.
 { ἀποδραναί, ἔκτιεν

ἀσβαίνοντι { ἑσπέρη } ὅτι ἀνέω-
 { βελευτῆ } ζε τὴν κε
 { ἐκκλησιασῆ } Φαλλῶ

ὁ παρέσχεν ἑαυτὸν εὐπειθῆ τοῖς γονεῦσι.

Ἀπολογία.

ὁχ ἔτως ἔχει τὸ πρᾶγμα.

Ἰωάννης ψάδεταί.

Πέτρος { μισεῖ με
 { δυσμενῶς ἔχει πρὸς με. Διὰ τὸ
 { ταῦτα πλάττει κατὰ με.

ὅτι ἔβλαψα αὐτόν.

ὅτι ἠψάμην αὐτῆ δακτύλῳ.

ὁχ ἐκὼν ἔπραξα.

Διὰ ἀγνοίας ἐποίησα.

ὅτι ἐγὼ εἰς αὐτόν, ἀλλ' αὐτὸς εἰς με ἐξή-
μαρτε.

μετα-

FAMILIARIA.

Discerpfit {
Aduffit { librum meum.

Commaculavit { libellum }
 { pileum } } meum.
 { pileolum }

Debet mihi { pecuniam
 { denarium.

Non vult mihi { persolvere,
 { reddere,olvere.

Transeunte { consule }
 { senatore } } non aperuit
 { concionatore } } caput.

Non praeiuit se obedientem parentibus.

Excusatio.

Non ita se res habet.

Iohannes mentitur.

Petrus { odit me.
 { mihi male vult, ideo haec com-
 { miniscitur in me.

Non lesi eum

Non attigi ipsum digito

Non volens feci

Per imprudentiam feci.

Non ego in illum, sed ille in me deli-
quit.

COLLOQUIA.

μεταμέλει μοι τῶ ἔργῳ.

Μεταμέλει μοι ὧν εἰς Πέτρον ἐξήμαρτον
ἔδεν τοῖς το μετὰ ταῦτα ποιήσομαι.

ἔχ' ἀπὸ ἡξέ μοι } γραφῆν } ταῦτα.
σχολή τῆ } μαρθάνειν }

Δὲ τίν ἀσχολίαν ἔκ ἰδιωτικῆ παρῆμαι

ὑποχρέωμαι } Βελλίονα.
ἐπαγγέλλομαι }

πᾶ ἐς } πατῆρ; } ἐκ οἶδα.
 } μητῆρ; } ἀγνοῶ.
 } διδασκαλῶ;

μυσειῶ.

ταμείῳ.

ὑποκαύτω.

ἀφεδρῶνι. κήτῳ.

ἔστιν ἐν τῷ } σαθμῳ. } μαγειρείῳ.

βαλανείῳ κοιτῶνι.

ὑπερῶ vel ἀνωγῶ.

σανιδῶματι,

ὑπογείῳ ναῶ vel ἱερῶ.

οἶκοι οὗκ ἔστι. } τῆς θύρας.
 } τῆς πόλεως.
ἔξοπορεύετο } τῆς οἰκίας

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ὧΣ ΧΡΗ'
τοῖς συμμαθηταῖς προσμιλεῖν.

πρῶτ

FAMILIARIA.

Pœnitet me facti,

Pœnitet me illorum, quæ in Petrum deli-
Nihil tale deinceps faciam. (qui,

Non fuit mihi } scribendi }
otium } discendi }

Propter occupationes non potui adesse.

Polliceor }
Promitto } meliora.

Ubi est { pater? } Nescio.
 { mater? } Non scio.
 { preceptor }

{ musco.

{ penu, vel promtuariorum in des
estuario. (SpeisKammer.

{ latrina. horto.

Est in { stabulo, culina.

{ balneo. cubiculo. lo.

{ superiori aditi parte h. cœnaculi
tabulato seu contignatione a-
cellario, templo. (dium.

Domi non est { extra fores.

Egressus est { urbe.

{ ex adibus.

AGENDI CUM CONDI-
scipulis formulæ.

C 4

Acceda

COLLOQUIA.

προσέρχεται } ὦ Πέτρε,
προσελθέ δεῦρο }

ἵσα } ὀλίγον χρόνον.
μένε }

Ἐχω σοί τι εἰπεῖν.

Ἔσιν ὅ σε αἰτήσω.

Ἔσιν ὃ ᾧ σε αἰτήσω

Δέομαί σε, σωμαγορεῖν ᾧ τῷ διδασκάλῳ περὶ τῶ ἀπειναί. ἀχολῆμα γὰρ περὶ ῥητῶ πράγματα. Διὰ τῆτο νῦν ἐν τῷ διδασκαλείῳ εἶναι ἐκ δυνάμει.

Ἀσμελῶς ποιήσω.

Ἐπιτελέσω μὲν, ἀλλὰ περὶ ταύταις ταῖς ὁμολογίαις, ὅπως καὶ σὺ τὸ αὐτὸ ποιήσης, εἴποτε μοι δεήσει.

Ἐρμηνεύε μοι ταῦτα.

Πόσον χρηὴ ἡμᾶς διὰ τὸ σῶμα ᾧ εἰπεῖν τῆ ὥρα πρώτῃ, ὁ δὲ τέρα;

Ταῦτα ἡμᾶς διὰ τὸ μνήμης εἰπεῖν δεῖ.

Ἄκουσον με διὰ τὸ σῶμα ᾧ ἀναγνώσκοντες, ὅσα εἰδέναι ὁ Φείλομυ, μετὰ ταῦτα ἐν ἀλλάξ σε ἀκῆσω.

Διαμαρτάνεις τῶ ἀναγνώσκον.

Κακῶς ἀναγνώσκεις.

Λέγο βραδέως.

Μη

FAMILIARIA.

Accede }
Veni huc } Petre.

Resiste }
Mane } paulisper.

Habeo quod tibi dicam.

Est quod te rogem.

Est quod à te petam.

Rogo te, ut me excuses apud praeceptorē
rem absentia. Nam sum certis negotiis
occupatus, quo fit, ut nunc in schola esse
non possim.

Libenter faciam.

Expediam quidē, sed eā conditione, ut
& tu idem facias, si fortè mihi opus erit.

Interpretare mihi hac.

Quantum est, nobis pronuntiandum
memoriter hora prima secunda?

Hæc nobis memoriter recitanda sunt.

Audi me memoriter pronunciantem
quæ scire debemus, postea vicissim te au-
diam.

Aberras pronunciando.

Malè legis.

Dic sensim.

C^{us}

Ne

COLLOQUIA.

Μὴ ἀνάγνωθι σροπετώσ.
 Βέλπὸν ὄτι βροδυτήν, ἢ ταχύτητι ἀμαρ-
 τάνειν ἐν τῷ λαλεῖν.
 τὰ ῥήματα ἐν τῷ εἶπει, καὶ ὅσα ἐν τῷ εἶ-
 ματι γελνηθῆναι δεῖ.
 θάρσει, ὁ Φόβος ἐλάττει τὴν μνήμην.

πύξον { τὴν εἰβλον.
 } τὸ εἰβλίον.

τῇ μνήμῃ καὶ μὴ ταῖς εἰβλοῖς πιστεύειν δεῖ.
 ποσῶν ἑκάστου ἐπίσταται, ὅσον μνημο-
 νόσει.

Πόθεν ποιήσομαι τὴν δέχνην.
 ἔξαρχε ὅπως ἕσταται ἔληξας.
 κρέσκει σωμαγωνιζοδαί μοι ἐν τῷ γρά-
 φειν γράμματα;

κρέσκει μὴ ἀλλ' { παπύρου.
 } πηρῆ.
 ἄπυρρον. } μέλανος γροφικῆς.

» Δός μοι ὀλίγοντι { τῆς παπύρου.
 } τῶ μέλανος γροφικῆς.

» Τίνος ὄτι ἡ βίβλος; { ἐμῆ ὄτιν.
 } ὄτι Πέτρου.

Ἀπόδος μοι ποτὶ τὴν εἰβλον μῆ, ἀλλ' αὐ-
 τῇ χρησάμενος.

αἴτη

Die folgenden Grzechischen zwei Seiten sind
 verfehlt / listy erzflich die ander

FAMILIARIA.

Ne præcipites verba
Satius est tarditate, quàm celeritate
peccare in loquendo

Verba in pectore, non in ore, nasci de-
bent

Sis præsentis animo : metus officit
memorie.

Claude { librum
libellum

Fidendum est memorie, non libris.

Tantum quisque scit, quantum me-
moria tenet.

Unde faciam initium?

Incipe ubi proximè desisti.

Placet ne mecum certare pingendis li-
teris?

Placet quidem, sed { charta.
penna.
deest mihi. { atramentum.

Da mihi paululum { charta.
de tuâ { atramento.

Cujus est li- { meus est.
ber? { Petri est.

Redde mihi tandem librum meum,
eosatis usus es.

Desine

COLLOQVIA.

Διόμυθε
καθάρξε } τὸν λύχνον.

Συσπιάξ [τῆ θεράσρα,
πῦρ ἐν [τῆ ἐσία. τῶ καμίνω

Σωλῆθι } τὰς δαλγς ἐν τῶ
διώκει } βαίνω.

πλείς χίδακας }
πλείω ξύλα } ᾠδρατίθει.

ἌΛΛΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ.

Τίς κόπῃ τὴν θύραν.

Ἐγὼ εἰμι. τίς ὁ ἐγώ;

Φθέγγε τὸ ὄνομά σε.

Ὄνομα σοὶ τί ἐστὶ;

Ἐσί μοι ὄνομα Ἰωάννης.

εἰσδέχε με. ἀνοίγε τὴν θύραν

ἢ θύρα ἀνεωγμένη ἐστὶ.

Ἐζήτησέ σε τίς.

Τίς πρὸ θυρῶν ἐσὼς σε προσερεῖν ἑπι-
θυμεῖ.

σπασθῆ τῆ λέγεις, ἢ παίζεις,

χωρὶς παιδιᾶς φημί.

Ἐπαίζω, ἀλλὰ σπαστάζω.

τίν' ἕνεκα }
τί } δακρυεῖς.

τί κακὸν ἔπαθες; ἐτύφθην.

ἔδωκα

FAMILIARIA.

Desine fabulari } Præceptor { advenit,
Desiste ridere } { adest.

Quid libri habes?

Grammatica est.

Fac mihi copiam tui libelli parumper
inspiciendi.

Face, & quæ tibi mandata sunt, fac.

Non tam præceptores quam ipsum De-
um offendis, si non obtemperas.

Licet præceptor absit, Deus tamen ad-
est equi omnia scit & intuetur
vernaculi sermonis.

Nota te { solæcismi, barbarismi.

Loquere { Latinè.
{ Græcè

Vtere sermone { Latino.
{ Græco.

Anigno- (latinū) sermo (latinè)
ras (græcū) nem (græcè) lo.
(quando comparari?)

Frustra discimus multa, nisi eadem
scribendo & loquendo ad usum transfe-
rimus.

Accende mihi hanc candelam.

Adfer candelabrum, lucernam.

Enun.

COLLOQVIA.

Λήγε λαλῶν ἡ δὲ διδάξασθε ἑαυτοὺς.
 πύς γλῶσσῶν ἡ καλῶν ἡ παρρησίας
 Τίνα βιβλον ἔχεις;
 Γραμματικὴν δε.
 συγχώρησον μοι ολίγον τῶν βιβλων σε εἰς
 ὄρεν

Σίγα, καὶ τὰ προσηγορικὰ πρῆψθε.
 Οὐχ ἔτω τοῖς διδασκάλοις, ὡς αὐτῶν τῶν
 θεῶν προσκεχρῆσθαι, εἰ μὴ πειθαρχῶν.
 Καί ποτε ὁ διδάσκαλος ἄπεστιν, ὅμως ὁ θεὸς
 παρρησιάζει, ὁ πάντα εἰδὼς καὶ εἰσορῶν.

Σημειώσετε ἡ τῆς ὀρθῆς λέξεως.
 ἡ τῆς σολοικισμοῦ.
 ἡ τῆς βαρβαρισμοῦ.

Λάλησον ἡ Ῥωμαϊστὶ.
 ἡ Ἑλληνιστὶ.

ἡ ἑνὶ λόγῳ Ῥωμαϊκῶν, Ἑλληνικῶν.
 ἀγνοεῖς τὸν Ῥωμαϊκὸν ἡ λόγον ἡ Ῥωμαϊστὶ ἡ λα-
 οῦς τὸν Ἑλληνικὸν ἡ τῶν Ἑλληνιστῶν ἡ λαῶν
 (κρηθῆναι);

Μάτην μαθητῶν πολλὰ, εἰ μὴ τὰ
 αὐτὰ τῶν θεῶν καὶ τῶν λαῶν ἑαυτοῦ
 πρὸς τὸν εἶον.

Ἄψθε μοι τῶν τῶν λυχνῶν.

Ἐνεγκετε λυχνεῖον. λυχνῆχον.

διπλ.

Bis die vorbergehende Griechische Seite.

FAMILIARIA.

Emunge } *candelam*
Purga }

Strue ignem { *fornace.*
in { *foco.* *camino.*

Compone { *itiones in fornace.*

Protrude {

Plus assularum } *appone.*

Plus lignorum }

ALIUS DIALOGUS.

Quis pulsat ostium?

Ego sum. Quis ego?

Ede nomen tuum.

Quod est tibi nomen?

Est mihi nomen Ioanni

Intromite me. Aperi januam.

Ianua aperta est.

Quaerivit te quispiam.

Quidam pro foribus stans te con-
ventum expetit.

Serio ne, an joco istud dicis?

Extra jocum dico.

Non jocos, sed seria ago.

Quam ob causam } *fles?*

Cur

Quid mali tibi accidit? Casus sum.
Dei!

COLLOQUIA.

ἔδωκα πμωρίαν τῷ διδασκάλῳ.
 τί δεινὸν ἐποίησας; ἔδέν.

Κοινὴ αὐτῆ ἔστι πάντων τῶν παιδαρίων δόπο
 κρῖσις, καὶ μὴν ὅτε δικαίως τύπτονται.

περί τινος ὑμῖν ἡ ἔρις ἔστι;
 ἀναγγέλλω μω ἔτο ἀφισβήτημα τῷ
 ὑποδιδασκάλῳ.

ἔκομίζεις τὸ βιβλίον, ὅσοι ἔχρησας;
 Φῶ, πάντως ἐκείνους ἐλάττω.
 ὅσα ἔστι νῦν ἤλθε μοι τῆς οἰκίας ἐκβαίνον.

ἀληθῶς κο- ἰ σήμερον.
 μίσω ἰ αὐριον.

Τίνος ἔστι νῦν χορηγεῖν ἡμῖν λύχνον
 τίνα χερὴν ἤδη ἀγοράζειν ξύλα;

Τίνος ἔστι ἰ σαρῶν ἰ τὸ μωσείον.
 ἰ κατὰ κρίζειν

ἔμὸν ἰ ἔστιν.

ἰωάννης. ἰ ἀπορώ σαρῶθρα.
 σόν. ἰ ὅσα ἔστι μοι σαρῶθρον.

ἰ τὴν κλίνην.
 τρωσσόν ἰ τὸ λέχον

ἄπτε λύχνον.
 τὰς βίβλους αὐθις εἰς τόπον ἑαυτῶν τίθει,

Α Δ Λ Ο Σ.

τί σαρῶθρα πότερος ἔει, ἢ εἰώθης.

ἔχ

FAMILIARIA.

Dedi pœnas præceptori.

Quid mali feceras? Nihil

Hæc communis est omnium puerorum
responsio, etiam cum merito vapularunt.

Quid controversiæ est inter vos?

Referamus de hac controversia ad hy-
podidasalum.

Affer s ne libellum, quem tibi commo-
dato dederam?

Vah istud mihi omninò exciderat,

Non incidit mihi, cum domo exirem.

Certò affe- (hodiè.

ram. (cras.

Cujus est nunc ministrare nobis candelâ?

Quem oportet nunc emere ligna.

Cujus est (verrere)
(purgare) museum.

Meum } est. Desunt mihi scopæ.
Tuum } Egeo scopis.
Iohannis }

Sterne (lectum.

(lectulum.

Accende lychnum.

Libros in suum locum repone.

A L I U S.

Quid tristior es solito?

D

Sal-

COLLOQUIA.

ἔχι πάντα καλῶς ἔχει ;
 διπολωλα τὸ βιβλίον μου.
 δεινῶς ἔπεσον. πέτεσθ' ἠπειλήσέ μοι
 πληγὰς.

Ἄλλ' ἵποσβίτον χάρεις ;
 Οὐκ ἔδοθη ἡμῖν τὴ βαδίζειν οἴκαδε ἐξ ἑσθία.

Ἐδόθη ἡμῖν τῆ παίζειν ἐξ ἑσθία.

Εἰς πόσην ὥραν ἐκελεύθημεν ἔπανελθεῖν εἰς
 τὴν σχολήν.

εἰς ὥραν	{	ἕκτην, ἐβδόμην.
		ὀγδόην. ἑννάτην.
		δεκάτην, ἑνδεκάτην.
		δωδεκάτην, πρώτην,
		δευτέραν, τρίτην.
	{	τετάρτην, πέμπτην.

ποῖνυ βαδίζης; πορεύομαι οἴκαδε.

εἰμι ἀγορά- σων	{	πάπυρον. μέλαν γραφικόν.
		πῆρα. ἄρτον πόρινον.

πῶσιν Ἰωάννης;

Ἐξῆλθε	{	ἔξω. τῆς σχολῆς.
		πρὸς τὸ διποπατεῖν.

Ἐξεπρωτεύθ' τῶ διδασκαλείς, τῶ δ-
 ρεῖν ἕνεκα.

πόσος	{	ἡγόρευσις	{	ταύτην τὴν βιβλίον
		ἑσθίω		

ῥόση

FAMILIARIA.

Salva ne res est?

Perdidi libellum meum.

Graviter cecidi, Petrus minatus est mi-
hi verbera.

Quid tam letus es?

quia facta est nobis abeundi domũ copia.

Data est nobis ludendi venia.

Ad quotam horam sumus iussi redire in
scholam?

Ad horam { sextam, septimam.
 { octavam, nonam.
 { decimam, undecimam.
 { quartam, primam.
 { duodecimam, tertiam.
 { secundam, quintam.

quo nunc vadis? Eo domum-

Abeo em- { papyrum, atramentum.
ptum { pennas, panem triticeum.

Ubi est Iohannes?

Exiit { foras. Schola.

{ ad requisita natura.

Egressus est è ludo literario, reddenda
urinæ causa.

Quanti { mercatus es } hunc libellum?
{ emisti }

COLLOQUIA.

ἡγόραζον { τριῶν διωαρίων } ὡρα εἰ.
 τεσσάρων χειρῶν } βλιοπάλῃ.
 πέντε δραχμῶν }

ὀλίγα { ἡγόρασας.
 πολλὰ }

δοεῖς { πιπράσκει } ἄλλης τιμῆς.
 πωλεῖ }

ΤΟΤ ΧΡῆΣΑΙ ΠΑΡΑΔΕΪ-
 γματα.

χρῆσιν μοι { πῶρὸν γραφικόν.
 ῥαφίδα σιῷ νήματι.
 τῷ βιβλον.

ἄπορεῖν ἤδη εἰ διώαμαι.

αὐτὸς νῦν ἐκείνη χρῶμαι.

χρησῶ ἀλλ' ὅτι ταύταις ταῖς ὁμολογίαις,
 ὡς εἰς ἔμοι ἀποδώσεις, καὶ ἐν καιρῷ, ἵνα
 μὴ αὐτὸς χρεῖαν ἔχω, ὅτε χρησέον ἐσίν.

ἰδὲ ἔχεις, ἀλλ' εἰ ρυπαίνης.

εὐλαβῶ μὴ καταρυπαίνης.

ὁ διδάσκαλος ὃ ἐμὸς δεῖται σε πέμ-
 πειν αὐτῷ χρῆσθαι, ἐπ' ὀλίγον χρόνον, τῷ
 θεθῆκην ἐλλωικῶν.

εἰ διώαμαι ἐν τῷ παρόντι αὐτῷ χρῆσαι.

τῷ δανείζειν.

ἀναγκάζομαι ὡρα διδασκάλῃ χρημάτα
 δανείζεσθαι.

εἰδα-

FAMILIARIA.

Emi { tribus denariis }
 { quatuor aureis } à bibliopola,
 { quinq³ drachmis }

Parvo precio } emisti.

Nimio }

Nemo } divendit, } alio precio.
 } vendit.

COMMODANDI
 formulæ.

Commoda { pennam.
 } acum cum filo.
 } librum.

Carere nunc non possum.

Ipse eo nunc utor.

Commodabo, sed ea lege, ut salvum
 mihi restituas & maturè, ne ipse egeam,
 cum mihi utendum erit.

En habes, sed } commacules.

vide ne } labeculis aspergas.

Preceptor meus rogat, ut sibi mittas
 utendum in breve tempus Testamentum
 Græcum.

Non possum in presentia ei commodare.

Mutuari.

Cogor à preceptore pecuniam mutuari.

D 3

Mutua-

COLLOQUIA.

Ἐδαισιμίῳ χημάτων εἰς τὸ ἀγοράζειν
 ἱμάτια.

Δείμασις	{	δαιρίζεν	} μολή	{	διωάριον
		χρήσαι			λύχρον
					χαρτίω πα.
					πύρ.

Αἴτει παράλλῃ τινός, ἐμοὶ αὐτῷ γὰρ μόγις
 δύσχηρ.

Α Λ Α Ο Σ.

πόση ὄσι ἡ ὥρα.	{	πρώτη.
		δύτεια.
		τρίτη.
		τέταρτη.
		πέμπτη.

ἑπικρέμαται ἡ ὥρα δεκάτη.

ἐξερρύησεν	{	ἑβδόμη.
παρῆλθεν	{	ὀγδόη.

ὄσι ἡ ῥιθμοὶ τὰς ὥρας.

τὸ ὠρολογεῖον Διαμαρτάνει.

Διαμαρτάνεις τὸ δευτερεῖον.

τὸ κλέψαμμον ἰσαῖται.

κίνει τὸ κλέψαμμον.

ἑπινόρηθ	{	τὴν ὄπισθον	} μ.
		τὴν ὠρολογεῖον	
		τὰς ἰσότητας	

Δείμα

FAMILIARIA.

Mutuatus sum pecuniam ad emendas
vestes.

Oro te ut mihi { denarium.
mutuo des { candelam.
 { chartam papyri.

Pete ab alio quodam, mihi ipsi enim
vix sufficit.

A L I U S.

Quota est hora? { prima.
 { secunda.
 { tertia.
 { quarta.
 { quinta.

Imminet hora decima.

Præterit, { hora { septima.
Effluxit { hora { octava.

Non numeravi horas,

Horologium aberrat.

Aberras numerando

Clepsammon subsistit.

Move clepsammon,

Emenda { epistolam meam.
 { scriptum meum.
 { versus meos.

D e

Rog

COLLOQUIA.

Δέομαι σε ἀναγνώσκων τὴν γραφὴν τὴν
ἐμὴν, καὶ εἰάν σφαλμαὶ ἐν ἑσὶν αἰρεῖν.

ΠΑΡΑΔΕΙΜΑΤΑ ΤΟΥ Αἴτη-
σαι τὸν διδάσκαλον.

Εὐδία ἤδη ᾔδει.

Ὁ δὲ ραβδὸς ἀφ᾽ ἡμαρτῶν πρὸς τὸ παίζειν.

Ἐξέλθω μὲν παίζειν.

Ὅτι ἐξ ἑσὶν παίζειν ἀνθ' ἐξουσίας.

Ἡ δὲ πεμπὴν τινα, ὅς τῆς τῆς παίζειν ἐξουσί-
ας ἡμῶν τυγχάνοι.

Πορευέσθω ὁ Παῦλος, πολυλόγος γὰρ ἐστὶ
καὶ πολυμῆρος.

Ἐδὲ πρὸς ταύτην τὴν πρεσβείαν
ἰκανώτερος ᾔδει τὸ Πέτρος.

Ἰθὺς Πέτρος αἰτῆσαι ἡμῶν, τῆς παίζειν ἐξουσίαν,
Πορευέσθω ὅστις ἐβλήται, ἐγὼ βέλομαι
μᾶλλον ἀπορῆσαι, ἢ αἰτῆσαι.

Πορευεὺς ὦ Φίλιππε, πολλῆς χάριτος
πρὸς πάντων ἡμῶν τὸ ἐξόμνησον.

Ἐπεὶ τοσούτων αἰτεῖτε, χαρίζομαι ταῖς δεή-
σεσι ὑμετέραις.

Χαῖρε κύριε διδάσκαλε.

Χαῖρε καὶ σὺ Πέτρος.

Οἱ μαθηταὶ σε αἰτῆσαι φιλαδελφικῶς σε ἵδ
παίζειν ἐξουσίαν.

177

20000 20000

Δι-

FAMILIARIA.

*Rogo te, ut relegas scriptum meum, &
si quid errati deprehenderit, tollas*

ROGANDI PRÆCEPTO-
rem formulæ.

Nunc aer serenus est.

Cælum invitat ad ludendum.

Exeamus lusum, vel ad ludendum.

Non licet ludere absque venia.

*Mittendus est quispiam, qui ludendi
veniam nobis impetret.*

*Eat Paulus, nam benè linguax est, &
audax.*

*Nemo ad hanc legationem magis ido-
neus, quàm Petrus.*

I Petre oratum nobis ludendi veniam

*Eat qui volet, ego carere malo, quàm
rogare*

*Iqueso ab omnibus nobis magnam ini-
turus gratiam.*

*Quando quidem tantopere id contem-
ditis, obsequar precibus vestris.*

Salve Domine Præceptor.

Salve & tu Petre.

*Discipuli tui orant tuam humanita-
tem ludendi veniam.*

D S

Præce-

COLLOQVIA.

Διδάσκων.

Παιζέτωσαν, ἀλλὰ ἀγγελῆδὸν ἐν τόπῳ τεταγ-
μένῳ καὶ ἐν καιρῷ οἴκαδε ἀνελεῖτωσαν.
Ἀμφὶ ὥραν πέμπτην ἐπανελθέτωσαν εἰς πό-
λιν.

Παῖδάριον.

Ἐφρονώμεθα, ἐπύγχανον ἐξασίας, καὶ ὡς
δυσχερῶς.

ἀλλὰ ἐν τῷ μεταξύ χρόνῳ φυλακτιὸν ἐστὶ,
μητὶ ἀμαρτάνωμεν.

ὅτι τῆ παιδιαῖς γένεος ἐν τῷ πεδίῳ ἐβ-
λῶσόμεθα.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΤΟΤ ΤΟῖΣ
συμβαθηταῖς συλλαλεῖν.

Πόθεν ἔρχη ἔγω πρῶτι;

ἐκ τῶ κοιτῶν ἡμῶν.

τότε ἀνέστη;

μικρὸν πρὸ τῆς ὥρας ἑκτῆς.

Τίς ἐξήγειρέ σε;

πατὴρ, μήτηρ, ἀδελφός, ἀδελφή,

προσεκύνησας τῷ θεῷ,

προσηύχε τῷ θεῷ;

ὅτε πρῶτον ἐκλίμισα τὰς τρίχας, καὶ
ἐνψάμην τὰς χεῖρας, καὶ τὴν ὄψιν; καὶ τὸ
στόμα, προσηυχόμην.

πῶς.

FAMILIARIA,
Præceptor.

*Ludant sed gregatim in loco ad id
constituto, & maturè se domum recipi-
ant.*

*Sub horam quintam redeant in ur-
bem.*

Pater.

*Simus hilares, impetravi veniam
quanquam agrè.*

*Sed interim cavendum est, ne quid
peccemus.*

*De lusus genere in campo consulta-
bimus.*

COLLOQUENDO CUM
condiscipulis formulæ.

Vnde venis tam manè?

Ex cubiculo nostro.

Quando surrexisti?

Paulò ante horam sextam.

Quis excitavit te?

Pater, Mater, Frater, Soror.

Adorasti Deum?

Egisti Deo gratias?

*Cum primum pexui crines, & ma-
nus, faciem ac os lavi, precatus sum.*

Quo?

COLLOQVIA

Πῶς προσήυχῃ.

Κάμψας τὰ γόνατα, καὶ σιωθεὶς τὰς χεῖ-
ρας, διεξήλθον τὸν δεκαλογόν, καὶ σύμβολον
ἀποστολικόν καὶ τὴν προσέυχην κυριακὴν,
καὶ προσέθηκα τὴν προσέυχην γνάριμον,
μετὰ τῆς Ὀχαριστίας.

Ποία ἀσπλιέντω εἴωθας προσέχεσθαι.

Τότε μὲν τῇ πατρικῇ τότε δὲ τῇ ῥωμαϊκῇ,
ἐνίοτε δὲ ἑλληρικῇ.

Εὐσεβῶς αἶμα καὶ καλῶς ποιεῖς ὦ φίλε
παῖ, φροντισσον ὅπως τῆ τοῦ εὐργεσθαι μερῶ
ἐπώποτε ὠφελείης.

Φροντίσω μὲν ἀνεβῶς, θεῶ διδόντῃ, με-
μνηρότῃ τῶ λόγῃ τῶ χρεῖσθαι; Χωρεῖς ἐμῶ
διώσθαι ποιεῖν ἔδεν. ἐπὶ δὲ, δεῖ πάντοτε προσ-
έχεσθαι, καὶ μὴ ἐκκακεῖν.

Πῶ πορεύῃ; οἶκός σου πορεύουαι.

ἔχι ἔτοιμῶ εἰ λόγον δέναι τῆς πρὸς τὰ
γράφματα πωδῆς σου;

ἔτοιμός εἰμι, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ.

Δός ἔν λόγον, καὶ θέρσει

τῇ ὥρᾳ	{	ἔκτη	} ἡκιστάμην	{	Κικέρων
		ἑβδόμη			Τερρεντίος.
		ὀγδόη			Ἰσοκράτης

ἀκηκόαμην ἐξηγηθῆναι π ἐν ταῖς ὀπισθολαῖς.

COLLOQVIA.

Τῆ ὥρᾳ ἐναντὶ ἠσκήσῃμεν τὴν γραφικὴν
δύναμιν.

Δὲ μνήμης φέρεις τὴν ἀνάγνωσιν.

μικρὰ δεῖν. ὀλίγα δεῖν. σχεδόν.

δρῶν ἐφέλεις, ὅπως ἀναλάβωμεν μετ' ἀλλή-
λων;

μάλις αἶ- ἴ ἀρχῶν,

θέλω; ἴ ποιῶ τὴν δρχήν.

ποιήσομαι ἀσμίϙ, ἀλλὰ σὺ πρῶστχε
τὸν νῦν, ἵνα ἐπινοήσῃς, εἰ ἀμαρτήσω.

ἤδη	{	ἅπαξ	δύς	}	ἡμαρτες.
		τρεις	τετράκις		
		πεντάκις,	ἑξάκις		
		ἐπτάκις,	ὀκτώκις		
		ἐννάκις,	δεκάκις		

Ὡ τάλας ἐγώ, ἐνόμιζον καλῶς εἰδέναι.

Τὸ αὐτὸ καὶ ἐμοὶ εἴωθε συμβαίνειν. ὅτε ἡ μνή-
μη ἔχ' ἄλλο ἐσημαίνεται.

μακάρι, ὅς τις μνήμην ἀγαθὴν ἔχει.

Ἰμεγα ὡς ἀληθῶς ἀεργέτημα.

ἀλλ' ὄχρῶν διέρχεται, ἀκρεῶν με νῦν. ἀ-
κῶ, ἀναβόρως.

Μαθητής.

αἰδέσῃμε γραμματοδιδάσκαλε, ἀνάγκη τις

ἀναγκά	{	τὴν πατρίδα	}	ὅ ἵνα μοί σύγ- χωρῆς δέομαί σῃ.
ζῆ με ὅτι		τὰς γονεῖς		
σκεπτεσθαι		τὰς συγγενῆς:		

Δι;

FAMILIARIA.

Hora nona exercuimus stylum

Tenes memoria prælectionem?

Propemodum Ferè. Propè.

Vis ne repetamus unà?

Maximè ve- (incipe igitur.
lim. (ordire tu.

Faciam libenter, sed tu attentè auscul-
ta ut corrigas, si quid peccavero.

{ semel, bis, }
{ ter, quater, }
Iam { quinquies, sexies, } errasti.
{ septies, octies, }
{ novies, decies, }

Me miserū, putabam me præclarè tenere-

Idem & mihi solet accidere, cum me-
moriam non satis confirmata est.

Felix qui memoria bona præditus est.

Magnum revera beneficium.

Sed tempus abit, audi igitur & nunc
me, audio, recita.

Discipulus.

Observande Ludimagister, necessitas
quadam co- (patriam) quod ut mihi
git me invi- (parentes) per te liceat,
seve. (cognatos) oro.

Præ-

COLLOQUIA.

Διδάσκαλε αιδέσιμε, ἐγὼ ἔτη ἵνα ὑπὸ
 τῆ ῥάβδῳ σε ἐν τοῖς γράμμασι διὰ τρεῖς ἡμέρας,
 Φιλικῶς καὶ πιστῶς ὑπὸ σε ἐδίδαχθῶ. νῦν
 ἤ τοις γονέοσι, τοῖς Φίλοις, τοῖς Ὀπιτροποῖς
 δρέσκει, ἐμὲ ἐντεῖθεν εἰς ἀκαδημίαν ἵνα
 ἀπελθεῖν, ὅπως πλείω μάθαιεν, καὶ ὑπερνηθῶ
 θεῶ ἐν κλήσει τινὶ καλῇ χρησιμώτερον δι-
 δάσκω, καὶ ἄλλοις ἀνθρώποις λυσιτελεῖν δυ-
 ναίμην. διὸ πολλὴν σοὶ ἔχω χάριν; ἀλλὰ
 πολλῶν εἰς μὲ εὐεργεσιῶν σε. καὶ ὑπερνηθῶ,
 καὶ μὴ μόνον ἐκείνων εἰς τὸν ἅπαντα χρό-
 νον μνημονόοσαι, ἀλλὰ καὶ ὡς πᾶσαν ἀ-
 γαστοῖς ἀνθρώποις ἀχαριστῶ ψυχῆ καὶ γλώσσει
 ἐνικωμιάσαι μέλλειν.

Γραμματοδιδάσκαλος.

Κεχαρισμένη μοί ἐστι, ὦ Φίλτατε νεανί-
 σκε, ἡ δόλωσις τῆς σωφροσύνης καὶ ἀχα-
 ριστίας σε. ἦν τῶν τῶ λόγῳ σε ὀπίδεικνύ-
 εις. εἴθε ἢ ἐν τῶ τῶν διὰ τὸν αἰῶνα,
 καὶ τοῖς βλαβεροῖς τῆς νεότητος τρόποις πλεί-
 ρος τοῖσιν εἴεν, τὴν σὴν ἐν τῶ μάθαιεν τῶ
 γράμματα, ἔ τῶ διοικῆσαι τῆς τρόπος σπυ-
 ρὴν μιμηταί. Ἐγὼ δὲ εἰ μόνον ἀσπλῆσθαι σοὶ
 τῶ ἀπελθεῖν εἰς τὴν πατρίδα ἐξουσίαν δι-
 δωμι. εἰπά, καὶ θεὸν αἰτῶ, ὑπερνηθῶ
 νήσται

FAMILIARIA.

Præceptor venerabilis, ego aliquot jam annis sub tua ferula bonis literis operam navans, diligenter & fideliter à te institutus sum: Nunc verò parentibus, amicis, tutoribus meis visum est, ut hinc me ad Academiam aliquam conferam, ubi ampliorem ingenii cultum capere, DEO postea in functione aliqua honesta utilis servire & aliis hominibus prodesse possim. Quare tibi gratias ago maximas, pro plurimis tuis in me beneficiis, & polliceor, me illa non solum perpetuò meminisse, sed etiam apud omnes bonos grata mente & lingua prædicare velle.

Ludimagister.

Grata mihi est, carissime adolescens, significatio modestiæ & gratitudinis tuæ, quam hac tua oratione declaras. Utinam verò hoc corrupto seculo, & his perditis juventutis moribus, plures tales essent, qui tuam diligentiam, in discendis literis, & regendis moribus, imitarentur. Ego verò non solum libenter tibi abeundi in patriam veniam do, sed etiam DEVM oro, ut deinceps te re-

E gat

COLLOQVIA.

ἦσαι καὶ ὀφύνην, ἵνα ὡς περὶ καλῶς ἤρξω, ἔ-
 τω καὶ πτωχῶν Διαιτελήσεως εἰδὲ σεαυτὸν τοῖς
 τῶν Φαυλῶν ἀνθρώπων, πολλῶν μὲν
 πανταχῶ ὄντων ὡς ᾠδοῦναι καὶ ὀμιλία
 διαφθερῆναι εἰάσης, ἵνα μικρῶ ὑπερον τῆ
 μὲν ἐκκλησία, καὶ τῆ πολιτεία ὠφέλεια,
 τῆ δὲ πατρίδι καὶ τοῖς φίλοις ὄζα, τοῖς ἴ
 γουόσιν ἠδονὴ καὶ ὠφραμυθία ὦν τυγχάνης.
 ὕπαγε εἰς ἠεήνιν.

ἌΛΛΟΣ.

Τί πρῶτ- ἦμα.
 τεις, εἰδὲν πρῶτῳ.

Ὁρῶ, ἀλλὰ πῶς ἔχει τα πρῶτῳ σέ,
 Οὐχ ἄλις ὀδαιμόνας. κάμισα ἔχει.
 Ἰσως σοι περὶ ὠσδαῖα ἀχολαμῶν ἐντυ-
 χανῶ.

Μᾶλλον ἴ χολάζοντι. ἤδη γὰρ ἔλαβέ με τῆς
 σχολῆς κόρον, καὶ σιωμῆς ἐπιθύ-
 μου.

Ἰσως { ἐμποδίζω } τῶ πρῶτῳ σέ.
 { τρῶτῳ }

Μᾶλλον ἴ τὸν τῆς σχολῆς κόρον ἀφαιρεῖς.
 Σύγνωθι εἰ ἐκ ἐν καιρῶ σοι ἐνέτυχον.
 ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ πρῶτῳ σέ;
 ἢ ἀφίξῃς σε πάντα μοι ἠδὲ ἀδῆ.

Ἰσως

FAMILIARIA.

gat & gubernet, ut sicut pulchrè incepti
sti, ita perragas, nec te pravorum homi-
num, quorum ubiq; magna copia est, ex-
emplis & sodalitiis corrumpi sinas, ut pau-
lò post Ecclesiæ & Reipublicæ emolumen-
to, patriæ & amicis honori, parentibus
vero voluptati & solatio esse possis.

Vade in pace.

ALIUS.

Quid agis? {Sedeo.
Nihil ago.

Video. Sed quomodo se habent res tuæ?

Non satis feliciter. Pessimè habent.

Fortassis te occupatum seriis negotiis in-
terpello.

Imò maximè vacuum. Iam enim me cœ-
perat otii tedium, & congeronem de-
siderabam.

Fortassis {interturbo } tuanegotia.
{impedio }

Imò tedium otii discutis.

Da veniam, si te parum in tempore inter-

Imò in ipso tempore advenis (pellarim

Adventus tuus est mihi vehementer gra-
tus.

COLLOQUIA.

ἴσως παρδαῖόν τι μετ' ἀλλήλων πρέπῃτε, ὁ
μὲν ἐγὼ ἐβλοίμην ἐμποδίσαι.
ἀλλὰ πῶς σὺ ἐποιέμεθα τὰς λόγους.
Ραδίως πειεύω. καὶ γὰρ μοι δούρον βαδί-
ζοντι ὑπερβαλλόντως ἤχησε τὸ ἔς.
πότερον; τὸ ἄριστον. ἀφ' ἧς οὐχάξομαι,
ἔδεν καλὸν πῶς με ἐρήμηρον εἶναι
μᾶλλον ἢ πάντα καλλίστα.
ἀλλὰ ἢ τὰ τῶ ἐσι;
Φασί σε κωηγέτιω γεγενημηρόν.
Ἀλλὰ καὶ ἤδη ἐντὸς δικτύων με ἐσίν ἡ
λεῖα, ἢν ἐθήβον.

Τίς ἄρα;

Χρῆσα κόρη, ἡ μετὰ ἔρον γαμήσω.
διὸ δεῖμαί ἡμῶν, τότε τῇ ὑμέτερα παρσία
τὸν γάμον με κωσμήσαι.

Τίς δὴ ἐσίν νύμφη;

Δωροθία; ἢ τῆ ἡμετέρα ἐκκλησιασῶ θυ-
γατήρ.

ταύτης σοι εἰκότως συγχαίρομαι. ἔ μόνον
γὰρ καλὴ ἐσίν, ἀλλὰ καὶ ἐν πεθερμυθῆ, καὶ
πρὸς τὸ οἰκεῖται ἄριστα πεπαιδευμένη.

Οἰκιακὸς ἀγαλογισμὸς.

ὡ παιδάριον, ἔδεις ἐκπορεύεσαι;

ἔτ

FAMILIARIA.

*Fortassis aliquid seriae rei inter vos
agitis, cui ego nolim esse impedimento.*

Imò de te locuti sumus.

*Facile credo, nam mihi huc venienti
mirè tinniebat auris.*

*Utra? Sinistra, Vnde conjicio, nihil
magnificè de me fuisse dictum.*

Imò nihil non honorificum.

Sed quid est bonae rei?

Ajunt te venatorem factum esse.

*Imò jam intra casses meas est prada
quam venabar.*

Quae nam?

*Lepida puella, quam perendie ducturus
sum, Ideo oro vos, ut tunc vestra presen-
tia nuptias cohonestetis.*

Quenam est sponsa?

*Dorothea, concionatoris nostri
filia.*

*De hac meritò tibi gratulamur: nam
non solùm pulchra est, sed etiam benè e-
ducata, & ad domi manendum, ac curan-
da negotia domestica, optime instituta.*

Domestica confabulatio.

Heus puer, nemo huc prodit?

E 3

Hic

COLLOQVIA.

ἔτι ὄμαι. Διαρρύζει τὴν θύραν, εἰκὸς
οἰκεῖόν τινα εἶναι.

ὦ Φίλε, τί κομίζεις Φίλε Πέτρε; ἐμαυτὸν.
Σὺ ὄπως πρῶγμα ἔ πολλὰ ἀξίον δόρου ἐ-
κόμισας.

καὶ τοὶ πολλὰ ἀνήλωσεν εἰς με ὁ πατήρ μου.
πιστῶ, αὐτὸν πλείω εἰς σε δαπανῆσαι, ἢ
κατὰ τὴν ἀξίαν.

Ἀλλ' ἐχὶ Ἰωάννης οἶκοι ἔστι;
σοκ ἀκρεβῶς οἶδα, ἀλλὰ εἰμι βλεψόμενος,

ἢ μᾶλλον ἴθι σὺ ἡ οἶκοι ἔστι.
ἐρωτήσω, εἰ ἔθέλει ἤδη οἶκοι εἶναι.

ὦ Πέτρε, οἶκοι εἶ; σοκ εἰμι.
καίχλωτε. ἐχὶ ἀκρῶς σε λαλῶντος,
μᾶλλον ἢ σὺ ἀναγκαστότερος, νεωστὶ γὰρ
τῇ σῇ ἱεραποταμῇ ἑπίβουσαί σε οἶκοι
σοκ εἶναι, καὶ σὺ ἐπιστεύεις ἐμοὶ αὐτῶ.
Δίκαιον λέγεις, ἴσων γὰρ ἴσῳ ἐπιφέρεις.
ἀλλὰ σὺ μοι δοκεῖς κοχλῖς βίον ζῆν.
διὰ τί;

ὄτι διὰ παντὸς τῷ χρόνῳ οἶκοι καθίζη, καὶ
μηδαμῶστε ἐρπεις.

ἔστι μὲν, ὃ πρᾶτῳ οἶκοι, ἔζησ' οἰκίας εἰδέν' μοι
ἔστι πρᾶγμα, καὶ εἴ τί ἄν εἴη, ὅμως αὐτῇ αὐτῶ με
ἡμε-

FAMILIARIA.

Hic opinor effringet fores, Verisimile est
familiarem aliquem esse.

O amice, Quid adfers mi Petre?

Meipsum.

Tu certè rem haud magni pretii huc at-
tulisti.

Atqui magno constiti patri meo.

Credo, eum sumtus majores in te fecisse,
quàm pro dignitate,

Sed est ne Iohannes domi?

Non certò scio, sed abi visum Vel abi
tu potius inter- (domi sit.

rogatum an (velit jam domi esse.

Heus Petre num es domi? Non sum.

Impudens, non ego audio te loquentem?

Imò tu impudentior. Nuper enim ancilla
tua credidi, te non esse domi, & tu
non credis mihi ipsi.

Aequum dicis. Nam par pari refers.

Sed tu mihi videris cochleæ vitam agere.

Quid ita?

Quia perpetuò domi sedes, nec usquam
prorepis.

Est quod agam domi, foris nihil mihi est
negotii: & si quid esset tamè hæc auræ me
E. 4 dig. 8

COLLOQVIA

ἡμέρας ἑνάς τῷ δημοσίῳ ἂν ἀπέργου.
 ἀλλ' ἐν τῷ παρόντι ἔυδι[Ⓞ] ὁ ἔρανος
 εἶ, καὶ πῶρα καλεῖ ὅτι τὸ περιπατεῖν.
 εἰ περιπατῆσαι δρέσκη, σὺκ ἀνάνομαι.
 ἀδιαλείπτως πῶρα κατίζεις τοῖς βιβλίοις.
 ἀμέτρον σπαρδῆ σπτήκη σεαυτὸν.
 εἴθελω σπαρδῆ ὀκτῆκεοδ μαῖλλον; ἢ τῷ ἔ-
 ρωπ.

ἔχι εἶ[Ⓞ] ὁ περιπατός σοι ἡδύς ἐγένετο;
 ἐγὼ μὲν καθ' ὑπερβολὴν αὐτῷ ἡδύς.

ἌΛΛΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ.

Ἐυχομαί σοι πολλὰν εὐτυχίαν.

καὶ ἐγὼ σοι διπλῶν ἔυχομαι πᾶν ὅ, τι ἔυχη
 ἐμοί.

Τί πράτεις; στωμιλέω.

Τί; στωμιλεῖς μόν[Ⓞ];

Ναί, ἡδίστω στωμιλῶ στωμιλῶν τυγχάνω.

Τίτι; Ἰ ἀγίω Παύλω.

τῷ Ἰ Κικέρωνι.

τῷτο μὲν πολλάκις πράτεις,

ἀλλὰ τὸ ποικίλον ἡδύ.

Σὺ μὲν ἀδιαλείπτως ἔν τοῖς γραμ-

Σὺ μὲν νύκτας καὶ ἡμέρας Ἰ μασὶ διατρίβεις.

ὅσπ ἐστὶν ἔδεις τῶν γραμμάτων κόρ[Ⓞ].

ἀληθῆς μὲν, ἀλλὰ μέτρον ὅτι πᾶ-
 σι εἴρισον.

εἶδος

FAMILIARIA.

dies aliquot à publico cohibuisset.

*Sed nunc serenum est cœlum & invi-
tat ad deambulandum.*

Si prodeambulare lubet, non recuso.

Nimum assides libris.

Immodico studio te maceras.

Malo studio marcescere, quàm amore.

*Ecquid voluptati fuit hæc de ambula-
tio? (sum.)*

Ego quidem vehementer ea delectatus

ALIUS DIALOGUS.

Opto tibi multam felicitatem.

*Et ego tibi conduplicatum opto quic-
quid optas mihi.*

Quid agis? confabulor.

Quid? confabulare solus?

*Certè cum lepidissimo congerrone con-
fabulor.*

*Quo? (Divo Paulo.
cum Cicerone.)*

Istud quidem sæpè facis

Sed varietas grata est.

*Tu noctes & dies } literis incumbis.
Tu perpetuò }*

Non est satietas literarum.

*Verum quidem, sed modus in omnibus
optimus*

E s.

Ni-

COLLOQVIA.

ἔδεν ἠδὲ ἀγαλακτιζόντων.

κατὰ τὸ εἶδος σὺ ποιεῖς.

καταγελάσμεν, ὡς εἴωθας.

αὐτὰρ αἰεθλοὶ κανιορτῶ κεκαλυμμένα.

μαρτυροῦσι { ἐν γράμμασι διατρέβω.

τῷ ἐμῇ { ὡς τὰ γράμματα ἀποδόν.

Μετὰ ἀποδοῆς {

{ λαλῶ.

ἀποδοῆ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΡΟ-

τάτην καὶ ὑποκινεῖσθαι.

Δέομαι σε, τῆτο τὸ πρῶτό σοι μέλειν.

ἀξιώ σε ὡς δύναμαι μάλιστα τῆτο τῆ

πρῶτον { Φροντίζω

εἰ ἐμὲ ἀγαπῆς, τῆτο ἀπιδείσθαι πίσως καὶ

ἀπιστεῖν.

ἐγὼ σοι τῆτο ἐξεργάσομαι, καὶ μὲν ὡς ὅτι

πέχισα.

Τὸ ἐκβαῖν ἐδιδάμει καταγράφεται, τῆτο

ὑποκινεῖσθαι, ἐμοὶ δὲ πίσιν ἐδὲ ἀπο-

δὴν ἀπιδείσθαι.

τῷ λόγῳ ἔδεν ὑποκινεῖσθαι, ἀλλὰ τῷ ἔργῳ

διαγράφεται πᾶν ὅ, ἡ δὲ φίλος γνη-

σις, καὶ παντὶ θυμῷ ἀνόος;

ἀλλὰ τί σοκ ἀπιστέπη.

ἀλλὰ τίνα αἰλίαν ποσῶτον χεῖρον ἡμᾶς ἐδὲ

ἀπιστέπη.

τί

FAMILIARIA.

Nihil sive, quod perpetuum

Tuo more facis.

Rides me, ut soles.

Ipsi libri pulvere obducti testan-
tur } meam in studiis diligentiam.
} de mea in studiis diligentia.

Ex animo } loquor.
Serio }

MANDANDI AC POLLI-
cendi formulæ.

Quæso, ut hæc res tibi cordi sit.

Etiã atq; etiã rogo, ut hoc negotium
tibi curæ sit.

Si me amas, hoc efficias fideliter & dili-
genter.

Ego tibi hoc effectum reddam, & quidem
propediem.

Eventum præstare non possum, illud pol-
liceor, mihi nec fidem, nec studium
defuturum.

Oratione nihil polliceor, sed re præstabo
quicquid est amici sinceri, & ex a-
nimo benè volentis.

Cur non visus.

Propter quam causam tam diu nos non
invisis?

Quid

COLLOQUIA.

Τί σωθήσῃ, ὅτι πολλῶ ἤδη χρονον ἐφ' ἡμᾶς
σὺκ ἦλθες.

Τί διεκώλυσέ σε, συχνόν ἤδη χρονον περι-
έναυ πρὸς ὑμᾶς.

σὺκ ἐξῆλῶ.

σὺκ ἐξῆλῶ ἀφ' ἀσχολίας.

σὺκ ὑπῆρξέ μοι σχολή.

Ἐθέλησα μὲν, ἀλλ' ἐκ ἐδόθη μοι ἐξουσία.
αἱ ἀσχολίαι αἷς ἐμπεπλεγμένῳ ἴῳ, ἐκ
εἰασυν ἀπάξασθαι σε

Δέχομαι μὲν τίνῃ δόλογιαν σὺ, ἀλλὰ
ὅτι ταύτη τῇ ὁμολογίᾳ, ἵνα μὴ πλεονάκεις
αὐτῇ χρήσῃ.

ἡ δόλογια σε δικαιότερα ὅτιν ἢ βυ-
λοίμῳ ἂν καὶ γὰρ ἡ νόσῳ αἰτία ἐγένετο
ὅτι ταύτη τῇ ὁμολογίᾳ δόποδέχομαι τίνῃ
δόλογιαν σε, ἐάν τὸ πρῶφλελειμμένον πυ-
κναῖς ὁμιλίαις ἀναπληρώσης.

Τὸ συμβεβηκός.

Τὸ πρᾶγμα ἀπέβη βέλπον τῆς δόξης.
πλείονῳ ἐτύγχανον ἢ ἂν ἐτόλμησα εὐχεσθῆναι
πᾶν τὸ πρᾶγμα ἐκβεβηκε κατὰ τίνῃ ἁ-
χίν.

Χάρις.

Χάρις σοι καὶ ἔχω καὶ ἔξω, μέχρι ἂν ζῶ,
μεγίστῳ.

ὑπὲρ

FAMILIARIA.

Quid accidit, quod tam longo tempore ad nos non accesseris?

Quid obstitit, quo minus jam diu ad nos veneris?

Non licuit.

Non licuit per occupationes.

Non fuit mihi otium.

Volui equidem, sed non data est mihi facultas.

Negotia quibus implicatus eram, non patiebantur, ut te salutarem.

Accipio tuam excusationem, sed hac lege; ne saepius utaris.

Excusatio tua justior est, quam vellem, siquidem morbus fuit in causa.

Hac lege accipio excusationem tuam, si quod neglectum est, crebris alloquiis compenses.

Successus.

Res successit opinione melius.

Plus impetravi, quam ausus fuisset optare.

Res omnis cecidit ex sententia.

Gratia.

Gratiam tibi et habeo et habiturus sum, quoad vivam, maximam.

Pro

COLLOQVIA.

ὑπὲρ τιτύτης τῆς Δεργασίας, σὲ ἴσῃ ἔχειν
 χάριν μόγις δύναμαι, διποδέναί εἰδαμῶς.
 Ὅτι τὸ ἐμὸν πρῶγμα σοι μέλει, ἀγαπῶ
 σε καὶ χάριν ἔχω

Πασῶν τῶν ἐυεργεσιῶν ἅς μὲν πολλὰς σὺ
 ἐυεργέτησας με, αὐτῆ ἡδίστη τυγχάνει ἔσσι.
 Διποκροίσις.

Μείζων ὄστι ἡ Φιλία ἡμῶν, ἢ ἵνα σὺ ἐμοί, ἢ
 ἐγὼ σοι ὑπὲρ τινῶν ἐυεργεσιῶν ὀφείλω
 χάριν ἔχειν.

ἑαυτὸν ἐυεργετῆ ὁ Φίλον ἐυεργετῶν.

Ὁ Φίλον ἐυποιῶν, ἐκ ἐυεργετῆ, ἀλλὰ δά-
 νείζει.

εἰ μετ' ἀλειψείας διποδέχη τὴν εἰς σὲ ὑπάρ-
 χουσαν ἐυεργεσίαν με, χρῶ πλεονάκεις.

ΑΛΛΟΣ.

Δειπνήσῃς }
 } σήμερον οἶκοι:
 δειπνήσῃς }

δεῖ με { πεντηρῶ, πεντηρᾶ } σιναρισᾶν.
 { γεμβρῶ, κηδεσῆ, } σιδειπνεῖν.
 { ὑπάτῳ }

εἰς τὴν αὔριον } ἄριστον } καλέω.
 ἐν σὲ ὄπι } δεῖπνον }

δέομαί σε, αὐ } δεῖσᾶν.
 ριον μετ' ἐμῶ } δειπνεῖν.

Δεῖ-

FAMILIARIA.

Pro isto tuo beneficio pares agere gratias
vix possum, referre nequaquam.

Quod meum negotium tibi cordi est,
amo te & habeo gratias

Ex omnibus beneficiis, quae tu plurima
in me contulisti, hoc est longè gratissimū.

Responsio.

Major est nostra necessitudo, quàm
vel tu mihi, vel ego tibi pro ullo beneficio
debeam gratias agere.

Sibi ipsi bene facit, amico qui benefacit.

Qui bene meretur de amico, non dat
beneficium, sed foenerat.

Si ex animo probas officium in te me-
um, fac ut are sepius.

ALIUS.

Prandebis } hodie domi?
Cœnabis }

Oportet me apud { socerum } prandere
 { socrum } cœnare,
 { generum }
 { affinem }
 { consulem }

In crastinum { prandium }
igitur te ad { cenam } voco.

Oro te ut cras { prandeas,
 { cœnes.

Timeo

COLLOQUIA.

Δέδια μὴ ἔδιδάμα.
ὡς ἔδιδάμα δέδοικα.
ἐλώσομαι. εἰ ἔξεςαι.

ἀλλὰ δέδξα, μὴ ἔκ. οἷοσ' εἰμί.
Διδί τι, ἵν' ἔνεκα; Διδί τινα αἰλίαν, τίκο-
λύει σε ἐλθεῖν.

Τότε μὲν ἐμοὶ οἶκοι μενετέον ἴτι.
αὔριόν μοι ἐξελθεῖν μὴ ἔξεςαι.
αὐτὸς μὲν ἰ στωαρίστου ἰ τινας ἀνα-
τότε ἰ στωδείπνου ἰ μὲν.

ἔδυναμαι ὑποχρνεῖσθαι.

ἔχοισ' εἰμί ἐπαγγέλλεσθαι.

ἐλώσομαι, ὅταν ἑκατέρῳ ἡμῶν δόξη
μάλιστα εἶναι δερμωσόν.

Ἀλλὰ ἐγὼ σε κατέχω, ἄλλοσε ἴσως
πορόσομενον.

μάλλον ἢ ἐγὼ σε, οἶμα.

ἀλλὰ αὔριον Διδί μακροτέρων ὀμιλήσομεν.

αὔριον πλείω Φλυαρήσομεν.

ἐν τῷ μετὰ ζυχρῶν ἐρῶσο.

ἐν τῷ μετὰ ζυφρῶν ἐρῶσο, ὅπως γαίης.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΤΙ-
χαίρειν τ' ἐπαινόδ' ἔνεκα.

Ματθαῖοσ' καὶ Λουκάσ.

Μ. συγχαί ἰ εἰς πατρίδα ἀναστρέψαντι.
ρωσοι. ἰ τῆς ἐπαινόδ' εἰς πατρίδα.

FAMILIARIA.

Timeo ne non possim.

Vt possim metuo.

Veniam si quidem licebit.

Sed metuo, ne non quam.

Quare? Cur? Propter quam causam?

Quid obstat, quo mirus possis venire?

Tunc quidem mihi domi manendum est.

Cras mihi exire non licebit.

Ipse { compransores } aliquot ex-
tunc { concœnatores } peço.

Non possum polliceri.

Nequeo promittere

Veniam ubi utriq; nostrum videbitur
esse commodissimum

Sed ego te detineo aliò fortassis iturum.

Imò ego te, opinor.

Sed cras latius confabulabimur.

Crastino die plura nugabimur.

Interea vale.

Interim cura, ut valeas.

FORMULÆ GRATULANDI

de reditu.

Matthæus & Lucas.

M Gratu. { in patriam reverso.

lor tibi { de reditu in patriam.

F

L. Et

COLLOQVIA.

Λ. καὶ ἐγὼ σοὶ ζῶντι, ὦ Ματθαῖε.

Μ. ἀνέσφραξας ἡμῖν πότερος ἔσῃ καὶ μακρότερος ἔσῃ, ἢ ἐτύγχανες ὢν.

αἰπὴλ- { ἀπώγων } ἔπαν- { πτωγόνιας.
 ρες { ἀγένει } ἤλθες { μακροσπώγων.
 ἔσῃ } ἔσῃ } ἀγένει ἔσῃ.

Λ. Βαλοίμην ἂν μᾶλλον ἐπανελθεῖν σοφώτερος ἔσῃ καὶ ἐλλογιμώτερος ἔσῃ.

Μ. συγχαίρομαι καὶ σοὶ καὶ ἡμῖν αὐτοῖς, ὅτι ζῶος καὶ ἔυρωσ ἔσῃ ἡμῖν ἀπεδόσης.

Λ. ἐγὼ ἐναλλάξ ἡδομαι, ὅτι σῶσ ἔσῃ ἂν ἡμᾶς σώσῃς ὄσον.

ὅτι σε ὑγαίνοντα ὄσον, χαίρω ὑπερβαλλόντως.

Μ. τί σημαίνει ἐκείνη ἢ ὠχρότης; τί ἰσχνόντης; τί αἰ ἐν τῷ μετώπῳ ρυτίδες;

Λ. ποίη ἢ τύχη, τοιαύτη ὅτι καὶ ἢ ἔσῃ σώματ ἔσῃ χέσις.

Μ. ἀεργα κακῶς πράτεις;

ἀεργά σι ἀήδεις ἢ συνέβη;

Λ. καὶ περ εἶδένα χρονον ἢ τυχή Φιλικῶς εἶχε πρὸς ἐμέ, ὅμως εἶδέποτε μοι μᾶλλον, ἢ νῦν ἡναντίοντο.

Μ. σίωα

FAMILIARIA.

L. Et ego tibi superstiti, Matthaei.

M. Redijsti nobis obesor & procerior solito
 { barbatus.

Ab- (sine barba) red- } polixam bar-
 ijsti (imberbis:) ijsti } bam habens.
 { pulchra barba
 { praeditus.

L. At quidem mallem redire prudentior
 & detior,

M. Gratulamur & tibi & nobis, quod vi-
 vus & valens nobis restitutus sis.

L. Ego vicissim letor, quod incolumis vos
 incolumes offenderim.

Quod te salvum repererim, vehemen-
 ter gaudeo.

M. Quid sibi vult ille pallor? quid ma-
 cies? quid in fronte ruga?

L. Qualis fortuna, talis est & corporis
 habitus.

M. Nunquid malè tecum agitur?
 Nunquid tibi aliquid acerbi accidit?

L. Etsi nullo ferè tempore fortuna mihi
 favit, tamen nunquam mihi magis,
 quam nunc adversa est.

COLLOQUIA

Μ. σωμαλγέω σοι.

λυπῶμαι Διότι τὴν συμφορὰν σε.
ἀλλὰ τί ἔστι τὸ κακὸν ὄστι;

Λ. πάντα τὰ χεῖματα ἐναυάγησα.

Μ. πῶς; ὦ Φίλῆτε;

Λ. ἐν τῇ θαλάτῃ βαλπιῆ, ἐκ Κιμβρίας εἰς
Γερμανίαν πλεύσων.

Μ. ἐκ ἀδελφον ἔν, ὅτι ἀδιὰλείπῳς πρὸς
εὐχῆ;

Λ. ἐδέποτε σπαραγότερον.

Μ. ὁμολογεῖς ἴσθι γὰρ ἐν ἀληθῆς εἶναι τὸ λε-
γόμενον: μὴ εἰδὰς πρὸς εὐχῆς, μα-
θῆτω πλεῖν;

Λ. ὁμολογῶ, ἔ γάρ τῳ ἔργῳ πῆρσαν ἔλαβον.

Μ. καλῶς ἔχει, ὅτι αὐτὸς ἡμῖν ζωὸς ἐξεκο-
λύμθησας.

βέλπὸν ὄστι τὰ χεῖματα, ἢ τὴν ζωὴν ναυ-
αγῆσαι.

ὄρας ἔν τὴν παιδείαν, καὶ τὴν δρετὴν
ἀσφαλῆσασθαι πλεῖστον ἔσων, τὴν μη-
δὲ ἀφαιρεθῆναι διωάμνον, μηδὲ βα-
ρύνοντα τὸν βασιζόντα.

Μ. καλῶς σύ μὲν φιλοσοφεῖς, ἀλλ' ἐν τῷ
μεταξὺ ἐγὼ λυπῶμαι.

ἀσπάζεσθαι δὲ ἑτέρη.

αἰωσῶ

FAMILIARIA.

M. Doleo vicem tuam.

Dolet mihi calamitas tua.

Sed quid istud mali est?

L. Univerſa pecunia naufragium feci.

M. Ubinam chariſſime?

L. In mari Baltico ex Dania in Germaniam navigaturus.

M. Non dubium igitur eſt, quin diligenter oraveris?

L. Nunquam diligentius.

M. Fateris igitur verum eſſe quod dicitur; Qui nescit orare diſceat navigare?

L. Fateor, nam re ipſa expertus ſum.

M. Benè habet, quod ipſe nobis vivus enaſti

Melius eſt pecunie, quàm vita jaſturam facere.

Vides igitur doctrinam & virtutem tutiſſimas divitias eſſe, quæ nec eripi poſſunt, nec gravant circumferentem.

L. Pulchrè tu quidem philoſopharis, ſed interim ego dolore angor.

Salutare per alium.

COLLOQVIA.

ἀσπάζετ' ἄγε γονεῖς μᾶ.

ἀσπάζετ' ἄγε τὸν $\left. \begin{array}{l} \text{ὑπατον} \\ \text{ποιμνῶν} \\ \text{πενθερόν} \\ \text{κηδέσι,} \end{array} \right\} \text{παρ' ἐμῶ.}$

Ποῦ βαδίξῃς Νικόλεϑ.

ἰθὺς τῆς πατρίδϑ.

ἤδη, πρὸς ὀλίγον, ἔστιν ὅ σοι ὀπιτῶται.

ἀλλὰ περὶ ἔκαστον ἀξιόμοτον Φορτίον.

ἔκαστον ὀπιτῶται σοι μέγα βάρεϑ.

τί ἔστι τὸ ἐπιτῶται;

ἵνα πάντες τὰς διδασκάλους, καὶ τὰς οἰ-
κειὺς μᾶ, τὰς ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ Ροσοχικῇ,
παρ' ἐμῶ Φιλικῶς ἀσπάζη.

εἰ μὴδὲν ἄλλο Φορτίον ὀπιτῶται, πλὴν
ἀσπασμῶν, ῥαδίως διακομίσω.

ἐγὼ δὲ ἵνα μὴ ἀμιαθῆ ἔτι ποιῆς, ἔυχο-
μαί σοι Χρυσὸν τῆς ἀδῶ σοῦ συνακόλουθον
εἶναι.

ὃ, πρὸς ἔυχη, μένοιϑ.

Χρυσὸν γὰρ ἔχων σιωδότην, καὶ πάντων
κινδύων ἐξαρκούντως τετειχισμένους
ὧν οἶδα.

ΠΑΡΑ-

FAMILIARIA.

Saluta parentes meos.

Saluta { Consulem }
 { pastorem } meo nomine, vel
 { Socrum } meis verbis.
 { Affinem }

Quò vadis Nicolae?

Rectè in patriam.

Resiste paulisper, est quod tibi mandem.

Sed pediti non convenit sarcina.

Non imponam tibi magnum onus.

Quid autem rei est?

Vt omnes præceptores & familiares
meos in Academia Rostochiana, meis ver-
bis amanter salutes.

Si nihil aliud sarcinae imponis præter
salutationes, facile perferam.

Ego autem, ne gratis istud facias præ-
cor, ut Christus tibi comes itineris sit.

Quod precaris, faxit Deus.

Si enim Christum itineris comitem habu-
ero, contra omnia pericula me satis mu-
nitum esse scio.

F

FOR

COLLOQUIA.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΡΩΤΗΣΑΙ ΠΡΟΣ ΤΗΣ ΥΓΙΕΙΑΣ.

Γεώργιου Δεκάτου

Γ. ΟΥΧΙ υγιαίνεις ; Λ. εἴσορα τὸ πρὸς-
ωπον. Γ. Διὰ τί ἔ μᾶλλον τὸν ἔρον κε-
λεύεις ; ἀράγε νομίζεις με εἶναι ἰατρὸν ;
ἐκ ἐρωτῶ εἰ υγιαίνεις , καὶ γὰρ τὸ πρὸςω-
πον αὐτὸ μαρτυρεῖ σε καλῶς ἔχειν τὸ σῶ-
μα , ἀλλὰ πῶς σταντῶ δρέσκεις ; Λ. τὸ
σῶμα μὲν ὅ ἔχει , ἡ ψυχὴ ἧ κακῶς Διὰ-
κεται. Γ. ἔ μὲν υγιαίνει , ὁ τῆτο τὸ μέ-
ροσων. Λ. ἔτως ἔχει τὰ ἐμά. τὸ μὲν
σῶμα υγιαίνει , ἡ ἧ πῆρα ἀδενεῖ. Γ. ραδί-
ως ταύτην νόσον ἰάσεται ἡ μητῆρ. πῶς
ἔχηκας ἕως ἀρτι ; Λ. ποικίλως , ὡς τῶ
τῶν θνητῶν ἔστι. Γ. ἔχι αἰεὶ εἶχες κα-
λῶς ; Λ. κάλλιστα , δόξα τῶ θεῶ , ἐγὼ
δεῖ διδόντ Διὰ παντὸς αἰεὶ ἔ χρο-
να ἔρρωμέντ ἔτυχον ὦν. μέχρι τῆ νυῖ
συμβαίνει μοι υγιαίνειν ; Γ. δότω θεὸς ἔτο
εἶναι σιωεχὲς καὶ ἰδιον , ἡ δόμλτ ἔτο πω-
θάνομαι. συχαίρω σοι. δόξα τῶ θεῶ. χά-
ριν ἔχω τῶ θεῶ. εὐχαριστῶ τῶ θεῶ ὡς δύ-
ναμαι μάλισα. ἀλλ' ἔδεν τῶ μετῶξυ χρο-
νω σοι σιωέθη αἰδῆλητην ; Λ. ἔδεν , πλὴν
ὅτι τῆς ὀμιλίας τῆς ἡμετέρας ἐκ ἔξην δότω
λέγειν.

Ἀπρῶ

FAMILIARIA.
FORMULÆ INTERRO-
gandi de valetudine.

Georgius. Lucas.

G. Vales ne? L. Contemplare vultum.
*G. Quin magis lotium jubes? An me pu-
tas medicum? Non rogo an valeas, nam
facies ipsa loquitur te bellè valere, sed
quomodo tibi placeas? L. Corpus quidem
bellè habet, sed animo malè est. G. At non
valet, qui ista parte laborat. L. Sic habent
res mea. Corpus valet, sed agrotat crume-
na. G. Facile isti morbo medebitur mater.
Ut valuisti hucusq;? L. Variè, ut sunt res
mortalium. G. Fuiſtine ſemper pro-
ſperâ valetudine? Proſperrima, gratiâ
Deo. Ego Dei beneficio perpetuò belliffimè
valui. Hâſtenus bona valetudine fui. G.
Faxit Deus ut iſtud ſit perpetuùm ac pro-
prium. Lætus iſtud audio, Gratulor tibi.
Gratia Deo. Gratiam habeo Deo, Gratias
ago Deo quantas poſſum maximas. Sed
nihil interim tibi moleſtiæ fuit? L. Nihil
niſi quod veſtra conſuetudine frui non li-
cuit.*

F 5

Malè

COLLOQUIA.

Ἀρρώτως ἔχειν.

Γ. μῶν ἐρρωμένῳ εἶ; Λ. βελοίμην ἂν, εἰ ἐρρωμένῳ εἶμι κατὰ πάντα, ὅπως ἔν ἔχω τὸ σῶμα εἰ δὲ Διέκειμαι τὸ σῶμα ὡς εἴωθα. Διέκειμαι κατὰ τὸ δοκεῖ τῷ θεῷ. ἑτέρως ἢ βελοίμην ἂν. εἶτω Διέκειμαι τὸ σῶμα, ὡς εἴωθασιν, οἷς πρὸς τὰς ἰατρὰς πρᾶγμα ἔστι. Γ. μὴ γένοιτο, ἀηδὲς τι λέγεις. πρέπει σὲ θεράσθιν. ῥῆ σὲ ἀνδρωδῶς Διεκείσθ. μεγαλοψύχως σὲ κατὰ τῆς νόσος ἔχειν δεῖ. πολὺ βοηθεῖ ἐν τῇ δυσυχίᾳ ψυχὴ ἀγαθὴ, ἢν νόσῳ ἐλήφθης; τίς νόσῳ κατέλαβε σὲ; ποῖω νοσηματι πρῆψτεσες; ποῖαν νόσον ἀδενεῖς; Λ. εἰ οἶδα, καὶ Διὰ εἶτο νοσῶ ἑπισφαλότερον. Γ. ἀληθεύεις, ὁρῶς λέγεις, πρῶτον μὲν γὰρ πρὸς τὴν ὑγιείαν ἔστι, τὴν νόσον γινῶμαι. εἰδένι συνεβέλδωας ἰατρῶ. Λ. πολλοῖς μὲν. Γ. τί λοιπὸν κείνεται; Λ. ὁ μὲν δένειται. ὁ ἢ λέγει, ὁ δὲ βελεύεται δένειται, ἐν ἢ τῷ μετὰ λαμπύρον εἶναι ὁμονοῖσι. Γ. πῶς ῥεόνῳ εἶναι, ἐξ ἑ πονήτως ἔχεις; πόσον ῥεόνου ὀνόσησας; Λ. ὀκτὼ ἡμέρας. μικρὰ δένει ὅλῳ ἡδὴ μὲν εἶ. τρεῖς, τέταρτος, ἢ πέντε μῆνας ὅλως ἀρρώτῳ. δέκατον μῆνα εἶτον κάμνω, ὅλον ἡδὴ εἶτῳ ἀρρώτῳ.

Γ. πϛ

FAMILIARIA.

Malè valere.

G. Rectè ne vales? L. vellem quidem. Nō valeo per omnia Vt cunque valeo. Non ad modum benè valeo corpore. Vt soleo. Valeo ut Deo visum est. Sec9 quā vellem valeo. Vt solent, quibus cum Medicis res est. G. Avertat Deus, rem mihi per acerbam narras. Bono sis animo oportet. Vrum te præstes oportet. Forti infract9 animo contra morbū esto. Multum iuvat anim9 in re mala bonus. Quo morbo teneris? Quis te morbus tenet? Quid habes morbi? Quo morbo laboras? L. Nescio. Et ideò laboro periculosiùs. G. Verum dicis. Rectè dicis. Primus enim ad sanitatem gradus est novisse morbum. Nullum ne consului, sti medicum? L. Multos equidem. G. Quid respondent? L. Alius negat, alius deliberandum censet. In hoc consentiunt omnes, me miserum esse. G. Quantum temporis est, quod te malum hoc corripit? Quam pridem habet te hic morbo? L. Octo dies. Fermè integer jam mensis est. Tres, quatuor, aut quinq; integros menses malè habeo. Decimum jam mensem laboro. Integrum jam annum ægroto.

G. Ad

COLLOQUIA.

Γ. πειρατέον οἶμαι ἐγὼ τὴν νήσον ἔχειν οἰ-
 κείαν. μῶν ὑδρωψὶ ἴσθι; Α. δὲν ἔνθα. Γ. μῶν
 δυσεντερία; Α. σὺκ οἶμαι. Γ. μῶν πυρετὸς; Α.
 πιστεύω εἶναι. Γ. πῶς ἴσθι πυρετὸς; πότερον
 σιωεχῆς, ἢ ἀμφήμερινός, ἢ τριταῖον, ἢ
 τεταρταῖον; Α. νομίζω νέον εἶναι ἔπι πυρετῶ
 εἶδον, ὡς ἐν τῷ νυκτὶ πολλαὶ νέαι γίνονται
 νόσοι, πρὸς τὸν ἀγνώστοι. Γ. ἀλλ' ἀλλίς ἦν τῶν
 παλαιῶν. Α. ἔτιως δέσκει τῷ θεῷ τὰ νέα
 αἰμαρτήματα νεοὶ νοσήμασι κολάζονται. Γ. πό-
 σῃ ἡμέρᾳ ἀνατρέχει τὸ αἷμα; Α. πόσῃ
 ἡμέρᾳ λέγεις; μάλλον ἢ κατ' ἑκάστην ἡ-
 μέραν, πλεονάκις ἢ ἑυριπτον. Γ. ὦ τὸ κα-
 κῶ βδελυκτῶ, πόθεν ἐπεσπασώ τὸ νόσημα;
 πόθεν νομίζεις ἔπι τὸ κακὸν εἶναι; Α. ἐκ
 λοιμῶ. Γ. ἀλλ' σὺκ εἰσόδου τσῶτο εἶναι δε-
 σιδάιμων, ὡσεὶ νηστεία σταντὸν διατρέχεις.
 Γ. σὺκ ἦν εὐσέβεια, ἀλλὰ δόξα. ἔ γδ' ἐδό-
 ξη τροφή, ἐκ φύχου γινέσθαι οἶομαι, ἐκ μή-
 λων ὠμῶν τλιτῶ οἰσοφάγῃ ὠμότητι ὑπάρ-
 χειν ἡγῶμαι. Γ. φυλάτῃς μὴ ἐξ ἀμέτερος
 καὶ ἀκαίρου πρὸς τὰ χεῖματα πωδῆς τῶ-
 πο τὸ κακὸν ἴπωσῃ, ἢ ἐκ πότος ἀμέ-
 τερος, ἢ ἐκ μέθης, ἀλλὰ ἀλλί οὐ πρὸς κα-
 λῆς ἰατρὸν πιναι; Α. δέδια μὴ θάπτην τλιτῶ
 ὅσον ἀυξάνῃ ἢ δεραπέυση. φοβῶμαι μὴ ἀπ-
 τι φαρμάκῃς τζικὸν διδῶ. Γ. δεῖ γὰρ ἐλέσθαι
 πιναι, ἢ αἰδεῶς πιστεύοις ἄν. Α. εἰ γὰρ θανεῖν,
 βέλομαι

FAMILIARIA.

G. Adnitendum censeo, ne morbus fiat familiaris. Num est hydrops? L. Negant.
 G. Num dysenteria? L. Non arbitror. G. Num febris? L. Credo esse. G. Qualis nam est febris? Continua ne, an quotidiana, an tertiana, an quartana? L. Opinor novam esse febris speciem, ut nunc novi subinde morbi exoriuntur ante hac incogniti. G. At plus satis erat veterum. L. Ita est visum Deo nova peccata novis morbis punienti. G. Quoto die recurrit dolor? L. Quoto die narras? imò quotidie, sæpius quam Euripus, G. O malum abominandum! Unde contraxisti morbum? Unde suspicaris hoc esse collectum mali? L. Ex inedia. G. At non soles usque aded esse superstitiosus, ut te jejunió maceres. L. Non erat religio, sed inopia. Non enim dabatur cibus. E frigore natum arbitror: E crudis malis contracta est stomachi cruditas. G. Vide ne ex immodico, aut intempestivo studio conciliaris tibi hoc mali, aut ex potatione largiore, aut ex ebrietate. Sed cur non accersis medicum? L. Timeo ne citius morbum augeat, quàm curet. Metuo ne pro remedio venenum

COLLOQUIA.

βέλομαι μὲν μάλλον ἅπαξ τελευτῶν, ἢ ὅ-
 σάποις Φαρμάκοις ἐκτροχωθεῖς. Γ. Φροντι-
 σον ἔν, ὅπως αὐτὸς σεαυτῷ ἰατρός τυγχάνῃς
 ὦν. εἰ ἀνδρὶ ἰατρῷ ἀπειθεῖς, ὄχομαι σοι τὸν
 θεὸν ἐν ἰατρῷ μέρει εἶναι. εἰσὶν οἱ ἐνδυσάμβροι
 ἐδοῖτο μοναχῶν, ἀνερρώθησαν. Λ. τὸ αὐτὸ
 ἴσως συμβέβηκεν αὐν, εἰ λεοντὴν ἐνδεδυμῶν
 αὐν ἦεν. ἀλλὰ ταῦτα τῷ ἀπιστῶντι ἔδεν συμ-
 φέροι. Γ. πίσεισον ἔν, ἵνα ἀναβιώσῃς. ἄλ-
 λοι μὲν ἀπηλλάχθησαν τῆ νόσῃ, ποιησά-
 μβροί τιμι τῶν ἀγίων ἑποχέσῃς. Λ. ἀλλὰ
 ἔδεν ἐστὶ μοι πρὸς τῆς ἀγίας συμβόλαιον. Γ.
 τοίγαρ ἔν σὺν τὸν χεῖρὸν. ὦ μὲν πίσειεις, αἰ-
 τεῖ τῷ τῆς υἰείας χάριν. Λ. ἀλλ' ὅσον οἶδα,
 εἰ χάρις ἐστὶ. Γ. πῶς ἔχι χάρις ἐστὶ, τῆς
 νόσῃ ἀπαλλαγῆναι; Λ. ἐνίοτε τελευτῶν
 βέλτον ἐστὶ. ἐγὼ ἢ τῆ χεῖροῦ μηδὲν δεομαι
 πλὴν ὅ, ἢ αὐν ἄριστον ἦ. Γ. Ὀσεβῶς σὺ μὲν
 φιλοσοφεῖς, ὅτε μὲν γὰρ αἰτῶ μὲν τὸν θεὸν ἀ-
 γαθὰ τὰ πρὸς τῆτον τὸν εἶον ἀναγκαῖα,
 αἰεὶ προθεῖναι δεῖ τὸ, κύριε εἰάν θελήῃς. πρὸ-
 μαλικά ἢ καὶ αἰώνια ἀγαθὰ, ἀνὸ ὁμολο-
 γίας τῷ θεῷ εὐχεσθαι πρῆπει, ἀλλὰ ἔρρω-
 σο, ὦ φίλε λακῶ. Λ. ἔρρωσο εἰς τὴν ἀνεξι-
 τον καὶ σὺ, ὦ φίλτατε Γεώργιε.

FAMILIARIA.

nenum det. G deligendus est igitur, cui
tutò fidas. Si moriendum est, malo semel
mori, quàm tot pharmacis excarnificatus.
G. Fac igitur, ut ipse tibi sis. medicus. Si
diffidis homini medico, precor ut sit tibi me
dici vice Deus. Sunt qui induti veste
monachi convaluerunt L. Idem fortasse
evenisset, si leonis pelle tecti fuissent. Ve-
rum ista diffidenti nihil conducunt. G.
Fide igitur, ut reviviscas. Alij morbo
levati sunt, nuncupatis alicui divorum
votis. L. At ego cum divis non pacis-
cor. G. proinde tu è Christo, cui fidis, pe-
te sanitatis beneficium. L. At ego, an
beneficium sit, nescio. G. An non benefi-
cium est, liberari morbo? L. Nonnunquam
mori felicius est. Ego autem à Christo ni-
hil peto, nisi quod optimum sit. G. piè tu-
quidem philosopharis. Dum enim peti-
mus à Deo bona ad hanc vitam necessa-
ria, semper addendum est, Domine si tu
vis. Spiritualia autem & æterna bona sine
ullâ conditione à Deo petenda sunt. Sed
vale mi Luca. L. vale in crastinum & tu,
carissime Georgi.

Alino.

COLLOQUIA.

ἌΛΛΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ.

Γ. ΟΥΧΙ ἐφ' ἧς σοι αὐτὴ ἡ ὁδοπορεία Ὀτυχίης
 ἔχρησιμῶς; Λ. ἐφ' ἧς το μετρίως, πλὴν ὅτι εἰ-
 δεις Ἰόπος ἀκινδυνῶς ἔχει διαβὰς λησῶς Γ.
 πέζος ἦκεις, ἢ ἰσπεύς; Λ. ὦ μὲν πέζης
 πορεία. τὰ ἴαμάξην, τὰ ἴππω, τὰ ἴνῃ.
 Γ. πῶς ἔχει τὰ τῶν Γαλλία βελγική; Λ.
 σασιαστικῶς: πολλὰ μὲν ἐκεί πολέμων ἀ-
 πειλαίεισι. Γ. ἀλλὰ ταῦτα εἰσώμην. εἰδέν
 γὰρ ἡ μῖν καὶ τῷ Ἄρει. τὰ ἴ σα πῶς ἔχει;
 Λ. εὖ, καλῶς, κάλλιστα. Γ. εἰ καλῶς πρᾶτ-
 τεις. Λ. κάλλιστα, Ὀτυχέσκατα. Γ. εἰ ἐυ-
 τυχεῖς; Λ. μάλλον ἢ δυσυχῶ, ὦ μὲν
 ἐμὰ χεῖρον ἔχειν εἰδωῖται. Γ. εἰ εἰ-
 λώκας, ὅπερ ἐθήρδεις; εἰ σιωέβη ἡ
 λεία, ἢ ἐπεβέλοσας; Λ. ἐθήρδον μὲν, ἀλ-
 λά τῆς Ἀρτέμιδος ὀργίζομένης. Γ. εἰδεμία
 ἐλπίς λοιπὴ εἴη; Λ. ἐλπίς μὲν πολλή,
 πρᾶγμα ἢ εἰδέν. Γ. ὁ ὕπατ' εἰδεμίαν
 ἐλπίδα δεκνύει; Λ. ὅλας ἀμάξας, ὅλας νῆ-
 ας, ἀλλὰ πρὸς τούτοις εἰδέν. Γ. εἰδέν εἰ ἐπεμ-
 ψεν. Λ. ἰσπέγετο μὲν δαψιλῶς, ἀλλ' εἰ
 ἐπεμψεν ὀβυλὸν εἰδένα. ἰσπιχνεῖται μὲν
 ποῖλα λόγῳ, ἔργῳ ἢ εἰδέν ποιῆ. Γ. γρη
 εἰ τῷ ψυχῷ τῇ ἐλπίδι τρέφειν. Λ. ἀλ-
 λά τούτη εἰπνεαῖται ἡ κοιλία. Γ. Διῶ
 τῆ

FAMILIARIA.
ALIUS DIALOGUS.

G. Fuit ne tibi hoc iter faustum & commodū? L. Sic satis, nisi quod nihil usquam tutum est à latronibus. G. pedes advenis, an eques? L. partim pedestri itinere, partim vehiculo, partim equo, partim navigio G. Quo in statu sunt res Belgicæ? L. Sanè turbulento. Magna bellorum mina sunt. G. Sed hæc omittamus. Nihil enim nobis cum Marte. Tuæ res quomodo habent? L. Benè, pulchrè, optimè G. Nonne benè tecum agitur? L. Optimè, felicissimè. G. Nonne prospero fortune statu uteris? L. Imò maximè adverso. Res in pejori statu esse non potest. G. Non cepisti, quod captabas? Non contigit præda, quã venabaris? L. Venabar equidem, sed irata Diana G. Nihil reliquum est spei? L. Spei per multum, sed rei nihil G. Consul nihil ostendit spei? L. Totas plaustrâ, totas navas, sed præterea nihil. G. Nihil adhuc misit? L. promisit quidem largiter, sed ne obulum quidem misit. Promittit quidem multa verbis, sed re præstat nihil. G. Ergo spe alendus est animus L. Sed hac non saginatur venter G. Ideò

G

autem

COLLOQUIA.

ἔγωγε ἢ πρὸς τὸ ὁδοιπορεῖν ἐτύγχανες ἂν
 ὀπίηδειότερος, εἶδεν Φορτίον ἐν τῇ ζώνῃ ἔχων.
 Α. ὁμολογῶ, καὶ ἀσφαλές ἐστι. εἶδεν αὖ γὰρ
 ὄπλα μάλιστα ἐλευθεραίων ληστῶν εἶναι. ἀλλ'
 ἐγὼ μάλλον ἀνβλοίμην καὶ τὸ Φορτίον καὶ
 τὸν κίνδυνον. Γ. εἶδεν σε ἀφέρηται ἐν τῇ ὁδῷ;
 Α. μὲν ἐμῆ; τί ἀφέρησαι ἀνθρώπων γυμνῆ;
 οἱ ἄλλοι μάλιστα ἐφοβῶντο με, ἐξέλιω ἐμοὶ γυ-
 μνῶ ὁδοιπόρῳ Διὸς ὄλης τῆς ὁδοῦ ἀδειν καὶ πει-
 νᾶν. Γ. ποῖ ἢ νῦν βαδίσεις; Α. εὐστὴ τῆς οἰκί-
 ας, ἀσπασομένη τῷ γυμναίῳ, καὶ ἔργον αἰσ
 πολλῶν ἠδηχρόνον ἐχ' ὀρωμύρας. Γ. εὐχομαι
 σε πάντα ἐκεί ὄρειν ἠδέα. Α. αἶψα τὸ ἐξ-
 λοίθη θεός. εἶδεν καινὸν συμβεβηκεν ἐν τῷ με-
 τῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ ἡμῶν; Γ. εἶδεν, πλὴν ὅτι ὁ-
 ρήσεις τὸν οἶκον ὀπίδοσιν εἰληφότα. καὶ γὰρ ἡ ἀ-
 λέκτορες σε ἔπεκε σοὶ ὦν καλόν. Α. καλῶς
 λέγεις, ἀντιπαιότης τῆς ἀγγελίας διδομί σοι
 δῶρον ταύτῃ τὴν καινὴν ἀθητικὴν ἐν λυ-
 βικία νεοστὶ κομψῶς τυπωθεῖσιν. Γ. καλόν;
 μα τὸν θεόν, εὐαγγελιον. ἔστι μοι τὸ δῶ-
 ρον ὡς ἀλλ' ἠδισον. σκέψομαι ἢ ὀπίθεν σοὶ ποτα-
 χάρι ἀξίαν δόποδῶναι δωηθῶ. Α. ἐξαρκέν-
 τως ἀνταποδεδωκέναι νόμιζε, εἰ ἀγαπήσης.

Α. Α.

FAMILIARIA.

autem eras ad iter expeditior, quod nihileffet oneris in zonâ. L. Fateor atque etiam tutior. Nulla enim sunt arma certiora adversus latrones. Sed ego malim & onus & periculum. G. Nihilne tibi ademptum est in via? L. Mihi ne? Quaso quid, eripias nudo? Aliis citius periculum erat à me. Licuit mihi vacuo viatori per totum iter canere & esurire. G. Quo autem nunc abis? L. Rectâ domum, salutaturus uxorem & parentes jam diu non visos. G. precor ut illic offendas omnia leta. L. Utinam ita velit Deus. Nihil interim extitit novi domi nostræ? G. Nihil, nisi quod reperies auctam familiam. Nam tua gallina peperit tibi pulchrum ovum. L. Bene nuncias. pro hoc nuncio do tibi munus, videlicet novum Testamentum Lutetiæ recens eleganter excusum. L. Pulchrum, ita me Deus amet, Evangelium. Est mihi hoc munus longè gratissimum. Dispiciam unde possim hoc donum pensare. L. Abunde te persasse, puta, si boni consulueris.

G 2

Ali-

COLLOQUIA.

ἌΛΛΟΣ.

Γ. Οὐχὶ καινὰ τινα ἐπὶ τῆς πατρίδος
 κομίζεις; ἔδεν καινόν ἔργον τῶν ἡμετέρων
 Φέρεις; ἵνα καινὰ ἀγέλλεις; Λ. καινὰ μὲν
 πολλά. ἀληθὲς ἢ ἔδεν. τοσιῦτα μὲν ψεύδα
 Φέρω, ἔσσι μάλιστα μία ναῦς ἄγοι. Γ. ὑποφορ-
 τίξεν ὡς ἄξις, ἵνα μὴ ὑπὸ τηλικούτου
 τοῦ μεγέθους φορτίου ὑπόλη. Λ. ἔδεν ἔχω, πλὴν
 οὐ ἐν τοῖς κρείοις, καὶ ἀμάξαις, καὶ ναυσὶ
 θρυλλεῖται. Γ. τί, οὐχὶ ἡ πατρίς ἡμῶν τῶ
 λοιμῶ ἐλώμεθα; ἔστι; Γ. ἔχι ὅλος, ἀλλὰ
 συνεχῆς σὺν ἔστιν, ἐπίστε γὰρ ἀνῆσι; παλιν
 ἢ παρεξίωται. Γ. ἔχι ἀλὶς ὑπὸ κακῶν, ὅ-
 πως πόλεμος ὢν τυγχάνει; Λ. ὑπὸ μὲν, εἰ μὴ
 ἄλλως ἂν ἐδόκει τῷ θεῷ. Γ. ἀνάγκη αὐτόφρισι-
 ποδεῖαν εἶναι. Λ. πάντων ἐκεῖ ἐνδεία ἔστι;
 πολλὰ τῶν χειλιωτάτων στρατιῶν. Γ. ὅπως
 εἰ στρατιῶται κυριεύουσιν, ἐκεῖ ἔδεν τῶν ἀγι-
 ῶν ἰσραῶν, ἔδεν τῶν μεσῶν φείδονται. Λ. ὀρθῶς
 ἐν καὶ σοφῶς ὁ λέγων Ξενοφῶν φησὶ: εἰρήνη
 δοκεῖ μέγα ἀγαθόν εἶναι τοῖς ἀνθρώποις, πό-
 λεμος μὲν μέγα κακόν. ἀλλὰ ἔκαθεξω σε πλεί-
 ονα χρόνον ἐν ἐτέροις καιροῖς διὰ πλείων ποι-
 ησόμεθα τὴν συνάσιν, ὅπως ἐκατέρω ἔσαι ἐ-
 πὶ ἡδέον. νῦν ἀλλοσέ με καλεῖ πρὸς γματὰ
 τινα.

ἌΛ-

FAMILIARIA.

A L I U S.

G. Nihil ne novarum rerum ex patria adfers? Nihil novi à nostris portas? Quenam nova nuncias? L. Nova permulta, at nihil veri. Tantum mendaciorum adfero, quantum vix una navis vehat. G. Exonera igitur te quam primum, ne succumbas tanto oneri L. Nihil habeo, præter ea, quæ in tonstrinis, in vehiculis, & in navibus jactantur. G. Quid, est ne patria nostra immunis à pestilentia? L. Non omnino, sed perpetua non est: aliquando remittit sese, deinde recrudescit. G. Nonne satis erat malorum, ubi bellum grassatur? L. Erat quidẽ, nisi aliter visum esset Deo G. Annonæ caritatem istic esse oportet. L. Omnium rerum illic inopia est, præter quam sceleratorum militum, G. Ubi milites dominantur, ibi nec sacris templis, nec M. sis ipsis parcent. L. Rectè igitur & sapienter Xenophon inquit: pax videtur hominibus esse magnum bonum, bellum verò magnum malum. Sed non te morabor diutius. Aliàs pluribus colloquemur, cum erit utriq; commodum. Nunc aliò me vocant negotia quedam.

COLLOQUIA

ἌΛΛΟΣ ΔΙΑ-
ΛΟΓΟΣ.

Γ. Πρωθάνομαί σε νεωστὶ τὴν πατρίδα.
 Ἐποκέφαστα. Λ. ἐπεσκεψάμην. πόλιω γδ
 χρόνον τῆς γονεῖς ἐχέωρακειν. σὲ ἐδωκή-
 θω πλείονα χρόνον φέρειν τὸν τῆς πατρίδος
 καὶ τῶν φίλων πόθον. Γ. Ὀσεβῶς ἐποίησας,
 Φιλάνθρωπῶς τυγχάνεις ἂν, ταῦτα ἐνθυ-
 μέμηνῶς, ἅπαντες γδ σφόδρα σέργομεν
 τὴν χώραν, τὴν ἡμᾶς θρέψασαν καὶ φύ-
 σασαν. ἀλλ' ἄγε, πῶς ἐκεῖ ἐώρακας πάντα
 ἔχοντα; Λ. πάντα καινὰ. πάντα μετὰ θε-
 βλημῶρα ἐδόκην εἰς ἄλλον ἐλθεῖν κόσμον. ἔτη
 δέκα μόλις ἀπεχρόμην. σὲ ἄλλως ἅπαντα
 θαύμασα. ἢ ἐπιμνήδης ὅταν ὑπενώδων ἀρ-
 χων, μόλις τελευταῖον ἀνεγερθεῖς. Γ. ποῖ
 τίς ἕτος ἔπι μῦθῶς; Λ. λέξω δὴ εἰς χαλὴ σὶ
 ἔστω ἀκθεῖν. Γ. ἔδεν ἐμοὶ ἠδῖον ἔσαι. Λ. ἔδραν
 εἶ σω περσοκεφαλαίω μοι πθεσθὶ κέλωε.
 Γ. ὀρθῶς ὑπέμνησας, λατήμην γδ ῥᾶον
 ψευδολογήσεις. Δ. μυθολογῶσιν οἰσιθερκοὶ
 περὶ ἐπιμνήδων τινὸς κρητὸς, ὃς μόνῶς περὶ
 περὶ πατρὸν ἔξω τείχους πορευόμενῶς ἐπειδὴ
 ἀπὸ τὸν ὑπερὸν σμωεχῆσπῆλαιον ἐμβασὶς ἐπά-
 θευθῆ, περσαρφάκοντα ἐπὶ ἑτῆ ἔτη εὐδων διετέ-
 λεσε,

Γ. ἀλλ'

FAMILIARIA.
ALIUS DIALOGUS.

G. Audio te patriam nuper revisisse.
L. Revisi. Diu enim parentes meos non videram. Non poteram diutius ferre patriam & amicorum desiderium. G. Piè fecisti, humanus es, qui ista cogitas. Ducimur enim omnes admirabili quodam amore ejus regionis, quæ nos aluit & edidit. Sed dic quæso, quonam in loco illic offendisti omnia? L. Universa nova: Mutata omnia. Videbar mihi in alium venire mundum. Vix dum decennium absueram, non secus, omnia mirabar, quam Epimenides somniatorum princeps, vix tandem expergescit. G. Quenam est ista fabula? L. Dicam equidem, si vacat audire. G. Nihil fuerit jucundio. L. Sellam igitur cum pulvino mihi poni jube. G. Rectè admones, nam sedens commodius mentieris. L. Fabulatur historici de Epimenide quodam Cretensi, qui deambulandi gratia solus urbem egressus, cum subita pluvia vi compellente in quandam speluncam ingressus, obdormisset, quadraginta septem perpetuos annos somnum continuavit,

G &

G. Sed

COLLOQUIA.

Γ. ἀλλ' εὐτυχῶς ἔμπραξεν ὁ Ἐπιμηρίδης, ὁ
 τὰ τελευταῖα ἑαυτὸν ἀναλαβὼν. πολλοὶ μὲν
 τῶν ἐλλογιμῶν ἔποτε ἀναγείρονται ἐκ τῶν
 ἐνυπνίων ἑαυτῶν. ἀλλὰ πρᾶτεις ἀξίως ἀν-
 δρῶς ποιητῆ, ἔμμεν ἐν τῷ ψόδολογεῖν. Λ.
 Ἐπιμενίδης ἐν ἀνεγερθεὶς, ἐκ τῆς ἀηλαίας
 πορδόμυθου, περισκοπεῖ, ὁρᾷ πάντα με-
 ταβεβλημένα, ἄς ὕλας, τὰς ὄχθας, τὰς
 ποταμούς, τὰ δένδρα, τὰς αἰγρὰς, ὡς ἡ συ-
 τόμως εἰπεῖν, πάντα καινά: ἑαδίζων ἐν εἰς
 τὴν πόλιν ἐρωτᾷ, Διὰ τρεῖσιν αὐτῷ χρόνον
 τινά, εἰδὲ ἔγνω εἰδέναι. εἰδὲ ὑπὸ τινὸς ἐγνω-
 σθη. ἄλλο γὰρ τῶν ἀνθρώπων περιβλήμα, εἰδὲ
 τὸ αὐτὸ πρὸσωπον, ἢ λέξις μετεβλήθη, οἱ
 τρόποι Διὰφορεῖ. εἰδὲ θαυμάζω τὸ τῷ Ἐ-
 πιμηρίδῃ μετὰ ποσῶντα ἔτη συμβεβηκέναι,
 ἐπειδὴ μικρῶν δέιν ἐμοὶ τὸ αὐτὸ σινέβη, τῷ
 ὀλίγα ἔτη τῆς πατρίδος ἀπογενομένω. Γ.
 ἢ γονεῖς σὲ, εἰχὶ εἰδῶσι; Λ. εἰδῶσι μὲν ἀμφό-
 τεροι, καὶ Διὰκένται ὅπως ἔν, γήρα, καὶ
 νόσῳ. καὶ συμφοραῖς τῶν πολέμων ἐκνευδ-
 οισμένοι. Γ. αὐτὴ δὲ τῶν ἀνθρώπων εἰς
 κωμῶδια τὰ θνητὰ τοιαῦτα, εἰ
 δὲν ἐν ταυτῷ μένῃ.

ΠΕΡΙ

FAMILIARIA.

G. Sed bene cum Epimenide actum est, qui tandem ad se rediit. Multi docti nunquam expergiscuntur à suis somniis. Sed facis ut Poeta dignum est, perge igitur mentiri L. Epimenides igitur somno solutus, è spelunca prodit, circumspicit, mutata videt omnia, sylvas, ripas, flumina, arbores, agros, breviter, nihil non novum. Accedit ad urbem, percontatur, manet illic aliquandiu, neque novit quemquam neque à quoquam agnitus est. Alius hominum cultus nec idem vultus, mutatus sermo, diversi mores. Neque miror hoc Epimenidi post tantum annorum evenisse, cum mihi idem propemodum evenerit, qui pauculos annos abfuissem. G. Quid uterque parens, vivuntne? L. Vivunt ambo, & valent utcunque, senio, morbo, denique bellorum calamitate confecti. G. Hac est humana vitæ comædia.

Tales sunt res humanae, ut in eodem nihil duret statu.

G

DE

FAMILIARIA.

DE RATIONE STUDIO-
rum rectè instituenda.

Discipulus & Præceptor.

D Cupio, mi carissime præceptor, bre-
viter ex te audire, quæ sit ratio stu-
diorum rectè instituenda, si modò tibi
est otium, & tempus his rebus commo-
dum. Præceptor. Tempus tu quidem,
adolescens captasti commodum. Deinde
tuum illud liberale & honestum deside-
rium, vel maximis occupationibus meis
anteferrem libenter. Quare omiſſa præ-
fatione, ut & ingenium tuum melius co-
gnoscam, & tibi meam erga te benevo-
lentiã magis probem, me de singulis
rebus, quas scire cupis, simpliciter inter-
roga. Discipulus. Piè & honestè facis,
clarissime Præceptor, quòd me de his
& tantis rebus benevolè erudire non grava-
ris. Primum itaque ex te scire cupio,
quænam præcipuus studiorum nostro-
rum finis sit, ad quem, velut ad sco-
pium,

COLLOQUIA.

Ἦν ἅπαντας τοὺς ἡμετέρους τῷ μαθεῖν πό-
 νους σωτῆρῶν δεῖ. Λ. εὐχημόνως σὺ μὲν πε-
 ρὶ τῶν ἐρωτημάτων τὴν δὲ γλῶσσαν ποιῆ,
 γνώσεις δὲ τὸν σκοπὸν πρὸς ὃν ἐλέπομαι, ῥᾶου
 Δύο τῶν καὶ τὰ πρὸς τὸν σκοπὸν ἐξαιρεῖσθαι δεῖ. Δύο
 ἀνθρώπων δὲ δεῖ τῶν ἀνθρώπων κυριώτατα καὶ μάλιστα
 πρῶτον πρῶτον ἀγαθὰ οἷς πάντων ἄλλων ζώων
 πρωτεύουσιν, ὁ νῦν καὶ ὁ λόγος. τῶν ἀκρι-
 οντων ἀβῶς τε καὶ ὀρθῶς ἐκπύνηθέντων οἱ ἀνθρώ-
 γαθά. ποιῶν μόνον τῶν ἄλλων ζώων, ἀλλὰ ἀλ-
 λήλων λήλων διαφέρουσι. πρῶτον γὰρ τοιαυτοῦ τὴν
 περιτὰ πρὸς τὰ γράμματα ἀποδίδωμι εἰς δύο ταῦτα
 γράμ- ἐγγύστατα καὶ ἀληθέστα τέλη σωτῆρῶν,
 ματα ὅπως διδόντι τὸν νοῦν τῇ σοφίᾳ, ἢ τῇ τῶν
 ἀποδῆς θεῶν, καὶ τῆς φύσεως, καὶ τῶν νόμων γνώ-
 τέλη. σφῆ, καὶ τῇ ἀρετῇ ἐκπονησομένη, καὶ δυνά-
 μιν τῶν λόγων, κομψῶς καὶ φανερῶς πρᾶ-
 γματα ἀγαθὰ ἐξηγεμένης, ἡμῖν αὐτοῖς πα-
 ρεσκόδασωμεν. Μ. εἰ ταῦτα δύο τὰ τέλη
 πρᾶξις λογιγράφοις σωτῆρῶν, ὡ-
 ρισμῶν ἀναγιγνώσκεται; Δ. μάλιστα. Πε-
 ρικλῆς μὲν γὰρ πρᾶξις θεοῦ διδῶν σωτῆρῶν
 καὶ ἀκριβῶς παραγορεύει; Γνώσθαι τὰ δε-
 οντα, καὶ ἐρμηνεύει ταῦτα: Λακκιανὸς ἢ
 σωτῆρῶν καὶ δυνάμιν ἐρμηνεύει τὴν διδόντα
 σοφία. λέει, τῆς σοφίας καὶ λογιστικῆς. Μ. ἢ δὲ
 σοφῆσιν

FAMILIARIA.

pum, omnes nostri discendi labores, referri debeant. P. Rectè tu quidè ab hac quaestione ordiris. Intellecto enim scopo & meta, ad quam tendimus, facilius etiam media, rectè ad istam metã ducentia, eligere poterimus. Duae autem sunt propriae & praecipuae hominis dotes, quibus reliquo animantium generi antecellit, Ratio & Oratio. His studiosè & rectè excultis, homines non solum ceteris animalibus, verum inter se aliis alii hominibus praestant. Dirigenda igitur sunt Studia Literarum ad hosce duos fines proximos & immediatos, ut Rationem sapientia seu cognitione Dei, naturae, legum, & virtute excolamus: & Orationis purè ac perspicuè res bonas explicantis, facultatem nobis comparemus. D. Extantne hi duo Studiorum nostrorum fines apud autores brevioribus verbis descripti? P. Maximè. Pericles enim apud Thucydidem breviter & rotundè nominat. Scire quae oportet scire, & ea posse eloqui: Lucianus autem appellat, rerum cognitionem & facultatem disertè eas explicandi, id est, Sapientiã & Eloquentiã. D. Quid autem vocas sapien-

tiam?

COLLOQUIA.

σοφίαν ὀνομάζεις, Λ. σοφίαν μὲν, ὡς τὰ θεῖα γράμματα λαλεῖ, ὀνομάζομεν τὴν ἀληθινήν τὴν θεῶν, καὶ τῶν ἄλλων χρεμάτων ἀγαθῶν γνώσιν, μεμιγμένην τῇ σοφίᾳ τὸν θεὸν ὀυσεβεία; ἀφροσύνην δὲ, τὸ μὴ γνῶσαι τὸν θεόν, μηδὲ πείθεσθαι αὐτῷ. Μ. Τί ἢ ἡ λογισμοῦ της ὄψι; Δ. τὴν λογιστικὰ Πλάτων πάντῃ ὀυσημόνως ὀρίζει, τὰ τῷ θεῷ κεχαρισμένα λέγειν διδάσκει. εἰς ἕτο γὰρ τὸ ἔχατον τέλει ὀπαντες ἀνθρώποι τὰς πράξεις ἑαυτῶν σωτείνειν ὀφείλοισιν, ὅπως θεὸς ὀκτίσης ὀρθῶς ὕφ' ἡμῶν γνώσῃται τε καὶ θεροπεύηται, α. πρὸς τὰς κρημν. γ. Πάντα εἰς δόξαν θεῶν ποι. εἶτε διότι ἐν ταῖς ἡμετέροις σοφίαι τα γράμματα σπαδαῖς, καὶ ἐν πάσις ὀλα τοῦ βίε Τέλει πράξεσιν, αἰετὸν τὸν ὀφελιμώτατον κατῶν πόνονα πρὸ ὀφθαλμῶν ἕθεοθαι δεῖ: Αρχήνων ἡ ἀπάντων καὶ τέλει ποίει θεόν. ἐξ ὀυ ἕταρτων μῶν. τέλος τῶν πόνων τῶν ἡμετέρων, ἡ σοφὴ καὶ λόπτην σ. γ. ὀυσεβεία. Μ. δεομαί σε μοι λέγειν, ὀσοφίαν ὀ ἡνῶν παιδείων ταῦτην τὴν σοφίαν, καὶ τὴν ἐν πῶθι τοῖς λόγοις ὀδηγότητα μάλις λαβεῖν δεῖ; Δ. λαβεῖν τὴν σοφίαν, ἢ τὸ γνῶσαι τὰ δέοντα, τοῖς ἀνθρώποις ἐξεργάζονται ἡ θεολογία, ἔ ὀ φιλοσοφία

FAMILIARIA.

tiam? Præceptor. Sapientiam, 'ut scilicet
 literæ loquuntur, nominamus veram no-
 titiam DEI, & aliarum rerum bona-Sapientia]
 rum, conjunctam cum vera pietate erga
 Deum: Stultitiam verò, ignorationem
 DEI, & inobedientiam erga DEVM.
 Discipulus. Quid autem est eloquen-
 tia? Præceptor. Eloquentiam gravissi-
 me Plato definit, Deo grata dicere posse.
 Nam ad hunc ultimum finem omnes ho-^{Eloquens}
 mines suas actiones referre debent, ut
 DEVS conditor recti à nobis agnoscatur
 & colatur. 1. Corinth, 10. Omnia ad glo-
 riam Dei facite. Quapropter & in stu-
 diis nostris, & in totius vitæ actionibus,
 semper in conspectu esse hæc utilissima re-
 gula debet: Exordium rerum fac & fi-
 nem DEVM. Sit igitur finis studio-
 rum nostrorum, Sapiens & eloquens pie-
 tas. Discipulus. Dic quaeso, ex quibus
 doctrinis Sapientia illa, & Eloquentia
 potissimum petenda sit? Præceptor. <sup>Finis studio-
rum nostrorum
est unde
petenda sit</sup>
 Sapientia seu recto judicio de re-
 bus cognitione dignissimis, mentem ho-
 minis instruunt Theologia, & Philo-
 sophia.

COLLOQUIA.

σοφία, ἢ τὴν γνώσιν τῶν νόμων, ἢ τῶν παρ-
 αγγελμάτων πρὸς τῶν νόμων παρεχόμεναι;
 καὶ τὴν τῶν φυσικῶν γνώσιν, καὶ τὰ μαθη-
 ματα συλλαβάνομεν. Μ. πρὸς δὲ τὸ τῶν
 ἄλλων λόγων σιωπῆσαι, καὶ πρὸς τὸ τὸν ἡμέ-
 τερον ὀρθῶς μορφῶσαι, τί μάλιστα ἀναγ-
 καιον ἐστὶ Δ. τὸν λόγον τὸν ἐν τοῖς τῶν σοφῶν
 καὶ τῶν δεινῶν λέγειν γραμμασιν ἰσοῖς καὶ
 ἀνίσοις, χρῆσθαι γνώσει, διδάσκουσι αὐτῶν
 λέγειν τεχνῶν, μάλιστα ἢ πασῶν ἢ γραμματι-
 κῆ ρωμαϊκῆ, καὶ ἑλληνικῆ, καὶ Ἑβραϊκῆ. Τῶν
 Γραμ- τῶν μὲν τῶν γλωττῶν μνημείοις ἐχθρῶν αἱ ἐξ-
 ματικῆ. αἰρετοὶ τῶν τεχνῶν; καὶ αἱ ἰσοῖαι συλλα-
 βάνονται, ἢ αὐτῶν γνώσις ὡς πρὸς φύσιν καὶ
 κλείς ἢς τυχεῖται ἔσται. ἢ πρὸς τὴν τῶν
 παιδείων ὀπισθόμην ἢ πρὸς τὸ ἀνοίγετα.
 Τὰ πρὸς δὲ τὸν ἡμέτερον λόγον καλῶς μορφῶν
 πρὸς χωρὶς τῶν τῶν λέγειν τεχνῶν καὶ φύσις ὀπι-
 τὸν λό- τηδεῖα, καὶ τῶν συγγραφέων ἐλλογιμῶν ἀ-
 γον ὀβ- νάγνωσις τε καὶ μίμησις, καὶ τῶν λέγειν καὶ
 θῶς μορ- γραφεῖν ἀσκησις συνεχῆς, μάλιστα ἀναγ-
 φῶσι καὶ αἰ ἐστὶ. Μ. Ἐπειδὴ πρὸς δὲ τὰ τῶν τῶν λέγειν
 ἀναγ- τεχνῶν ἀγγελματα ἐτελῶν τῆς ἡμετέ-
 καῖα. ρης

FAMILIARIA.

Sophia, quæ scientiam legum seu præceptorum de moribus, Historias, quæ exempla legum suppeditant, cognitionem naturalium rerum, & Mathematica complectimur. Discipulus. Ad orationem aliorum intelligendam & nostram rectè formandam, quid præcipue requiritur? Præceptor. Orationem in sapientium & eloquentium autorum scriptis, sacris & ^{Grammatica} ^{ica} prophanis, rectè intelligere docent, Artes dicendi, Grammaticæ inprimis lingua Latina, & Græcæ & Ebrææ. Quartæ LINGVARVM monumentis cum præcipue artes & historiæ contineantur, (COGNITIO earum velut Ianua & CLAVIS est, qua ad DOCTRINARVM scientiam aditus aperitur, Ad nostram verò orationem rectè formandam, præter dicendi artes, Natura idonea & scriptorum eloquentium lectio, atque imitatio & dicendi ac scribendi exercitatio assidua inprimis necessaria est. Discipulus. Cùm autem dicendi artium præcepta non finis studiorum

H *nostro*

Ad orationem rectè formandam que necessaria sunt

COLIQVIA.

ρης περι γράμματα παρὰ τὸ εἶναι, ἀλλ' ὄργανον μόνον, ὃν ἐν ταῖς μεγίσταις τεχναῖς, ταῖς τῆς σοφίας καὶ τῆς λογικότητος πηγῆς συλλαβέσσης καὶ τὸν βίον ἀνθρώπινον κυβερνέσσης, καὶ Διασωζέσσης, ἡμῖν προσδεῖ,

Πόσον ὡσπερ σὲ ποτε ἐν τῷ διδάσκειν δι' ἀλεγομένην χρόνον μέννημαί, ὡς δὲ σὲ πυθέσθαι διηθημαῖ, πῶς περλάσσοι χρόνον περι ταύτας τεχνὰς Διατρέξαι Ἰδέε δέ; Διδάσκαλος καλῶς με ὑπεμνησας, γυνεῖ τε ὡ νεανίσκω. ἔ μὲν γὰρ πρῆπει ὅλον τὸν βίον ἐν χνας τῷ ὡφρασπιδάζειν τὸ τῆς Διαλεκτικῆς καὶ Διατρέξαι ῥητορικῆς ὄργανον, καὶ ταῖς τεχναῖς, ἀλλὰ τὸς βειν δεῖ, μεμαθηκότας ταῖς ὡφραγγελματὰ πρὸς τὸ

καλῶς Φρονεῖν καὶ λεγεῖν ἀναγκαῖα ὄντα, (ἃ μὲν εἴνευγε δὴ Φιλομαθεῖ νεανίσκω πιστὸν καθηγητῶν ἔχειν συμβαίη ἐντος ἐνὸς ἔτους διδαχθῆναι ῥαδίως οἶατ' εἶναι) ταχέως πρὸς

Ἡ Χρησι-
σις καὶ
ἀσκησις
αἰαγ-
καῖα.
τὸ κρῆτισον τῶν τεχνῶν τῶν τὴν σωῖσιν ἐχόντων βαδίζειν, καὶ τὴν τῶν ὡφραγγελμάτων ἀσκησιν προσεθῆναι δεῖ. Μαθητῆς. Τοίγαρ ἐν ὡσπερ ἐν ταῖς ἄλλαις τῶν τεχνῶν μηχανικῶν, ἔτω καὶ ἐν ταῖς περι ταῖς γράμματὰ παρὰ τῶν, νομίζεις τὴν χρησιν καὶ ἀσκησιν τεχνικῆς ἐξεργάζεσθαι;

Διδά-

FAMILIARIA.

Instrumentorum sint, sed instrumenta tantummodo, quibus in summis illis artibus, quæ sapientiæ & eloquentiæ fontes continent, & vitam humanam gubernant ac tuentur, nobis opus est, ut te aliquando inter docendum differere memineris; ex te scire cupio quantum temporis artibus istis ^{Quantum temporis tribuendum sit?} tribuendum sit? Præceptor. Rectè memones, adolescens. Non enim tota ætas ^{tribus annis} in Dialecticæ & Rhetoricæ instrumento comparando assumi debet: sed cognitis præceptis ad rectè de rebus judicandum & dicendum necessariis (qua si fidelis monstrator studioso adolescenti contingat, intra unum annum percipi & cognosci facile possunt) statim ad summam artium, quæ rerum doctrinam continent, progrediendum, & ^{Usus & exercitatio necessaria} Exercitatio præceptorum adjungenda est. Discipulus. Ergo ut in cæteris artibus mechanicis, ita in studiis doctrinarum, judicas artifices, qui faciat, solum usum esse?

COLLOQUIA.

ῥητῆ τάξι τὰς
 ζει τὰς
 τέχνας
 μαθεῖν
 δεῖ

Διδάσκαλ^Θ. μάρισα, ἀλλῶσε ἐάν Φύσις
 ἐν ἄμωσ^Θ, καὶ διδάσκαλ^Θ χρῆσιμ^Θ,
 ἢ κυβερνήτης πιστός, καὶ τῆς ἀσκήσεως ἐμπει-
 ρ^Θ ὡφραγένηται. Μαθητῆς. τῆ τῆς ὡφει τὰ
 γράμματα ἀπεδῆς τέλως δηλωθέν^Θ, ὄν μὲν
 τῶ σφῆν καὶ ἐλλόγιμον ὀσέβειαν εἶναι ἐλε-
 ξας, ἢ ὡρὸς τέτοις ποιητέον; Διδάσκαλ^Θ,
 ὡρῶτον μὲν κατὰ τάξιν νόμιμον, ἢν καθηγη-
 τῆς πιστός καὶ τῆς ἐμπειρίας τετυχηκῶς δεῖξει,

Οἱ τί· δεῖ τὰς τέχνας τὰς τῶ βίῳ χρῆσιμὰς, μα-
 τλοὶ ἐνθεῖν, καὶ ὡς Διὰ κλίμακ^Θ, δὲ τῶν κἀτῶ
 σχολαῖς ὅπτι τὰς ἀνω μεταβαίνειν. Μαθητῆς. ἴσως οἱ
 Διὰ τί πάλαι σοφοὶ τῆς τέτῃς ἕνεκα τῆς τίτλης ἐν ταῖς
 διατε-
 ταγμα-
 νοι.

Σχολαῖς διέταξαν, καὶ αὐτὰς τὰς τέχνας
 διένειμαν, ἵνα δηλαδὴ ἐκάστας ὡσπερ εἰς τά-
 ξεις κοσμῆς διηρημῆς, ἐφεξῆς καὶ εὐκαί-
 ρως μαθητάνειν ῥᾶον οἱ νεώτεροι διυηθῶσι Δι-
 δάσκαλ^Θ. καλῶς σὺ μὲν φερνεῖς. ἀδωῶ-
 τον γδ κατὰ Ξενοφῶν^{τα}, πολλὰ τεχνώμενον
 ἀνθρώπον, πάντῃ καλῶς ποιεῖν. καὶ σοφός
 πανυ ὅτῃ Πλάτων^Θ νόμ^Θ, ὅεκάσον τῶν
 πολίων μίαν τέχνῳ μόνον μαθεῖν, καὶ ἀλ-
 λης διδάσκειν κελύων. ἢ πῶνα ἐν τέχνῳ
 οἰνεαῖσκοι κατὰ τὸ πρόσταγμα τῆ παιδα-
 γωγῆ

FAMILIARIA.

Præceptor. *Maximè ; præsertim si natura idonea. & Magister boni iudicij, seu gubernator exercitationis usu peritus & fidelis accedat. Discipulus. Constituto igitur sine studiorum, quem sapientem, & eloquentē pietatem esse dixisti quid porro agendum est? Præceptor! Primùm ^{ordine cert.} ordine certo, quem fidus & usu peritus ^{eo artes discenda sunt} præceptor monstrabit, artes vitæ necessaria discenda, & velut per gradus scalarum ab inferioribus ad superiores transfundendum est. Discipulus. Fortasse eo ^{gradus in scholis curantur} consilio sapiens antiquitas gradus in Scholis instituit, & artes ipsas distinxit, ^{sunt} ut videlicet singulas velut in classes suo loco distributas, ordine & tempore conveniente, faciliùs & rectiùs percipere juvenilis ætas possit. Præceptor. Rectè sentis. Nam impossibile est, ut quis multa simul faciat, & eadem rectè, ut verissime Xenophon dixit. Et sapientissima lex est Platonis, quæ unumquemque civem, unam tantummodò artem discere & profiteri jubet. Quare quamcunq; artem adolecentes de consilio præceptor*

COLLOQUIA.

Εξ ενός
 μόνον
 βιβλίου
 τῶν
 τεχνῶν
 κεφα-
 λαιμα-
 θηέον.

γωγῆ. μανθάνειν προσηύονται. πύτιμι
 ἀπαρχῆς ἐξ ενός βιβλίου μόνον, ἔ μεθοδι-
 κῶς τὴν τῆς τέχνης πρῶτην εἰς ῥητὰς τῶ-
 πος μερῶν, δηλῶντῶ. μαθῆωσαν,
 μηδὲ ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ, ἀλλὰ τῆς αὐτῆς
 ὑποθέσεως βιβλία εἰσράτωσαν, πρὶν αὐτὰ
 εἰς ἀκριβῆ μνημὴν διδῶσι. Μαθητῆς. ὅσα
 πρὶ ἔ τῶς τῶν τεχνῶν πρῶτῆς καὶ κε-
 Φάλαμα ἐξ ενός μόνον βιβλίου, πεπαιδω-
 μῶς γεγραμμένῳ, μαθεῖν διελέχθης. τῶ-
 τα πάντα πᾶσι ἐπαληθεύω. νῦν ἔ ἐν τῶν
 εὐδοκίμων συγγραμμάτων ἀναγνώσει ποι-
 ητέον ἴσθι, πρὶ τῶ πύτιμι ἴσθι. Δι-
 καισυν-δάσκαλῶ. ἐν τῷ τῶ συγγραμμάτῳ χη-
 τῆς τῆς ἀναγνώσει (ὡς πρὶ τῆς πρῶτης ἀ-
 κοινῆς κηράσεως, καὶ τῆς οἰκείας ἐπαναλήψεως,
 τῶς ἢ ἔδαμῶς ἀμελητέον, ἐκ εἰπεῖν) μέγα
 Φιλοσοφ-συμφέρει, κοινῆς τῶς Διά τῆς Διά-
 Φικῆς. νεμεμῆρας ἔχειν, πρὶ ἔς ἀπαντα, τῶ
 ἐν τῇ συγγραφέων ἀναγνώσει τῶ ἀγαθῶ ἢ
 περιέχοντα καὶ ἀξιόμνη ὄνευα ἀπαντᾶ, δεῖ
 πρὶ φημεῖν, καὶ ὡς εἰς ῥητὴν τῶν
 Διανέμειν, Μ. ἀλλὰ ταύτη πρὶ φημεῖσιν σθ
 πρὶ ἔ ἀφροῖσαι κοινῆς τῶς ἐν βιβλίῳ. τὸ ἔ

Πλά.

FAMILIARIA.

ptoris discere instituent · eam initio ex-^{Ex untes}
UNICO tantum **LIBELLO**, qui eru-^{tantum li-}
 dita methodo summam artis in locos cer-^{b. Usuram}
 tos distributam explicet, cognoscant:
 nec alios interea ejusdem argumenti li-
 bellos in manus sumant, priusquam illum
 edidicerint. Discipulus. Quæ de summis
 artium, ex unico tantum libello metho-
 dice conscripto, discendis differuisti, illa
 mihi omnia probantur: Nunc porrò quid
 mihi in lectione bonorum Autorum præ-
 cipuè agendum sit, ex te audire cupio.
 Præceptor. In lectione Autorum (ut
 de diligenti auscultatione, quæ nullo modo
 negligenda est, nihil dicam) utilissimum
 est, **LOCOS COMMUNES**, certo ^{Institu-}
 dine distributos habere, ad quos omnia <sup>di Lecto-
 munes Phi-</sup>
 quæ in lectione Autorum insignia & co-
 gnitione digna occurrunt, annotentur,
 & velut in classes certas digerantur. D.
 Sed huic admonitioni de colligendis in
 certum librum Locis communibus, dictum

H 4

Plate-

COLLOQUIA.

Πλάτωνος ἐν Φαίδρω ἐναντιῶσαι δοκεῖ,
 δηλῶν ὅτι τῷ γραμματικῷ λήθῃ καὶ ραθυμί-
 αϊ μάλλον, ἢ μνήμῃ καὶ διδαχῇ ἐνηλῶν μα-
 θόντων ψυχῆς παρέχει μέμνημα καὶ σε-
 λαστύτητι γνώμην πολλάκις ἀφ' ἑσώματος
 ἔχοντα: ποσῶτον ἕκαστος εἰδέναι οἴσεται, ἔχ-
 ὄσον ἐν τοῖς βιβλίοις γεγραμμένον φυλάττει-
 ἀλλ' ὅσοντες εἰς ἀκριβῆ μνήμην ἔθηκε, καὶ
 ὅταν τὸ πρᾶγμα καὶ χεῖσις ἀπατή, προχει-
 ρον ἔχει. Διδάσκαλος, ταῦτα μὲν, ὡς λεγεις,
 ἔτις ἔχει, ἀλλ' ὁμῶς ὅσοι ἀποκρίνομαι, ἔ-
 χων τυγχάνω. Καίπερ ὅσα μὲν ἕκαστος με-
 μνήσθαι καὶ εἰδέναι ἐθέλει, ἐκείσε τὰ χαρτί-
 ἀλλ' εἰς τὴν ψυχὴν ἐγγραφῆναι δεῖ, ὁ-
 μῶς ἔτοι οἱ μνηστῆ καὶ ἡσαυροὶ τῶν κοινῶν
 λόγων, πρὸς τὸ μνημονεύειν ὅσα πρότερον ἀνε-
 γνωμῶν, ἢ ἐμάθομεν, μέγα ὀφελῆσι καὶ ὡς
 ἀπορώτατον ταμῆιον ἔστιν, ἐξ ἧς πρῶτος βέλ-
 λιστα πρᾶγματα ἐγνώμας, καὶ ὁμοιότητας,
 καὶ ἰσορίας, ἔτι ἀλλὰ τὰ τριαῦτα, ὅτε πρὸς π-
 νος λόγους ποιῶν ἢ γράφειν δεῖ, προχει-
 ρίζεσθαι φιλομαθεῖς τῶν νεανίσκων διωήσον-
 ται. Μαθητὴς πρὸς τῆς μνήμης ἐν, τὸ Πλα-
 ταρχος τῆς παιδείας ταμῆιον ὀνομάζει, ἢ εἰ-
 δέναι

FAMILIARIA.

Platonis in Phadro refragari videtur, quod monet, literas & scripta oblivioni & desidia magis occasionem, quàm memoria & doctrina praesidium adferre. Memini etiam te crebris usurpare sermonibus hanc sententiam: Tantum unusquisque se scire existimet, non quantum in libris scriptum adservat: Sed quantum memoria fideliter tenet, & ubi res ac usus postulat, promptum habet. Praceptor. Vera quidem sunt, quae dicis: sed tamen habeo, quod respondeam. Etsi illa quae quis meminisse & scire cupit, non chartis, sed animo inscribere debet: tamen hi indices & thesauri locorum ad recordationem eorum, quae antea legimus, aut didicimus, plurimum prosunt, & velut instructum penu sunt, ex quo copiam optimarum rerum, sententiarum, similitudinum, historiarum, & hujus generis alia cum de re aliqua dicendum aut scribendum est, depromere studiosi adolescentes possunt. Discipulus. Quid igitur de memoria, quam eruditionis promptuarium Plutarchus no-

H s minat,

COLLOQUIA.

ἡ μνήμδέναι προσήκει, Διδάσκαλῶ, ἀρις ῶ Φύ-
 Φύλαξ λαξ καὶ θησαυρός τῆς παιδείας ἡ μνήμη εἶν.
 ἦ, παρ- ἐν τῷ ὀπτικοσμῆσαι ταύτην καὶ τῷ σιωχεῖ
 δείας. τῷ ἐκμαθεῖν πόνω αὐτὴν σπρίξαι, ἐκάστας ἡ-
 μέρας οἱ ὡς Φιλοσοφίαν ὄντες ῥητὸν χρόνον
 Διατρίβειν ὀφείλοσι. Μαθητῆς. ὡς ἡ τῆς ἔ-
 ἡ ἔμνη μνημονόειν τέχνης, περὶ ἧς Σιμοῖδω τὸν
 μωνό- χιον, καὶ ὑστερον ἄλλως πινὰς ὄρα γράμμασα
 εἰν τέ- ὡς ῥα δεδωκέναι ἀκξω, ἡ λέγξς; Διδάσκα-
 χνη. λῶ. εἰ καὶ ὁμολογεῖται τῷ μνήμῳ βοηθῆσαι
 τῷ διαίτα, καὶ τῷ σώματῶ εὐεξία, ἔ τῷ πῶ
 ἡ βελτί- ἀψύφω, ἡ χρόνω ἐωθινῶ, ἡ σημείοις ῥητοῖς:
 ση καὶ ὁμῶς βελτίση καὶ ἀκρεβεσάτη τῆς μνήμης
 ἀκρεβε- τέχνη εἶσι, τὸ πολλὰ καθημέραν ἐκμαθεῖν, καὶ
 σάτη ταῦτα σιωχεῶς ἐξδεχῆς ἀναλαβεῖν καὶ ἄ-
 τῆς μνή- μα χρόνῳ πρὸς τὸν βίον. εὐὰ γὰρ τῆς μνήμης
 μης τῶ ἀμελῶσιν οἱ μαθόντες, καὶ δεγία, ἡ χρο-
 χνη. λῆ, ἡ ῥαθυμία, ἡ τρυθαῖς αὐτὴν ἐκνδρί-
 σωσιν, ἐχ' ἡτῶν κενός καὶ μάταιῶ ὁ ἔμα-
 θεῖν πόνῶ ἔσαι, ἡ εἰαῖ εἰς ὑδωρ γράφω-
 σιν, ἡ εἰς ψάμμον σπειρωσι, διότι ἐν τῶν
 πρῶτων καὶ πάντων ἀναγκαῖων μερῶν τῷ ὡς
 ῶ γράμματῶ σπῆδάξεν εἶναι νόμιζε, τὴν
 τῆς μνήμης σιωχεῆ καὶ συχνὴν ἀσκησιν,
 καὶ

FAMILIARIA.

minat sciendum est? Praeceptor. Praeci-
 pius custos, & thesaurus eruditionis est. <sup>Memoria-
illos eruo.</sup>
 MEMORIA, cui extolenda, & assidua ^{d. conu.}
 ediscendi labore formanda. singulis diebus
 certum tempus tribuere singuli studiosi
 debebunt. Discipulus. De arte autem
 memoriae, de qua Simonidem Chium, &
 postea alios nonnullos certa quaedam praeci-
 pta tradidisse audio, quid dicis? Prae- ^{Ar. memo-}
 ceptor. Et servari memoria diata, &
 bona valetudine & loco silenti, & tem-
 pore matutino, & notis certis, constat:
 tamen ars memoriae omnium optima &
 certissima est, multa assidue ediscere, &
 mandata memoriae saepe repetere, ac ad
 usum transferre. Si enim memoriam negli-
 gent discerent, et otio, desidia, torpore aut
 delitiis enervari sinent, non minus inanis
 & supervacaneus discendi labor erit, quā <sup>Quam
viam</sup>
 si in aqua interea scriberent, aut arena se- <sup>optima &
certissima</sup>
 mina mandarent. Quare unum ex praeci-
 piis & maximè necessariis studiorum
 partibus esse statuas, frequentem &
 assiduam memoriae exercitationem,
 & mul-

COLLOQUIA.

καὶ τὸν τῷ πολλὰ ἐκμαθάνειν πόνον, μετὰ τὴν τῆς μηνῆς ἐργασίαν ἢ μάλιστα τῆς συνέσεως Φύλακα εἶναι ἔφω, πολυτέρον καὶ παντῶπιουσιν ἀναγκαῖον τῆς ἀληθινῆς παιδείας ὄργανον εἶναι, ἢ ἀπαυδα καὶ συνεχῆς τῷ γραφεῖν ἀσκήσις πρὸς μιμησιν καὶ ἰδέαντων σοφῶς, καὶ φανερώς, καὶ ὀπιχαρίσκησις τῶν λεγόντων, διαπεπονημένη. ὡς ἐρ' ἐν ὁ ἀπαυδα Ἀπελλῆς, ὁσάκις ἐδὲν τῆς ἑαυτοῦ τέχνης ἐξεργάζετο, ὡς τῷ τῆς ἡμέρας διποβολὴν πενταχῆς ἡμέρας, λέγειν εἶωθε, σήμερον ἐδεμίαν γραμμὴν ἤγαγον: ἕτως οἱ ἀπαυδοὶ τῶν νεανίσκων ἐδεμίαν ἡμέραν ἐάσσει παρελθεῖν, ἐν ἢ ἐκ ὀπισθολῆν, ἢ λόγῳ μέρῳ, ἢ αἰδῶς ἢ πῶσα-τινας συνιθέασι. πρὸς ταύτῃ τὴν γραφιλῆψις, κἠν ἀσκήσιν ἐὰν τὰ ὠφελιμώτατα τῷ ἀρετῆς ἐξετάσκειν τε καὶ σφίξαι τὴν παιδείαν ὄργανοσφίς, Με-να, ἢ γὰρ αἰετῶ ἀναλήψις καὶ ἐξετάσεις, ἐπιλέτας, ἢ αἰ διαλέξεις ἢ μελεταὶ σχολαστικαὶ πρὸς ἐδεῖ ὑ-ἐλθῶσιν, ἐκ ἔστιν ὅπως ἐ (τῷ θεῷ τὸν πόνον προορῶν ἡμῶν ἄλογοντ) ἢ σώσεις, καὶ ἢ τῷ λέγειν καὶ γραφεῖν διώμισ, ἢ ἐν δεχῆ τῷ λόγῳ ἢ ἡμετέρῳ πέλῳ τῶν ἔργων ἡμῶν εἶναι ἐλέξασθαι ἀκολοθήσαι.

ἐκ

FAMILIARIA.

& multa ediscendi laborem. Post cultu-
 ram memoriae quam dixi potissimum re-
 rum cognitionis seu sapientiae custodem
 esse, praecipuum & maximè necessarium
 verè & solida eruditionis instrumentum,
 est stili exercitatio diligens & assidua,
 ad imitationem ac formam eorum, qui
 prudenter & perspicuè & eleganter locu-
 ti sunt, directa. Vt igitur Apelles, quoties
 nullum suae artis opus fecisset: velut de-
 plorans iacturam diei, dicere solebat:
 Nullam hodie lineam duxi: Ita studiosi
 adolescentes nullam diem elabi sinant, in
 qua non vel epistolam, vel orationis par-
 tem, vel versus aliquot connectant. Ad
 hanc stili exercitacionem si utilissima pa-
 randae & confirmandae doctrinae instru-
 menta, videlicet repetitiones & exami-
 na, item, disputationes & declamationes
 scholasticae accesserint; non dubium est,
 quin D E O fortunante labores nostros,
 rectè judicandi, & dicendi ac scribendi
 facultas, quam initio hujus sermonis no-
 stri, finem studiorum nostrorum esse dixi-
 mus, secutura sit.

Stili exer-
 citatio di-
 ligens &
 assidua ne-
 cessario.

Repetito,
 nes, Examina,
 na, Dispu-
 tationes,
 non sunt ne-
 gligenda.

Ex

COLLOQUIA.

Φιλο- εἰς πάντων τῶν εἰρηλικῶν ῥαδίως κατατά-
 μαθης θῆν θῆν ὅτις Φιλομαθῆς σχολαστικός θῆν, ὁ
 σχολ- σις ἀλόγως ἢ ἀτάκτως περὶ τῶν γραμμάτων
 σικὸς ἀσπιδάζει, καὶ καθ' ἡμέραν πᾶσις ἐν Σχο-
 λῆς. λῆ ἀναγνώσεις ἀκρίτως ἀκροῖται, καὶ πάν-
 τα τῶν καθηγητῶν ῥήματα συρραπεί, καὶ ῥα-
 ψωδίας, πολλὰς σελίδας ἀναγιώσκει, καὶ
 Δὲ πολλῶν συγγραφέων πλανᾶται: ἀλλ'
 ὅς τὸ πρῶτον τὸ τέλος καὶ τὸν σκοπὸν, εἰς
 τὴν περὶ τῶν γραμμάτων ἀσπιδὴν σωτεί-
 νειν δεῖ σωτεπῶς περορᾶ, εἴτα τὰ πρὸς τὸ
 ἔπιτυγχάνει τῆς τῆς τέλος ἀναγκαῖα ἰσ-
 ρεχότως περαρεῖται, μετὰ ταῦτα
 δε, ἐν τῶν ταῦτα ᾤδουκιάζειν καὶ
 Φυλάττει ἐνθῆμῳ καὶ ἀσπιδὴν, καὶ
 μελέτῳ, καὶ συνέχειαν, καὶ πό-
 νον ἰσόμενος. ἀλλ' ἐξαρκῆντως ἰσῶ ἔρη-
 ται πρὸς τῆτω. Ἐγὼ μὲν, ὅσα τῆ ὀρθῶς
 μαθάνειν καὶ ἔθου ἐν τῆ πρὸς τὰ γρά-
 ματα ἀσπιδὴν, ἅμα μὲν πρὸς αἰδρῶν
 τῆς παιδείας ἀληθῶς τετυχηκότων, πε-
 ραδοθέντα μέμνηται, ἅμα ἴδια ἐμπειρία
 καὶ σωχεῖ τῆ μαθεῖν χησει γνωθέντες
 ἔρηκα, τῆτων σοῖ ἀσμένως καὶ πῆσως μετε-
 δωκα, τῶν τῆ ἔουχομαι, ταῦτα σε τὰ μέγ-
 στα ὀφελῆσαι ποιεῖν. Μαθητῆς, ἔσαι σὺ, ὠ διδά-
 σκαλε,

FAMILIARIA.

Ex omnibus autem quæ dicta sunt, facile vides, quòd diligens Scholaſticus ^{Diligens Scholaſticus} non ſit, qui in ſtudiis ſine certa ratione ^{quia ſit.} & ordine vagatur, qui omnes in ſchola lectiones quotidie ſine iudicio audit, omnia dictata excipit & rapsodias prolixas coatervat, vel quotidie magnum numerũ paginarum perlegit, & per multos ac varios autores graſſatur. Sed qui primum ſinem & metam, ad quam dirigenda ſint ſtudia, prudentur proſpiciunt: Deinde media, ad ſinem illum aſſequendum neceſſaria, rectè eligit; Poſtea in mediis illis parandis & tuendis præſtat intentionem animi, curam, vigilantiam, aſſiduitatem & laborem. Sed de his quidem hæcenus. Ego quæ de ratione diſcendi & ſtudiis rectè inſtituendis, partim à doctiſſimis viris tradita eſſe memini, partim propria experientia, & aſſiduo uſu diſcendi cognita habui, ea tibi libenter & fideliter impertivi, quæ ut tibi magno uſui ſint, Deum toto pectore precor. Discipulus. Quæ tu præſtantiffime præceptor

COLLOQVIA.

καλι κρᾶσις, πρὸς μὲν τοῦ τέλους τῆς ἐν τοῖς
 γραμμασι πρῶτης, καὶ πρὸς τῆς ἑ' μαθητῶν
 τάξεως, καὶ πρὸς τὰ κεφάλαια τῶν τεχνῶν
 ἐξ ἐνός βιβλίου, μεθοδικῶς γεγραμμένα, μα-
 θεῖν, καὶ τῶ κοινῶς ἴσως συλλεγεῖν. καὶ πρὸς ἑ'
 τὴν μνήμην ἀσκήσαι, καὶ πρὸς τῆς ἀσκήσεως
 γραφικῆς, ἑ' πρὸς τῶν ἐπιτομῶν, καὶ ἐξετά-
 σεων, ἐπὶ ἧ πρὸς τέτοις πρὸς τῶν διδασκάλων ἑ'
 μελετῶν χολαστικῶν, νυνεχόντως, ἑ' ὀργημό-
 νως διελέχθης : ταῦτα ἔως ἡδὴς ἀκήκοα ;
 ὡς ἐλπίζω ἐκείνα μὴ μόνον ἐμοί, ἀλλὰ καὶ
 πλείοσι ἄλλοις οἷς τέτων μετὰ δεῖναι μέλλω,
 μάλιστα σωοῖσθην ὅπως ἀμείλιτος ἢ ὅτι διδασκά-
 λοις τοῖς τῆς σοφίας ἀληθινῆς κοινωνήσασι, ἰ-
 σόροπος ἑ' πρὸς καὶ μισθὸς οὐκ ἂν γένοιτο τὸν
 θεὸν τὸν παντὸς ἀγαθῆ καὶ παιδείας σωτηρίας
 αἶπον ὄντα, ὡς δυνάμει μάλιστα ἰκετόω,
 σοὶ ἀξίαν χάριν, ὧν ἀπέχοντα ὑπὸ σε,
 δωροδῶναι, καὶ τὰς πόνας ἡμῶν ὀφειλῆναι, ἑ' βοη-
 θεῖν, καὶ πάντας ἡμᾶς διδάσκην τε καὶ κυ-
 βερῶν; ἵνα τὰ χερσῶν κεχαρισμένα, καὶ τῆ
 ἐκκλησία αὐτῆ καὶ ἡμῶν ἀντις σωτήρια
 μαθητῶν καὶ διδασκάλων, ἀμήν

Τέλος τῶν διδασκάλων.

LATINA ET GRÆCA

ceptor, de fine studiorum nostrorum, de ordine certo discendi, de summis artium ex uno aliquo libello methodicè scripto discendis: de colligendis Locis communibus, de excolenda memoria. de exercitatione Stili: de repetitionibus & examinibus: item de Disputationibus & Declamationibus Scholasticis, prudenter & graviter differuisti, hac tanta cū voluptate audiui, ut sperem illa non solum mihi, sed & pluribus aliis, cum quibus ipsa communicare decrevi, utilissima fore, cum autem sciam, Præceptoribus, qui veram sapientiam nobis impertiunt, parem honorem & pretium à nobis referri non posse, Deum fontem omnis boni & doctrinæ salutaris toto pectore oro ut tibi pro tuis in me amplissimis beneficiis cumulatè gratiam rependat, & labores nostros gubernet & adjuvet, & nos omnes doceat & regat, ut Christo grata, & Ecclesie ipsius, ac nobis ipsis salutaria discamus & doceamus.

A M E N.

Finis Colloquiorum.

IN ORATIO-
NEM CLARISSIMI
VIRI

D. IOHANNIS POSSELI

EPIGRAMMA.

Maxima pars hominum non cernit
quomodo vivat ;
Cum vixit, primùm vivere discit
homo.

Maxima pars juvenum non cernit , quo-
modo discat ?

Discere discit, ubi se didicisse negat.

Lex divina pia nobis sit regula vitæ,
Regula discendi ritus sit ordo bonus.

Hac quem perspicuis pingens Oratio sig-
nis

Auro est digna, Cedro digna pro-
banda Scholis.

Johannes Frederus, D.

DE RATIONE

DISCENDÆ AC DO-

cendæ linguæ Latinæ &

Græcæ

Oratio

IOHANNIS POSSELI.

Um multa sapienter à
majoribus nostris inven-
ta atque instituta sunt,
tùm nihil præclarius,
quàm quod in publicis
hiscæ congressibus non solum idoneis
hominibus, honesta vitæ ac eruditionis
testimonia tribui, sed etiam de rebus
bonis orationes haberi voluerunt qui-
bus auditis, juvenes partim de suscipi-
enda & ingredienda studiorum ratio-
ne, rectè erudirentur, partim ad amo-
rem literarum & virtutis excitarentur,
partim spontè currentes exacerentur,
Non enim ad ostentationem eloquen-
tiæ aut doctrinæ orationes nostras reci-
tamus. Sed ut imperator bonus & in-
dustrius instructa acie, tyronibus cer-
ta quædam pugnandi præcepta dat,
perterritos à timore deducit, & para-
tos ac fortes milites ad strenuè pugnan-
dum

De Lingua

dum hortatur : Ita nos in hisce conven-
tibus & imperitiores docere, & languen-
tes excitare, & paratos ac pleno gra-
du ingressos, ad verum decus inflam-
mare solemus. Hi fines cum nobis in
dicendo propositi sint, non dubium est,
quin omnes sapientes viri, cum mul-
tos alios veteres & honestos mores, tūm
hos scholasticos gradus & spectacula
Promotionum, in quibus de ejusmodi
bonis rebus differimus, magnificiant,
colant, & omnibus modis ornanda ac
conservanda esse putent.

Propositio.

Cum autem mihi hoc tempore of-
ficij ratio dicendi necessitatem impo-
nat, & Encomia hominum præstanti-
um, ac rerum omnium consensione
laudatarum, Idem *παραινέσεις* & adhor-
tationes utiles ab aliis, qui eloquentia
valent, sæpe hīc recitatæ sint, breviter
indicare decrevi, qua ratione Lingua
Latina & Græca commodè discenda
& docenda sit. Hoc argumentum, etsi
oratore plenum atque perfectum re-
quirit: tamen cum non tam verba & a-
ctio dicentis, quàm res, quæ dicuntur
spectandæ sint, dicam de hac materia il-
la, quæ partim ipse longo usu, partim
aliorum prudentum hominum judicio

ac

Latina & Græca.

ac testimonio edoctus, vera esse, & cum
re ipsa congruere, judicabo. Ac à vobis
Clarissimi viri, & studiosi juvenes, a-
manter peto, ut me, quod vestra spon-
te facitis, benignè attentèque audiatis.
Perficiam enim, Deo juvante, ut me de
re tam utili, & necessaria, non omnino
ineptè aut perperam dixisse fateamini.

*Patris
proprio-
ni in qua-
tuor man-
tra.*

Primum autem mihi videtur de tem-
pore, quo pueri in scholas Latinas du-
cendi, & qui labores ipsis imponendi
sint. Deinde de exercitijs scribendi, &
ratione emendandi scripta, postea quã-
do Græca proponi, & quo ordine & mo-
do illa tradi debeant. Postremo de
exercitijs Græcis, esse dicendum.

*Mem-
brum.*

Pueri literis adhibendi sunt anno æ-
tatis sexto vel septimo, si omnino fieri
potest. Tunc enim ingenia, non planè
stupida & tarda, ad percipiendam do-
ctrinam idonea sunt. Et simul ac Lati-
na legere noverunt, proponendæ sunt
illis octo partes Orationis in puerili a-
liquo libello compendiosè scripto, &
assuefiant ad ediscenda paradigmata
Declinationum, & Conjugationum, &
Vocabula Rerum ex compendio Hadri-
ani Junij, aut simili libello, cujus Ger-
manica versio cum puerorum idiomate
congruat.

Quorsum enim attinet,
pueros,

De Lingua

pueros, pſittaci more verba non intellecta reddere, & eos inutili labore onerare? His addatur Cato, & ſimilia dicta ſententioſa, ex proverbijſ Salomonis & Syracide, propriè & Latinè redditis (hi duo enim Autores omnes Gnomologos ſcriptores & rerum bonitate, & figurarum venuſtate longè ſuperant) quæ pueris propriè & perſpicuè explicentur, & in cujuſ repetitione, ſingulæ voces examinentur, ut & partes Orationis probe noviffè & exactè Nomina & Verba inſpectere pueri diſcant.

In hiſ cum annum unum aut alterum exercitati ſunt, proponenda eſt illiſ Grammatica Latina, breviter & nervoſè ſummam artiſ continens, quæ aſſiduè tractanda, inculcanda, & exempliſ ex probatiſ autoribuſ deſumptiſ, nec nimis diu magiſter immorabitur, ut & quidem aliquando fit, & ego memini, in quadam Schola, integro quinquennio Grammaticam ad finem perductam eſſe, cum induſtriſ præceptor ſex menſium ſpacio eam facileſ abſolvere poſſit. Neque propter aliquoſ hebetes & ſtupidos, alij bonæ indoliſ pueri negligendi ſunt. Sæpè enim magiſtri una & eadè opera multiſ, iſſq; diverſiſ progreſſoſ diſcipuliſ, inſervire volenteſ, alioſ, bono ingenio

Latina & Græca.

genio præditos remorantur & impediunt. His igitur qui jam superiorem classem ascenderunt, Epistolæ Ciceronis, & similia scripta, proponenda sunt.

Ut autem pueri non nimis diu in discendis præceptis Grammatices detinendi sunt: Sic damnanda & explodenda est illorum sententia, qui liberalia ingenia labore ediscendi præcepta non oneranda, sed Linguam Latinam lectione bonorum autorum tantum discendam esse dicunt. Et si enim præcepta & Regula Grammaticæ ad rectè loquendum & scribendum non sufficiunt: tamen propter maximas & necessarias causas diligenter, & accuratè disci debent.

*Refutatio
opinionu
quorundã.*

*Gramma-
tica præ-
cepta accura-
tè discenda
sunt.*

Et quia his pueris, quos secundæ classis auditores nomino, non tam sapientia seu rerum, quam orationis formandæ causa. Autores proponuntur, præceptor, ut singulari diligentia vim & significationem, ac pondera verborum, item similium seu Synonymorum differentias, phrasas, compositionem, & similem effingendæ orationis rationem, pueris monstrat, operam dabit. Quod quò rectius & commodius fieri possit, ostendat in scriptis Ciceronis,

*Quid secun-
dæ classis
pueris ex-
plicationis
autorum
præcipue
indicand
dum sit.*

De lingua

quæ locutiones à materna lingua discedant, quomodo hanc vel illam sententiam germanicè explicaremus, item in quibus vernaculam linguam imitemur, in quibus verò non: ut hac ratione latinam à Germanismis separare, & scribere, ac Ciceronis scripta imprimis amare pueri discant, memores dicti Quintiliani: Ille sciat se multum profecisse, cui Cicero valdè placebit.

*Non varij
autores
pueris, pro-
ponendi.*

Ante omnia autem cavendum est, ne sine discrimine scriptores prælegantur, & pueri varia & multiplices Autorum auditione turbentur. Constat enim plerosque Autores, non solum toto orationis genere; sed etiam vocibus loquendi modis inter se dissimillimos esse.

Quod multi boni viri hoc nostro tempore, qui magnum laborem & studium in scientia aliqua præclara & utili posuerunt; priventur tamen vera illa gloria, quod non literata oratione, ea quæ tenent, vel proferre, vel literis mandare possint, nulla alia causa est, quam infelicitas primæ ætatis, quæ aptis lectionibus & necessarijs exercitijs, ad Linguam Latinam informata non est.

Audio

Latina & Græca.

Audio doctissimum virum Johan-^{Capnionē}
nem Capnionem interrogatum, cur ^{d. & sum.}
hoc tempore homines non tam docti
essent; quàm temporibus Ciceronis &
Quintiliani, respondisse, illos tunc ha-
buisse paucos liberos, eosque bonos,
quos diligenter & assiduè legendo sibi
familiarissimè cognitos fecissent: nunc
autem se obruere homines varietate &
copia librorum. Si verè cogitare volu-
mus, non omnino erravit Capnion.
Nusquam enim est, qui ubique est. Et
qui, quò destinavit, pervenire vult, u-
nam sequatur viam, non per multas
vegetur, non ire istud, sed errare est, ut
verè & sapienter Seneca dixit. Quare
explosa è ludis puerorum præcipuè Au-
torum multitudine, unum genus fer-
monis, idque optimum proponatur in
quo tantisper detineatur, dum omnia
purè & latinè proferre, & autoris vim
ac elegantiam loquendo & scribendo
utcunque exprimere possint. Et dum
ad alios veteres & recentiores scripto-
res tutò admittentur, quos non mino-
rum utilitate quàm iudicio, pervo-
lutabunt.

De exercitio latinè loquendi hîc ^{Exerciti-}
non dicam. Sciunt enim viri docti & ^{um Latinè}
sapientes, id omnino necessarium esse, ^{loquendi}
^{in Scholis}
& sine ^{necessariis,}

De lingua

& sine magno discentium incommodo negligi aut omitti non posse. Qualia autem exercitia pueris proponenda sint, paucis indicabo, si prius, quibus virtutibus ludimagistri & pædagogi præditi esse debeant, dixerò.

Primum necesse est eos, qui alios utiliter erudire volunt, Latine doctos esse: & vias ac rationes docendi expediuissimas tenere: & humanitate ac facultate delectandi & excitandi pueros valere.

Quomodo enim potest alios docere, qui ipse purè & emendatè loqui nec potest, nec id ipsum loquendo & pronuntiando præstare, quod à suis discipulis requirit?

Deinde cum maximam vim habeat ad felicem in studiis progressum via & ratio docentis, prudens magister omnia dextrè & explicatè proponet, & discipulos in illis, quæ proposita sunt, utiliter exercebit, id autem quomodo fieri debeat, suo loco clarius ostendemus.

Quantum verò Humanitas præceptoris & alacritatis & amoris erga bonas literas adfert, tantum sævitia & crudelitas teneros & imbecillos animos frangit, & à studijs deterret. Quare meminerint præceptores, se erga discipulos, ut erga filios, affectos esse oportere,
ne

Latina & Græca.

ne vel nimia austeritate, vel plagis, vel diris exercitationibus, igniculum à natura datum, extinguere. sed potius comitate paterna excitare, & inflammare debere.

Neque verò hæc ita accipienda sunt, quasi pueri ignavi & contumaces ^{Occupatio.} debita pœna coercendi non sint, aut virgis in Scholis omnino non sit utendum, ut quidem nonnulli existimant. Nam ut pius & Φιλόσοφος ὁ Πάτερ educet liberos suos, non solum per *ὑπεθεσίαν* seu doctrinam, sed etiam per *παιδείαν*, hoc est, per assuefactionem, quotidiana exercitia, exempla, & tempestivas castigationes (nam hæc quatuor appellatione disciplinæ continentur) & memor dicti Salomonis: Pater qui parcit virgæ, odit filium suum: pueros petulantes ferula cædit, eamq; in conspectu liberorum collocat, ut semper incurrens in oculos, eos in disciplina retineat, & lasciviam coercet: Ita præceptori, qui parentum vicarius est, & eorum partes sustinet, in institutione discipulorum iisdem medijs utendum est, quare nec virgæ, nec aliæ ^{Virgæ, opportuna} castigationes, ex ^{Scholis tolli non possunt.} Scholis tolli aut debent aut possunt. Est enim

De lingua

enim metus poenarum veluti *ἡγοδιώτης* & custos officij ac diligentiae discipulorum, sine quo, maximè in hac delira mundi senectà, cum mores juventutis ad nimiam ignaviam & contumaciam incubuerunt, florens illa aetas in officio retineri non potest. Sed in omnibus modus servandus est, & ita removenda, cum qua nihil rectè fieri, nihil considerari potest.

*2. Mem-
brum. De
exercitio
scribenda.*

Sed jam ad id, unde digressus sum, revertar. Primum scribendi exercitationis genus est, puero illa, quae in Cicerone observanda esse audit, temporibus, personis, locis, rebus etiam non nihil commutatis, Germanicè reddita proponere, quae ad imitationem Ciceronis in Latinum sermonem convertant.

*Ratio e-
mendandi
scripta.*

Ratio autem emendandi scripta omnium optima ex simplicissima est; non praeceptoris arbitrio, sed ipsius Cicero- nis judicio, pueri compositionem emendare, illusque epistolam vel horum ex quo scribendi argumentum desumptum est, vel ut exemplar & speculum, in quo videat, quid suo labori desit; ei proponere. Nihil autem perniciosius studiis Linguae Latinae accidere potest, quam quod pueri, neglecta omni imita-

Latina & Græca.

imitatione, à suis magistris magis, quàm à Cicerone ipso, & similibus autoribus bonis, latinitatem discere coguntur. Accedit eò quod illa sæpe præceptores pueris vertenda præscribunt, quorum vel appellationes vel loquendi modos nunquam antea audiverunt, imò quæ ipsi pædagogi, quomodo rectè & propriè reddenda sint ignorant. Quare ante omnia cavebit præceptor ne puerum vel scribere, vel loqui permittat, nisi istis modis & rationibus, quas non à se, sed ab optimis autoribus didicerit. Quod si tale argumentum propositum est, cujus exemplum integrum in Antore non extat, ut nec semper extare potest, emendator illud ipsum argumentum quod discipuli tractarunt, propriis verbis & phrasibus præclarè retextum & elaboratum illis proponant, in quo sicut & in Cicerone cernant, quid suo scripto desit, & quantum ab illa forma disereper.

Deinde ubi aliquandiu in hoc exercitio versati sunt, & in eo aliquid profecerunt, ad majora deducendi sunt, & curandum, ut Ciceronis scripta facillora & præcipuè Epistolas ad verbum à Præceptore germanico sermone redditas,

Secundum

exercitij

genus

De lingua

tas, non inspecto exemplari, suo Marte latinè vertant, quæ ad eundem, quem dixi, modum emendandæ sunt. Quod si assiduè fit, non dubium est, quin faciliè pueri ad purè & eleganter scribendum assuefiant. Ut enim, cum in sole ambulamus, etiam si ob aliam causam ambulemus, tamen coloramur: Sic fieri non potest; quin cum hoc modo puer exercetur, ejus oratio assiduo illo usu & consuetudine coleretur, & puritatem ac suavitatem quandam Ciceronianam redeat.

*Tertium
genus.*

Tertium exercitii genus est, orationem latinam alijs verbis latinis, & Ciceroni usitatis, exprimere. Verùm id exercitium non ad hos pueros, sed ad perfectiores, & eos magis, qui characterem orationis effingere, quàm qui latinè tantum loqui & scribere discunt, propriè pertinent.

*Exercitiū
latinè lo-
quendi qua-
ratione co-
lendum fit.*

Ut autem hæc scribendi exercitia diligenter & fideliter colenda sunt; sic & latinè loquendi exercitatio, de qua paulò ante dixi, nequaquam negligi debet. Quod quò rectius fieri possit, custodes seu coricari constituendi sunt, qui & juniores Teutonicè loquentes, & grandiores vel Germanismis vel Solocismis, vel denique Barbarismis utentes, anno-

gent

Latina & Græca.

rent, & ad magistrum deferant, à quò
justa pœna afficiantur. Utrumq; enim
exercitium, latinè scribendi & loquen-
di, in latinis scholis vigere debet, nec al-
rum ab altero separari potest. Nam ut
prudentis & industrij informatoris est,
illa quæ singulari studio observanda, e-
xercenda & imitanda sunt, puero indi-
care & proponere: sic is eadem, non so-
lum scriptione, sed etiam locutione, i-
mitabitur. Dixi de ratione servanda ^{III.}
in instituendis pueris in lingua Latinâ, ^{Membrum}
usque ad annum ætatis undecimum, aut ^{de studio}
duodecimum: restat nunc, ut de ratio- ^{Græca lin-}
ne tradendæ & discendæ linguæ Græcæ, ^{gua.}
breviter disseram.

Quod pauci nostrum mediocrem a-
liquam Græcæ linguæ cognitionē con- ^{Cur pauci}
sequuntur, vel quod studium ejus nobis ^{mediocrem}
perdificile videtur, nulla alia causa est, ^{Græca lin-}
quàm quod aut seriùs hoc studium su- ^{qua notiti-}
scipimus, aut si suscipimus, frigidè in ^{am conse-}
eo versamur, nec eo ordine & modo, ^{quantare}
quo decet, in eo progredimur. Ut autem
in omnibus alijs rebus rectè, tempesti-
vè & feliciter perficiendis: sic & in di-
scendis literis Græcis, ordo conveniens
omniò necessarius est.

Quare ubi ab anno ætatis sexto ^{Vocabula}
vel septimo usque ad annum undeci- ^{Græcæ,}

III

De lingua

num in Latina lingua, ea, qua dixi ratione, pueri exercitati sunt. (his enim sexannis, nisi planè tardi & indociles sunt, Linguam Romanam utcumque discere possunt) Græca vocabula ex Evangelijs, ut vocant, Dominicalibus, ipsis proponantur, quorum quotidie aliquot ediscant, recitent, & octavo quoque die illa, quæ præterita hebdomade didicerunt, ab initio repetant. Ut enim liberalia ingenia facillime res bonas arripiunt & addiscunt: sic eadem ipsis facillè excidunt, si non diligenti & assidua repetitione inculcentur. His paradigma Declinationum & Conjugationum Græcarum addantur, in quibus certis diebus exercendi sunt.

*Evangelia
Græca.*

*Formanda
tempora
verborum.*

*Græca
Syntaxis.*

In hoc studio cum annum consumpserunt, Evangelia Græca, non inspecta versione latina interpretari jubebuntur. Et quia hujus classis auditoribus nunc Grammatica Græca integrè proponitur, non solum in Nominum ac verborum inflexionibus, sed etiam in temporibus verborum Activæ, Passivæ & Mediæ vocis formandis, ac Regulis Græcæ Syntaxeos præcipuis & maximè necessariis cum uno & altero exemplo ediscendis, operam ponent.

Diligen-

Latina & Græca.

Diligenter autem & accuratè, ut dixi, hisce pueris Grammatica Græca ediscenda est, quam qui tenet, sciat se maximam partem molestiæ, quæ in discenda hac lingua suscipienda & perferenda est, devorasse.

Propositi autem quatuordecim, quindecim vel sedecim annorum adolescentulis debent: Socratis oratio ad Demonicum & Nicoclem, & illa, quæ Nicocles inscribitur, Piutarchi Pædagogia, faciliores & lepidiores Dialogi Luciani, & Fabulæ Æsopi, ex quibus præter verborum copiam, Phrases & variarum rerum appellationes, magnam sapientiæ partem de gubernandis consilijs, actionibus & moribus, sine ullo tædio teneræ ætas discere potest. Et quia varietas delectat, ac voluptatem parit, Græca Poëmata, cujusmodi sunt, Aurea carmina Pythagoræ, Phocylides & postea Hesiodus, ac quidam libri Homeri, lectioni oratorum admiscendi erunt.

His auditoribus, singulis septimanis breve argumentum latinum proponendum est, quod ad imitationem Isocratis, Demosthenis, & similium Autorum, in Græcum sermonem convertant. Nam ut in Latina lingua optimos quosq; auctores & legimus & imitamur: Sic & in

K

Græca

*Grammatica Græca
diligenter
discenda.*

*Qui auctores hu
discipuli proponendi
sunt.*

*III.
Membrum
de exercitijs
in Græcis.*

De lingua 1

Græca idem facere & nostram orationem ad Græcorum autorum sermonem effingere debemus. Nec imitandi sunt, qui ex Dictionario, vel Synonymis Græcis epistolas græcas, aut versus confarcinare solent.

Debet etiam hisce, de quibus dixi, discipulis, liber aliquis Epistolarum Ciceronis, qui facilius & elegantior videbitur, proponi, quem ordine Græcè vertant, & Præceptori certis horis exhibeant. Hoc enim si fecerint, eadem operâ puritatem latini sermonis & Græcâ linguam addiscent.

Ratio emendandi Græci scriptura.

Emendandi autem hæc scripta via expeditissima est, primùm vitia, si qua sunt, comiter indicare, & vel ipsum Auctorem, ex quo argumentum scribendi de promptum est, vel præceptoris elaboratam versionem, quam cum sua conferant, ipsis ob oculos ponere. Ad hoc utile exercitium, & illud accedere debet, ut certis quibusdam horis nihil aliud ipsis loqui liceat, nisi Græcè. Ut enim in Lingua Latina, sic & in Græca illa, puer puer audit, non solum scribendo sed etiam loquendo, ad usum transferre docet.

Loquantur Græcè.

Occupatio.

Neque est quod quisquam vereatur, ne pueri difficultate quadam aut obscuritate,

Latina & Græca.

ritate, à studio hujus linguæ deterreantur. Nam ut ipsi naturâ peregrinarum Linguarum amantes sunt, easque facile addiscunt : sic nulla alia lingua jucundior est, nec suaviore sono auribus illabitur, quàm Græca. Quare ut requies suave condimentum laboris est, ut <sup>Græca Lin-
guæ sua-
vitas.</sup> Græcum dictum, ἢ ἀνδραγαθίς τῶν πόνων ἀετῦμα ἔστιν, monet : Ita Græcarum literarum studium reliquis discendi laboribus non modo tædium nullum adfert, sed eos etiam jucundiores reddit, & quadam oblectatione ac voluptate tanquam sale perspergit.

Quod autem de Græcæ Linguæ studio ejusque exercitijs hæctenus dixi <sup>Alia occu-
patione.</sup> non ita intelligendum est, quasi interea Latinæ lectiones prorsus omittendæ aut seponendæ, vel etiam Musica, Arithmetica, & initia Dialecticæ & Rhetorices, his grandioribus non unâ tradendæ sint. Debet enim simul ac Latinæ Linguæ fundamentum jactum est, utriusque Linguæ, Latinæ & Græcæ, studium simul in scholis florere & dominari. Maximè cum hæc Linguarum inter se collatio tantas habeat oppor- <sup>Lingua La-
tina & Græ-
cæ studium
debet firmè
in scholis
florere.</sup> tunitates, ut utramque hoc modo & citius & facilius simul, quam alteram se- paratim pueri discere possint. **Ute-**

De lingua

nim Latina Lingua sine Græca non intelligitur, sic ne Græca sine Latina explicari & tradi potest. Cæteræ enim artes, quarum modò mentio facta est, cum recreationis, cum utilitatis & necessitatis causa, simul cæteris Latinè & Græcè discendi laboribus admiscendæ sunt.

De exercitiis illorum, qui ætate & doctrina præfectiores sunt.

Regula in versione observanda.

Debent autem illi, qui ætate & eruditione præfectiores sunt, illustres autorum locos, insignes narrationes & historias, ex Græca Lingua in Latinam, & ex Latina in Græcam vertere.

Sed meminerint Studiosi, in convertendis è Græca Lingua in Latinam, & contra, scriptis non semper verbum ex verbo exprimendum esse, sed dandam esse operam, ut si quid abhorreat à consuetudine & more ejus sermonis, in quem aliquid converteretur, id omittatur omninò. Quod à se observatum in convertendis orationibus, adversarijs Æschinis & Demosthenis Cicero affirmat. Sic enim in libro de optimo genere oratorum scribit: Quorum ego orationes, ut spero, ita expressero, virtutibus utens illorum omnibus, id est sententijs, & earum figuris, & rerum ordine, verba persequens eatenus, ut ea non abhorreant à more nostro. Est igitur Ciceronis de verbis convertendis sententia,

ca

Latina & Græca.

ea persequenda esse duntaxat, quæ à more illorum, in quorum linguam usumque convertentur, non abhorrebunt.

Ut autem studiosi Græcarum literarum optimum exemplar habeant, quod in convertendis conjungendisq; Græcis cum Latinis imitentur, cum alios ex Apologia Phedone, Phædro, libris de legibus & de Reipubl. Platonis locos, à Cicerone latinè redditos tum librum Ciceronis de Universitate, cum ea parte Timæi Platonis, cui responderet, diligenter & attentè inter se conjungent, conferent, & cum primum aliquid scire græcè cœperint, ad imitandum sedulo sibi proponent; quod si fecerint, non modo elegans dicendi genus, quod apud Ciceronem perpetuum est, discent, sibi que comparabunt: sed etiam Græca faciliùs intelligent, & disertius explicabunt.

Sed fortè objiciet aliquis, & esse & fuisse nonnullos, qui serò admodum cum quidem ætate proveci essent, primum literas discere cœperint, & tamen illos in utraque lingua præclaros progressus fecisse. Fateor esse ingenia quædam eximia atq; illustria, quæ celeriter, quod docetur, arripiant, & brevi tempore multum proficiant. Sed hoc ad-

De lingua

jungo, ut horum exempla confirmant dicta, τὰ ἔρωπι πάντα πῆρισμα, amoris omnia pervia sunt, item Ἐξ καρτερίας & φιλοπονίας ἔδεν ἐτῶν ἰντων ἀγαθῶν ἀνάλωτον πέφυκε. Tolerantia & industria nihil in rerum natura bonorum est, quin acquiratur: Item, Labor omnia vincit improbus. Sic nemo illis exemplis ad excusandam ignaviam suam & negligendam discendi occasionem, abuti debet. Non enim cuivis contingit adire Corinthum. Ac quemadmodum heroica facta sunt supra regulam, & mediocres homines intra metas regulæ manere debent: ita nemo debet temere, talia præstantium hominum, quibus per fortunam vel alias causas, citius literas attingere non licuit, exempla imitari, & occasionem, si quæ datur in pueritia discendi literas & linguas, negligere, maximè cum ars sit longa, vita autem brevis, ut verissimè Hippocrates in initio suorum Aphorismorum inquit.

Argumen.
tum à na-
tura sumis-
sum.

Quid? quod natura ipsa sic hominis vitam dispertivit, ut prima ætas linguæ, media eloquentiæ, postrema usui communi utilitati tribueretur: quam si tanquam ducem sapientissimum sequemur, puer ab incunabulis, usque ad annum decimum quartum aut decimum sextum,

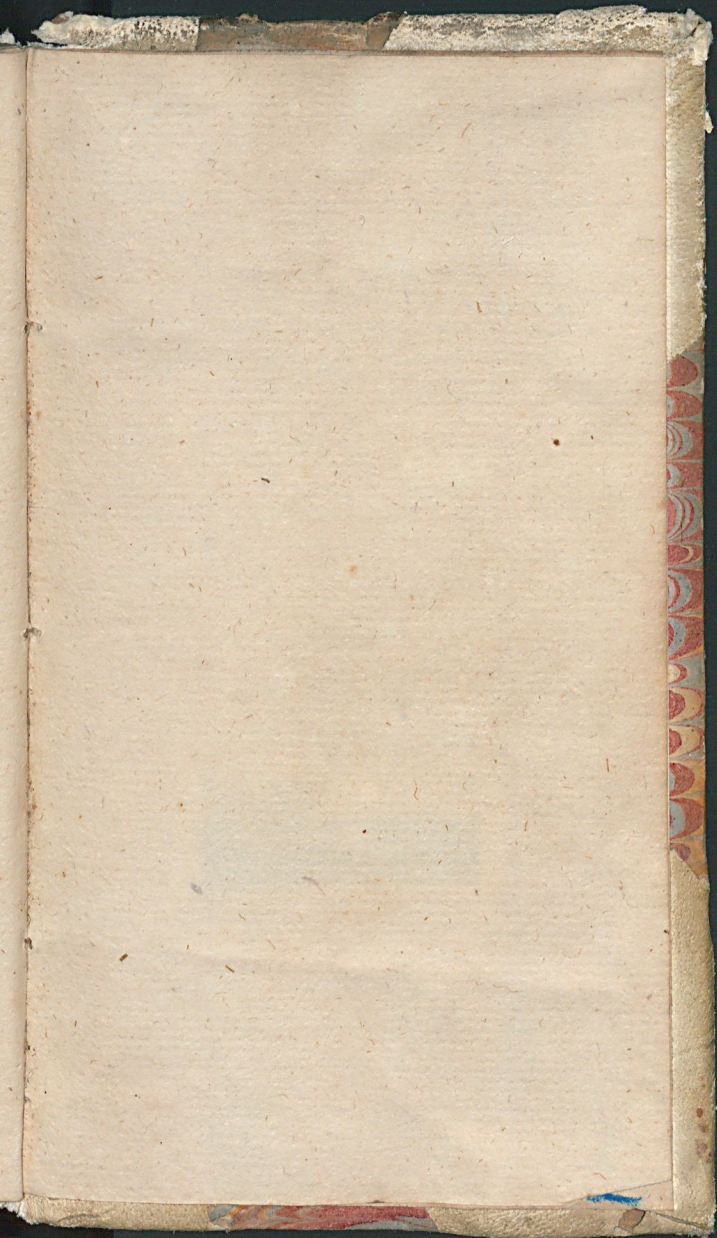
Latina & Græca.

sextum, linguis & politioribus literis informandus erit. Ita poterit postea ea studia suscipere & tractare, quæ ipsi emolumentum & honorem, Ecclesiæ verò & Reipublicæ utilitatem immensam pariant. Sed dolendum est, hunc ordinem à natura præscriptum, & omnium sanorum hominum iudicio approbatum, multis modis turbari. Nam vel præceptores sive ignorantia, sive ignavia, sæpe iustum instituendi ordinem non servant, vel adolèscentes sine penis, ut in proverbio est, volare volunt, & neglectis linguis ac humanioribus disciplinis, ad superiores artes, Theologiam, Jurisprudentiam, vel artem Medicam se conferunt: vel præpostero ordine incedentes, in Linguarum studijs, ^{Incommodè} sine suo & aliorum hominum fructu, ^{da en male institusione} confesescunt. Quod ne fiat, magistris ^{proventum} & ad docendum idonei, liberali- ^{ta quara-} bus stipendijs conducendi, & Scholis ^{tione visa-} præficiendi sunt, ex quibus, qui puro ornatoque sermone, superiora studia illustrare, exornare & propagare possint, emittantur, quod, ut ego quidem arbitror, rectè & commodè fieri poterit, si implorato Dei auxilio, sine quo irrita est omnis humana industria, ordo, qui ^{ri possunt} utcumque à me hac brevi oratione delineatus

De lingua Latina & Græca.
nearus est, in docendo & discendo ser-
uabitur. Hæc habui, quæ de Lingua La-
tina & Græca discenda & docenda, hoc
tempore dicerem, quæ ætati non omni-
bus placebunt, ut nec placere debent,
vel possunt, (Quis enim omnibus satis
facere potest?) tamen viris doctis, &
usu peritis, ac iudicio certo rempon-
derantibus omninò proba-
tum iri confido.

D I X I.

ULB Halle
005 903 53X

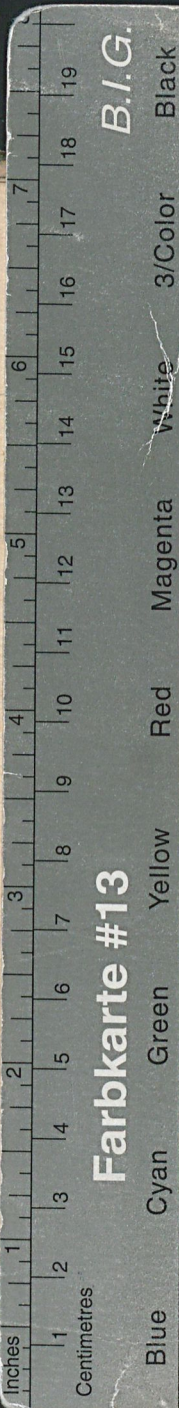
3

VD 17

Z

B.I.G.

Farbkarte #13

Black, 3/Color, White, Magenta, Red, Yellow, Green, Cyan, Blue

ΟΙΚΕΙΟΝ
ΛΟΓΩΝ
 ΟΝ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙ
 καὶ ῥωμαϊστῶν,
ARIUM COLLO-
RUM LIBELLUS
 Graecè & Latinè,
 etus & recognitus.
 utilis Dialogus de ra-
 tiorum rectè instituenda.
ITEM
 ratione discendæ ac docendæ
 e Latinæ & Græcæ.
 AUTORE
JANE POSSELIO,
 (o)
STEBERGÆ,
ALTHASARIS MEVII,
 Bibliopolæ.
LIPSIÆ,
 JOHANNIS Wittigau /
 M, DC, LIV.

